

Mål- och resursplan (MRP) 2024-2027 Budget 2024

Kommunfullmäktige 2023-10-30

Trollhättans Stad

Innehållsförteckning

Politisk kommentar	1
Sammanfattning	2

Vision, mål och styrning

Avsnittet beskriver Stadens styrmodell som anger formen för hur den kommunala organisationen ska arbeta med styrning och uppföljning. Fokusområden och de prioriterade målen är grunden i styrmodellen vilka är beslutade av kommunfullmäktige och utgör den politiska viljan samt anger färdriktningen för perioden. God ekonomisk hushållning är ett begrepp som har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Verksamhetsperspektivet utgår från fokusområden och prioriterade mål. Här beskrivs också kriterier för att uppnå god ekonomisk hushållning enligt Trollhättans Stads definition

Styrmodell	5
Vision, fokusområden och prioriterade mål	9
God ekonomisk hushållning	12

Planeringsförutsättningar

Planeringsförutsättningar sammanfattar förutsättningarna i budgeten och fokuserar på väsentliga delar av kommunens ekonomi och verksamhet.

Den kommunala koncernen	16
Översikt över verksamhetens utveckling	20
Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	21
Händelser av väsentlig betydelse	28
God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning	29
Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv	42
Väsentliga personalförhållanden	43

Finansiella rapporter

Här redogörs för budgetperiodens finansiella rapporter. Resultatbudget innehåller samtliga intäkter och kostnader och visar det förväntade resultatet för året. Kassaflödesbudget visar förväntade in- och utflöden av pengar under året. Balansbudget visar summan av tillgångar, skulder och eget kapital som beräknas finnas vid årets slut. Kommunens intäkter och kostnader fördelade på respektive nämnd framgår i driftbudgeten och i investeringsplan återfinns budgetårens investeringar specificerat per projekt och fördelade per nämnd. Här redogörs också för kommunstyrelsens budget för oförutsedda händelser och särskilda åtgärder. Exploateringsbudgeten sammanfattar periodens investeringar kopplade till planerade exploateringsprojekt samt budgeterade exploateringsresultat.

Resultatbudget och kassaflödesanalys	46
Balansbudget	47
Redovisningsprinciper	48
Driftbudget och investeringsbudget per nämnd	50
KS anslag oförutsett/särskilda åtgärder	51
Exploateringsbudget	55
Ramförändringar	57
Investeringsplan	60

Nämnder

I avsnittet redogörs för nämndens driftbudget, ansvarsområden och ramförändringar i förhållande till föregående år.

Kommunfullmäktige	70
Kommunstyrelsen	70
Utbildningsnämnden	72
Kultur- och fritidsnämnden	73
Omsorgsnämnden	74
Arbetsmarknads- och socialnämnden	75
Samhällsbyggnadsnämnden	76
Överförmyndarnämnd, Valnämnd, kommunrevision	77

Bilagor:

Den röda tråden	79
Beslut	83
Programförklaring	84

Politisk kommentar

Ett grönt och tryggt Trollhättan för alla

Trollhättan befinner sig i en spännande förändringsresa, och har alltid varit i förändring på ett eller annat sätt. Vår unga historia som stad innebär att vi snabbt kan anta nya utmaningar och anpassa oss därefter. Detta är en styrka när man också möter tuffare utmaningar. Att vår kommun utvecklas är helt klart positivt, men utvecklingen måste absolut vara hållbar.

Med den omvärld vi befinner oss i kommer vi dock möta svårigheter som vi måste hantera, och ju förr vi hanterar dem desto bättre är det. När omvärldsfaktorerna bromsar in förutsättningarna då gäller det att hålla siktet framåt.

Det som nu är tydligt är att samhället måste bli mycket mer tryggt och robust. Tryggt så att var och en känner att man utan oro kan leva och verka. Robust så att vi tillsammans kan klara av att möta kommande kriser mer förberedda. Detta är ett prioriterat arbete och kommer beröra alla kommunala verksamheter i Trollhättan.

En annan fråga som vi nu ställs inför på flera olika plan är kompetensförsörjningen. Både så väl för kommunala verksamheter som i det privata näringslivet. När färre anställda skall klara att ge service till fler, då krävs det att vi gör rätt saker på rätt sätt. Tillsammans med näringslivet i vår kommun ska vi säkerställa att vi utbildar unga så att de är rustade för att möta arbetslivet på bästa sätt. Det är på detta sätt som vi säkrar välfärden i Trollhättan.

Utifrån de medel vi har att förfoga över tillsammans med de ekonomiska förutsättningar som vi nu har inför perioden krävs att vi hela tiden gör avvägningar och aktiva val för att säkerställa de prioriteringar som ger bäst kvalitet i form av service till våra medborgare. Med mod att prioritera i kombination med senaste digitala tekniken så kommer Trollhättan att vara en vinnande kommun i Sverige. Ett grönt och tryggt Trollhättan för alla.

Peter Eriksson, kommunstyrelsens ordförande

Sammanfattning

Finansiell ställning och utveckling Trollhättans Stad

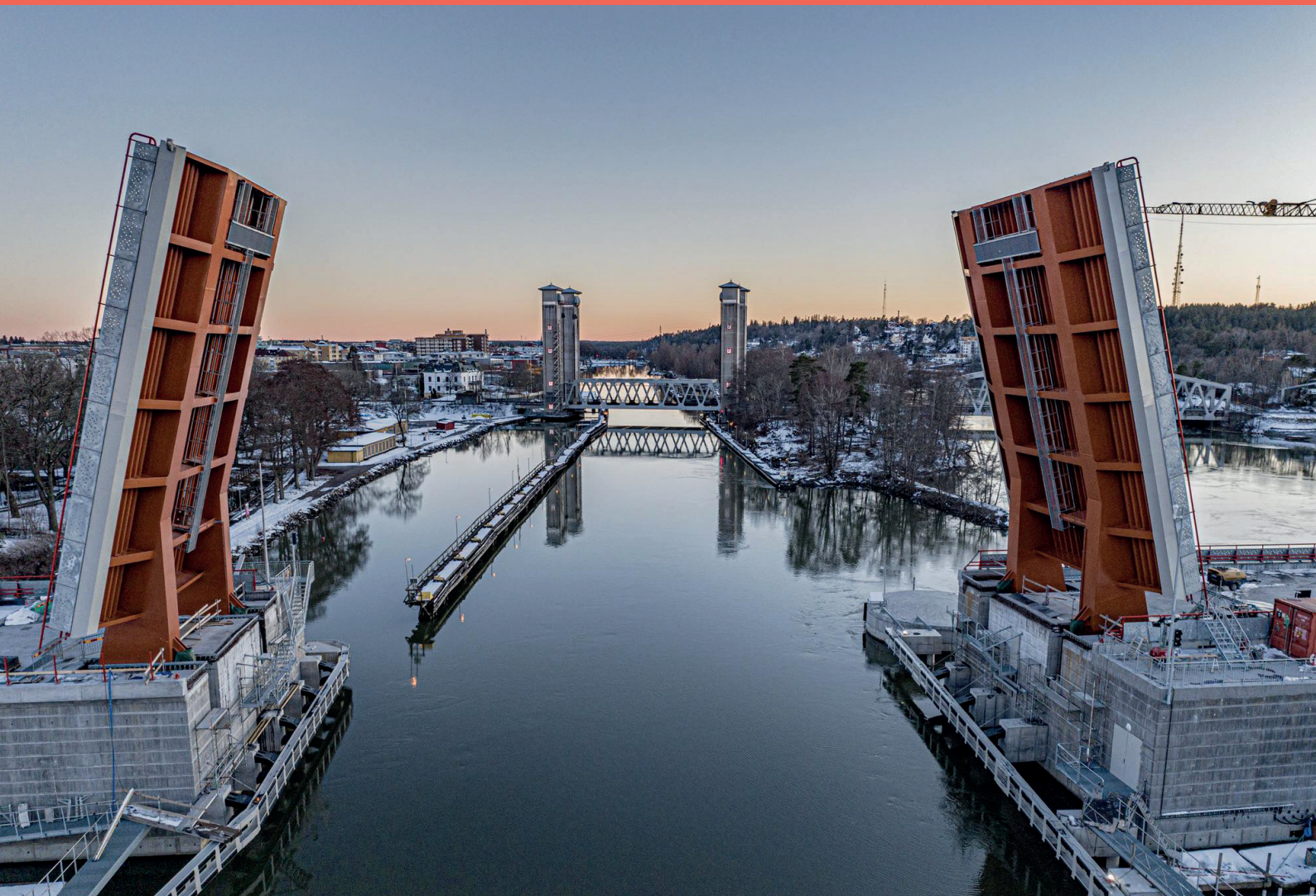
Trollhättan Stad har haft en positiv ekonomisk utveckling under den senaste 10-årsperioden med en successivt stärkt soliditet. Soliditeten med hela pensionskulden inräknad uppgår i delårsbokslutet augusti 2023 till 36,3 %. Årets resultat 2020 – 2021 var historiskt höga, sammantaget +557 mkr, vilket bidragit till att stärka den finansiella ställningen för staden. Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag ligger på cirka 4 % de senaste fem åren (2019 – 2023 prognos). Under åren 2020 – 2022 har stadens investeringsnivå varit historiskt hög med investeringar på totalt cirka 1 mdkr. Även år 2023 kommer det att vara en hög investeringsnivå.

De ekonomiska förutsättningarna från och med år 2023 är sämre med svagare resultat för kommunsektorn allmänhet och det förhållandet gäller även Trollhättans Stad. Den höga inflationen och ökade pensionskostnader är två viktiga förklaringsfaktorer till de försämrade ekonomiska förutsättningarna. År 2024 är resultatmässigt det sämsta året med risk för underskott och nyttjande av resultatutjämningsreserven i budgetförutsättningarna. När inflationen och pensionskostnaderna blir lägre och mer normala ser förutsättningarna något bättre ut inför år 2025, men alltså är det mycket svaga resultatnivåer i planen för år 2025 och 2026. Att uppfylla de finansiella målen och klara god ekonomisk hushållning blir mycket svårt med nuvarande ekonomiska förutsättningar. Mer tillskott i form av ökade generella statsbidrag och/eller kostnadsbesparingar i verksamheterna kommer att krävas för att uppnå en god ekonomisk hushållning. Utöver detta kommer det krävas fortsatta effektiviseringar inom förvaltningarnas verksamheter.

Dan Jonasson
Ekonomichef

**Trollhättan - en
stolt och innovativ
stad med plats för
framtiden**

Vision, mål och styrning

Styrmodell

Trollhättans Stads styrmodell visualiseras i bilden nedan och visar på ett övergripande sätt hur den kommunala organisationen ska arbeta med styrning och uppföljning.

Utgångspunkter för styrning

En välfungerande styrning förutsätter en tydlig rollfördelning där politiker och tjänstemän har olika roller. Politikens roll och ansvar är att sätta mål, göra övergripande prioriteringar, fördela resurser och följa upp resultat av mål för verksamheten och dess ekonomi. Kommunens tjänstemäns roll och ansvar är att verkställa verksamhetens uppdrag enligt de lagar, förordningar och andra regelverk som gäller för verksamheten. Tjänstemännen har också uppdraget att förse politiker med relevant underlag för deras ställningstaganden samt att leda och genomföra verksamheten utifrån fastställda mål, övergripande prioriteringar och tilldelade resurser.

Stadens verksamhet styrs av lagstiftning och de styrdokument som kommunfullmäktige antar. Lagstiftningens grundläggande krav finns i kommunallagen, förvaltningslagen och aktiebolagslagen. Verksamheten regleras dessutom i speciallagar för olika områden. Utöver detta sker statlig styrning även i andra former genom bland annat förordningar och föreskrifter. Detta utgör grunduppdraget för stadens verksamheter.

Trollhättans Stad har en vision som beskriver den gemensamma långsiktiga färdriktningen för såväl platsen som den kommunala organisationen. Visionen konkretiseras av en verksamhetsidé och ledord utgör en vägledning som ska genomsyra organisationen och dess beslut. Stadens styrmodell som visualiseras i bilden ovan anger formen för hur den kommunala organisationen ska arbeta med styrning och uppföljning.

Kommunfullmäktige beslutar i sin mål- och resursplan om de fokusområden och prioriterade mål staden som helhet ska sträva mot. Kommunfullmäktiges fokusområde har ett långsiktigt perspektiv på 10–15 år. Fullmäktiges prioriterade mål ger en riktning för kommande fyra år som på sikt ska leda mot det önskade läget som fokusområde och vision uttrycker. Varje nämnd beslutar om mål som bidrar till att fullmäktiges mål nås långsiktigt i sin verksamhetsplan med budget. Målen ska vara strävansmål och ha ett fyra års perspektiv. En viktig del i styrningen är att fokusera på den effekt och kvalitet nämnden vill nå och att effekten har fokus på syftet med nämndens verksamhet (grunduppdraget) och de målgrupper som nämndens verksamheter riktar sig till. Då målgruppens behov kan vara större än vad den egna organisationen förmår ska helhet, samarbete och systemsyn vara i fokus. Konkret handlar detta om samarbete både mellan nämnder och med andra aktörer för att få synergieffekter i de insatser som görs och stärka stadens utveckling som helhet.

För att styrningen ska få genomslag är det viktigt att det finns en röd tråd i styrkedjan, se bilaga 1. Det ska finnas en tydlig koppling mellan fullmäktiges mål, nämndens mål och den verksamhet som bedrivs. Detta bidrar till att den politiska viljeinriktningen når ut i verksamheten och att organisationen steg för steg närmar sig fullmäktiges mål och stadens vision. Nämnden har, tillsammans med sin verksamhet, det yttersta ansvaret för att grunduppdraget genomförs på ett kvalitetssäkrat sätt. Det innebär att de aktiviteter som förvaltningar tar fram ska bidra till att nämndens mål nås och verksamhetens grunduppdrag upprätthålls och utvecklas.

Nämnderna uppmanas att vara återhållsamma avseende mängden mål för att åstadkomma en tydlig styrning av vad som är prioriterat i förhållande till de resurser som nämnderna förfogar över. Till varje mål anges också hur målet ska följas upp såsom effekt av aktiviteter, indikatorer som är relevanta och annan fakta som är väsentlig för att bedöma i vilken riktning arbetet går mot målet.

Efter genomfört val fastställer kommunfullmäktige en mål- och resursplan (MRP) som gäller i fyra år. MRP gäller andra året efter val och fyra år framåt, ex. valet 2022 innebär en MRP-period för 2024–2027. Det första året i den nya MRP:n är också budget för det kommande året.

Kommunfullmäktige fastställer utdebitering, totalbalanser och budgetanslagen för respektive nämnd och fastställer också investeringsbudgeten.

Inför varje nytt budgetår görs en översyn av budgeten kommande år samt de därpå efterföljande två åren. Budgeten med ekonomiska driftramar och investeringsplan omfattar således alltid kommande tre år.

Agenda 2030

Det lokala hållbarhetsarbetet tar tydligt avstamp i FN:s globala utvecklingsmål inom Agenda 2030. De 17 prioriterade målen handlar bland annat om att avskaffa extrem fattigdom, uppnå jämställdhet, bekämpa klimatförändringen, säkerställa god hälsa, likvärdig utbildning och en hållbar ekonomisk tillväxt.

Trollhättans stad arbetar koncernövergripande utifrån Agenda 2030 och syftet är att fortsätta stärka den hållbara utvecklingen. Fokus läggs på fördjupningsområden där samverkan mellan stadens förvaltningar, kommunala bolag och övriga samhället behöver utvecklas.

Fördjupningsområdena är ”Bred samverkan för biologisk mångfald”, ”Gemensam färdplan social hållbarhet”, ”Handlingsplan för trygghet” och kommande färdplan för klimatet.

Med en gemensam plattform i Agenda 2030 är målet att sammanfoga ekonomi, ekologi och social hållbarhet till ett hållbart växande Trollhättan. Arbetet sker målmedvetet och systematiskt när steg för steg tas i Trollhättans gemensamma hållbarhetsarbete.

Väsentliga policys

En policy anger förhållningssätt inom ett område. Den ska vara kortfattad och översiktlig, ange grundprinciper och värderingar för att styra agerande inom ett område. Här presenteras en sammanfattning av tre väsentliga policys som är vägledande för verksamheterna inom Trollhättan stad; hållbarhetspolicy, personalpolicy och kvalitetspolicy.

Hållbarhetspolicy

Hållbarhetspolicyn för Trollhättans stad handlar om ”en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.” Begreppet delas upp i tre dimensioner; social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet, vilka utgör varandras förutsättningar-

Hållbar utveckling i Trollhättans stad utifrån de tre dimensionerna innebär:

- ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa, utan orättfärdiga skillnader, är delaktiga i samhällsutvecklingen och som känner tillit till varandra och till samhällets olika delar.
- ett resurseffektivt samhälle med minimerad användning av skadliga kemikalier, där livskraftiga ekosystem och invånarnas rekreativmiljöer upprätthålls och utvecklas, och som har god förmåga att förebygga och hantera klimat- och miljömässiga utmaningar.
- ett samhälle där de ekonomiska resurserna används på ett sätt som främjar ekologisk och social hållbarhet, där företagsklimatet är gott och där invånarnas ekonomiska välfärd främjas bland annat genom goda möjligheter till utbildning, boende och arbete.

Personalpolicy

En viktig förutsättning för att Trollhättans Stad ska kunna nå stadens vision och målsättningar, inklusive målen i Agenda 2030, är att både medarbetare och chefer drivs av våra ledord: mod, nytänkande, handlingskraft och delaktighet.

Trollhättans Stad strävar efter att vara en attraktiv, hållbar och modern arbetsplats. Ledarskapet bygger på tillit, där chefer och medarbetare tillsammans bygger en kultur som skapar värde. Verksamheterna har ett utvecklingsfokus där lärande och delaktighet är viktiga hörnstenar för att möta de utmaningar som organisationen står inför.

Kvalitetspolicy

Trollhättans Stad arbetar målmedvetet för en god kvalitet i alla verksamheter som bygger på ständig förbättring med fokus på dem som verksamheten är till för. Kvalitetsarbetet handlar om att både ledare och medarbetare säkrar och utvecklar arbetsätt och processer för att genomföra både verksamhetens grunduppdrag samt att nå de mål som är satta. Arbetet ska ge förutsättningar för ett ständigt lärande, byggt på reflektioner och analyser av både framgångar och misslyckanden för att nå bästa möjliga resultat för de målgrupper som verksamheten är till för.

Vision, fokusområde och prioriterade mål

Trollhättans stad har en långsiktig vision ”Trollhättan – en stolt och innovativ stad med plats för framtiden” Visionen beskriver den långsiktiga målbilden för hur platsen Trollhättan och organisationen Trollhättans stad ska utvecklas.

Fokusområdena anger de områden där staden har sina största utmaningar och behöver utvecklas. Fokusområdet konkretiseras genom prioriterade mål. Till varje prioriterat mål ska en beskrivande text finnas som beskriver både varför målet är utvalt (vilka utmaningar man ser) och vad man vill åstadkomma (effekt).

Uppföljning av kommunfullmäktiges fokusområden och prioriterade mål görs i beskrivande text. Uppföljning av fullmäktiges prioriterade mål görs genom en professionell och kvalitativ analys av måluppfyllelsen av de mål som nämnderna kopplat till det prioriterade målet samt annan väsentlig fakta som bidrar till uppföljningen.

Kommunfullmäktiges fokusområde 2024–2027

Ett grönt och tryggt Trollhättan för alla

- Med **ett** menar vi att vi tillsammans blir ett enat sammanhållet samhälle
- Med **grönt** menar vi en god miljö med minskad klimatpåverkan och ökad biologisk mångfald
- Med **tryggt** menar vi fysiskt och psykiskt välbefinnande genom hela livet, att alla kan leva ett gott liv och känna framtidstro
- Med **Trollhättan** menar vi platsen, såväl hemmet som offentliga rummet, stad som landsbygd, privat, ideell och offentlig verksamhet
- Med **alla** menar vi de som lever, verkar och vistas i Trollhättan oavsett kön, könsidentitet, könsuttryck, etnisk eller religiös tillhörighet, funktionsnedsättning/variation, sexuell läggning och ålder

Fokusområdets prioriterade mål 2024–2027

- ❖ Vi stärker invånarnas jämlika och jämställda livsvillkor för ökad tillit och trygghet
- ❖ Vi tar ett stort kliv mot ett samhälle i ekologisk balans
- ❖ Vi ökar förutsättningarna för ett välmående näringsliv och arbetsliv

I följande avsnitt beskrivs kommunfullmäktiges prioriterade mål mer ingående.

Vi stärker invånarnas jämlika och jämställda livsvillkor för ökad tillit och trygghet

I Trollhättan sätter vi människan i centrum och fokuserar på att förbättra de förutsättningar som vi människor behöver för att må bra, både fysiskt och psykiskt. Att må bra och känna sig inkluderad är grundläggande för att vara och känna sig trygg. Det är även viktigt för samhörighet och tillit mellan människor och till samhällets olika delar.

Trollhättan är en segregerad stad med påtagliga skillnader i livsvillkor, såsom utbildningsnivå, inkomst och sysselsättning mellan olika grupper och mellan Trollhättebor som lever i olika delar av staden. Dessa skillnader ger upphov till ojämlik hälsa i befolkningen. Med jämlika och jämställda livsvillkor menar vi att alla har lika möjligheter oavsett förutsättningar eller kön.

Kommunens grundläggande uppdrag är att erbjuda likvärdig tillgång till olika välfärdstjänster, kommunal service och livsmiljöer. Uppdraget är både generellt och kompensatoriskt och handlar till exempel om utbildning, stadsutveckling, fritids- och kulturupplevelser, äldreomsorg, socialt stöd samt trygghetskapande aktiviteter och beredskapsåtgärder. Vi behöver möta våra utmaningar i staden gemensamt både inom Trollhättans Stad och tillsammans med andra aktörer. Organisationens förmåga att samverka är viktig och för att kunna förflytta oss och nå det samhälle vi vill ha måste vi utveckla nya arbetssätt baserat på forskning och erfarenheter hos professionen och målgrupperna själva. Vi behöver ompröva det vi gör idag för att få bästa resultat.

Genom att arbeta främjande tillsammans kan vi stärka människors hälsa, delaktighet och demokratiska deltagande. Vi behöver göra mer tidigare och genom att arbeta tillsammans kan vi nå ut till fler. Det är viktigt att tyngden i arbetet ligger på tidiga insatser innan problemen har blivit för stora. Insatserna utformas utifrån de som har störst behov men riktas till alla.

Vi arbetar för de mänskliga rättigheterna och alla människors lika värde för att motverka diskriminering och att främja ett samhälle fritt från hot och våld.

Vi tar ett stort kliv mot ett samhälle i ekologisk balans

Med en ekologisk balans menas i detta mål att det är en hållbar balans i klimatet och atmosfären samt att det är en hållbar balans i ekosystemen och den biologiska mångfalden. För att säkerställa en långsiktigt hållbar och robust utveckling är Trollhättan Stads prioritering för de kommande fyra åren en kraftigt minskad klimatpåverkan och en ökad biologisk mångfald.

Med ett stort kliv avses målet att Trollhättan gjort en tydlig förflyttning i frågan; Trollhättan ska bli en nationell förebild för andra kommuner i landet. På samma sätt ska Trollhättans Stad genom handling och inspiration möjliggöra för de som lever och verkar i kommunen att följa efter.

Trollhättans Stad har en stor roll för att minska klimatpåverkan, både från vår egen verksamhet och ute i samhället. Våra kommunala verksamheter kan minska klimatpåverkan genom klimatsmart konsumtion, energieffektivisering inklusive transporter och utfasning av kvarvarande fossila bränslen.

För att stärka den biologiska mångfalden har Trollhättans Stad stora möjligheter att bidra på den mark vi äger och sköter. Vi kan värna och skydda värdefulla områden, men även bidra till

en ökad variationsrikedom i naturen. Miljöhänsyn i upphandling kan ge en positiv effekt på den biologiska mångfalden.

Det ska vara lätt att göra rätt och Trollhättans Stad har en avgörande roll för att de som lever och verkar här, vårt näringsliv och civilsamhälle ska kunna göra rätt. Genom samverkan och dialog har vi stora möjligheter att påverka andra aktörer. Här är övergången från linjär till cirkulär ekonomi ett särskilt viktigt verktyg. Trollhättans Stad har också en viktig roll för att höja kunskapen om klimatet och biologisk mångfald i samhällets alla delar.

Parallellt med att vi minskar utsläppen behöver arbetet med klimatanpassning fortsätta att utvecklas. Genom att arbeta med beredskap förbereder vi oss inte bara för höjd temperatur eller större nederbörds mängder utan även yttre hot eller haveri i samhällsviktiga tekniska system. Frågan berör såväl beredskap för plötsliga händelser som långsiktig samhällsplanering.

Vi ökar förutsättningarna för ett välmående näringsliv och arbetsliv

Ett livskraftigt och välmående näringsliv med en stor bredd och variation bidrar till kommunens utveckling, attraktivitet och utbud. Det skapar också arbetstillfällen och lägger grunden för skatteintäkter. Näringslivet är därför en avgörande grundsten för kommunens ekonomi och möjlighet att investera i den gemensamma välfärden. Vi inom Trollhättans Stad ska utifrån vårt kommunala uppdrag arbeta för att skapa förutsättningar för positiv utveckling av befintliga företag och för att skapa attraktivitet för nyetableringar och nyföretagande.

Både stadens och näringslivets kompetensförsörjning är beroende av att så stor andel som möjligt av befolkningen är arbetsför och har en relevant utbildning. Kommunen ger förutsättningar för kompetensförsörjning genom att tillhandahålla grundläggande utbildning. Vi som kommun stödjer också individers väg till arbete via olika insatser senare i livet via praktikplatser, jobbspår och vuxenutbildning. Stadens verksamheter är platsen för många ungdomar och nyanländas första kontakt med arbetsmarknaden till exempelvis via prao, sommarjobb och praktik.

Flera av kommunens verksamheter bidrar direkt eller indirekt till förutsättningarna för ett välmående arbetsliv och bidrar på många sätt för att individer ska få stöd att kunna leva ett gott och självständigt liv. Genom förskola och skola ges barn och unga en grund för att utvecklas som individer. Forskning visar att fullföljda studier är en skyddsfaktor mot bland annat psykisk ohälsa, arbetslöshet, våld och kriminalitet, bristande tillit och social oro bland unga. Kommunen har också andra insatser om familjer eller individer behöver stöd, exempelvis föräldraskapsstöd eller annan rådgivning. Genom att stödja föreningslivet bidrar kommunen också till att skapa sociala sammanhang utifrån intresseområden för många.

Den offentliga verksamheten är på det sättet en del av ett kretslopp och spelar här en avgörande roll både för att skapa jämlika förutsättningar för välfärd och för enskilda individers väg till ett självständigt liv.

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen anger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i verksamheten och att fullmäktige ska besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning. Om kommunen har en resultatutjämningsreserv ska riktlinjerna omfatta även denna.

Enligt kommunallagen ska kommuner varje år upprätta en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, det så kallade balanskravet. Om resultatet ändå blir negativt måste det kompenseras med motsvarande överskott inom tre år. Om kommunen har avsatt medel i en resultatutjämningsreserv kan kommunfullmäktige besluta, ifall riktlinjerna tillåter, att ett negativt resultat regleras mot resultatutjämningsreserven.

Budgeten ska innehålla en plan för verksamheten och ekonomin. Kommuner ska också ange finansiella och verksamhetsmässiga mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Kommunallagens krav klargör därmed att begreppet god ekonomisk hushållning har både ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Det finansiella perspektivet tar sikte på kommunens finansiella ställning och utveckling. Det kan också beskrivas som att varje generation ska bära kostnaden för den service som konsumeras och inte belasta kommande generationer med kostnader. Verksamhetsperspektivet tar sikte på förmågan att bedriva verksamhet på ett kostnadseffektivt och ändamålsenligt sätt. Verksamhetsmål och finansiella mål hänger ihop för att en god ekonomisk hushållning ska uppnås.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stad

Det är fullmäktiges finansiella mål och fokusområde med prioriterade mål som definierar vad som är god ekonomisk hushållning för Trollhättans Stad. Enligt styrprinciperna som anges i dokumentet *"Bestämmelser om styrning av verksamhet och ekonomi"*, antaget av kommunfullmäktige 2023, ska dessa beslutas i mål- och resursplanen inför varje ny mandatperiod. De prioriterade målen är strävansmål under mandatperioden.

Enligt stadens styrmodell följs fullmäktiges prioriterade mål upp genom en professionell och kvalitativ analys av måluppfyllelsen av de mål som nämnderna kopplat till det prioriterade målet samt annan väsentlig fakta som bidrar till uppföljningen.

Uppföljning av nämnders mål görs genom en samlad bedömning av det underlag som finns för målet; exempelvis effekt av aktiviteter, utfall av indikatorer, annan kompletterande fakta som är väsentlig för att göra en bedömning. Det samlade underlaget används för att göra en målprognos.

Trollhättans stad anses ha god ekonomisk hushållning när de finansiella målen uppfylls och trenden visar att två av tre prioriterade mål kommer nås under mandatperioden.

Finansiella mål

En långsiktig stark ekonomi sträcker sig längre än balanskravets nollresultat. Balanskravet är därför en miniminivå. Ett överskott är nödvändigt för att ha en beredskap mot oväntade händelser (buffert) och för att finansiera investeringar.

Följande finansiella mål gäller för perioden 2024–2027:

Resultatmål

- ▶ Årets resultat ska i genomsnitt (3 år) uppgå till 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag*.
*Med undantag för jämförelsestörande poster.

Indikator: Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster/skatteintäkter och utjämningsbidrag.

Resultatnivån bör, tillsammans med avskrivningar och försäljningar, finansiera en normal investeringsnivå och klara svängningar i kostnader och intäkter över en konjunkturcykel. En resultatnivå på 1 % krävs för att klara investeringsnivån (i genomsnitt 120 mkr per år), exkluderat exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt. En genomsnittlig resultatnivå på 1 % är en miniminivå för att kunna uppnå god ekonomisk hushållning.

Kapacitetsmål

- ▶ Soliditeten med fullfondering av pensioner, ska öka eller hållas oförändrad.

Indikator: Soliditet enligt fullfonderingsmodellen.

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som är finansierade med egna medel/eget kapital och beskriver kommunens betalningsberedskap och finansiella styrka på lång sikt. Ju högre soliditet, desto starkare långsiktig finansiell handlingsberedskap har staden.

Investeringsmål

- ▶ Nettoinvesteringarna ska finansieras med egna medel*.

**Med undantag för exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt.*

Indikatorer: Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringarna.

Resultatet ska tillsammans med avskrivningar och försäljning av anläggningstillgångar finansiera en normal investeringsnivå.

En självfinansieringsgrad på 100 % innebär att staden finansierar investeringar med intäkter (skatt), vilket innebär att stadens långsiktiga finansiella handlingsutrymme stärks och soliditeten förbättras. En självfinansieringsgrad under 100 % innebär att investeringarna får finansieras med minskade likvida medel alternativt minskade placeringar eller upptagande av nya lån. Det innebär ökade finansiella kostnader och mindre pengar till verksamheten och att kommunens långsiktiga handlingsutrymme försvagas. Målet är ett genomsnitt på 100 % självfinansieringsgrad över mandatperioden.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stads helägda bolag

Trollhättans stads helägda bolag styrs av en gemensam bolagspolicy, bolagsordningar samt av de ägardirektiv som kommunfullmäktige har fastställt för respektive bolag. Därutöver har det fattats beslut om olika styrdokument. I ägardirektiv för respektive bolag finns finansiella direktiv med angivna finansiella mål som ska uppfyllas.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stads helägda bolag innebär att:

- Angivna finansiella mål enligt respektive bolags ägardirektiv uppnås för räkenskapsåret.

De delägda bolagen och kommunalförbunden ska hålla sin budget och uppnå sina finansiella mål.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stads kommunkoncern

Trollhättans Stads kommunkoncern omfattar kommunen och de kommunala koncernföretagen och kommunalförbund.

God ekonomisk hushållning för Trollhättans Stads kommunkoncern innebär att:

- Kommunen har god ekonomisk hushållning, dvs samtliga finansiella mål och mer än övervägande del av de verksamhetsmässiga målen visar måluppfyllelse/förbättring.

- 4/5 av Trollhättans helägda bolag uppnår sina finansiella mål angivna i ägardirektiv.
- Kommunkoncernens finansiella mål uppfylls.

Finansiella mål för kommunkoncernen utgörs av:

- **Resultatmål**, resultat efter finansnetto i förhållande till kommunkoncernens intäkter (omsättning, skatteintäkter och utjämningsbidrag, finansiella intäkter)
Över tid ska resultatöverskott eftersträvas motsvarande minst 2,3% av intäkterna över en period om aktuellt samt två föregående år.
- **Kapacitetsmål, soliditet**, eget kapital - pensionsförpliktelse inom linjen i förhållande till de totala tillgångarna.

Soliditeten beskriver kommunkoncernens långsiktiga betalningsförmåga. ekonomiska styrka på lång sikt. Soliditeten mäter kommunkoncernens förmögenhet och visar hur stor del av tillgångarna som finansierats med egna medel/eget kapital. Soliditeten påverkas av investeringsvolym, upplåning och resultatutveckling. Om soliditeten utvecklas positivt (ökar) innebär det att det finansiella handlingsutrymmet ökar.

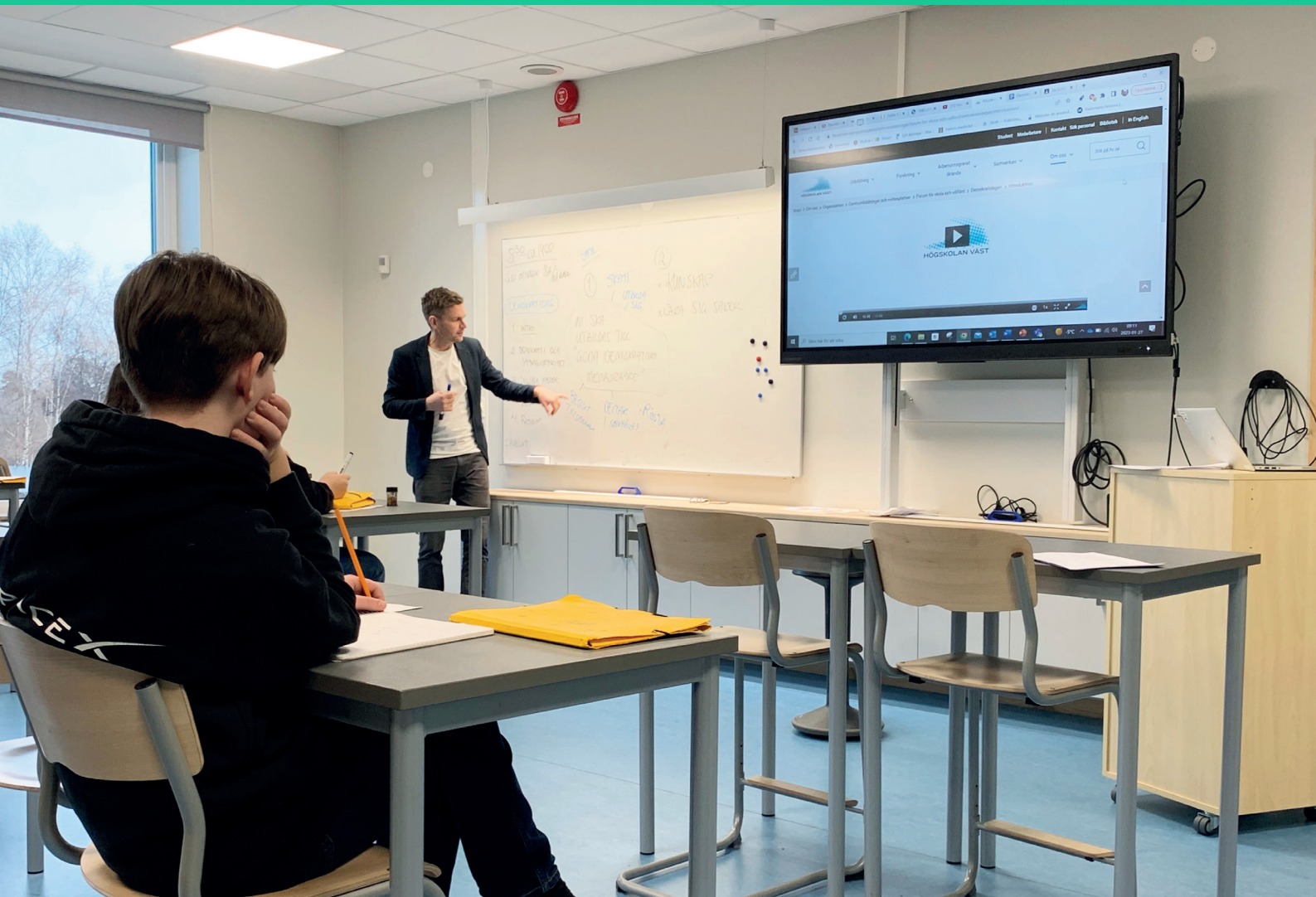
Soliditeten, inklusive hela pensionsskulden ska vara oförändrad eller öka.

Uppföljning av god ekonomisk hushållning

Avstämning av god ekonomisk hushållning för Trollhättans Stad görs av kommunfullmäktige i samband med behandling delårsrapporter och årsredovisning.

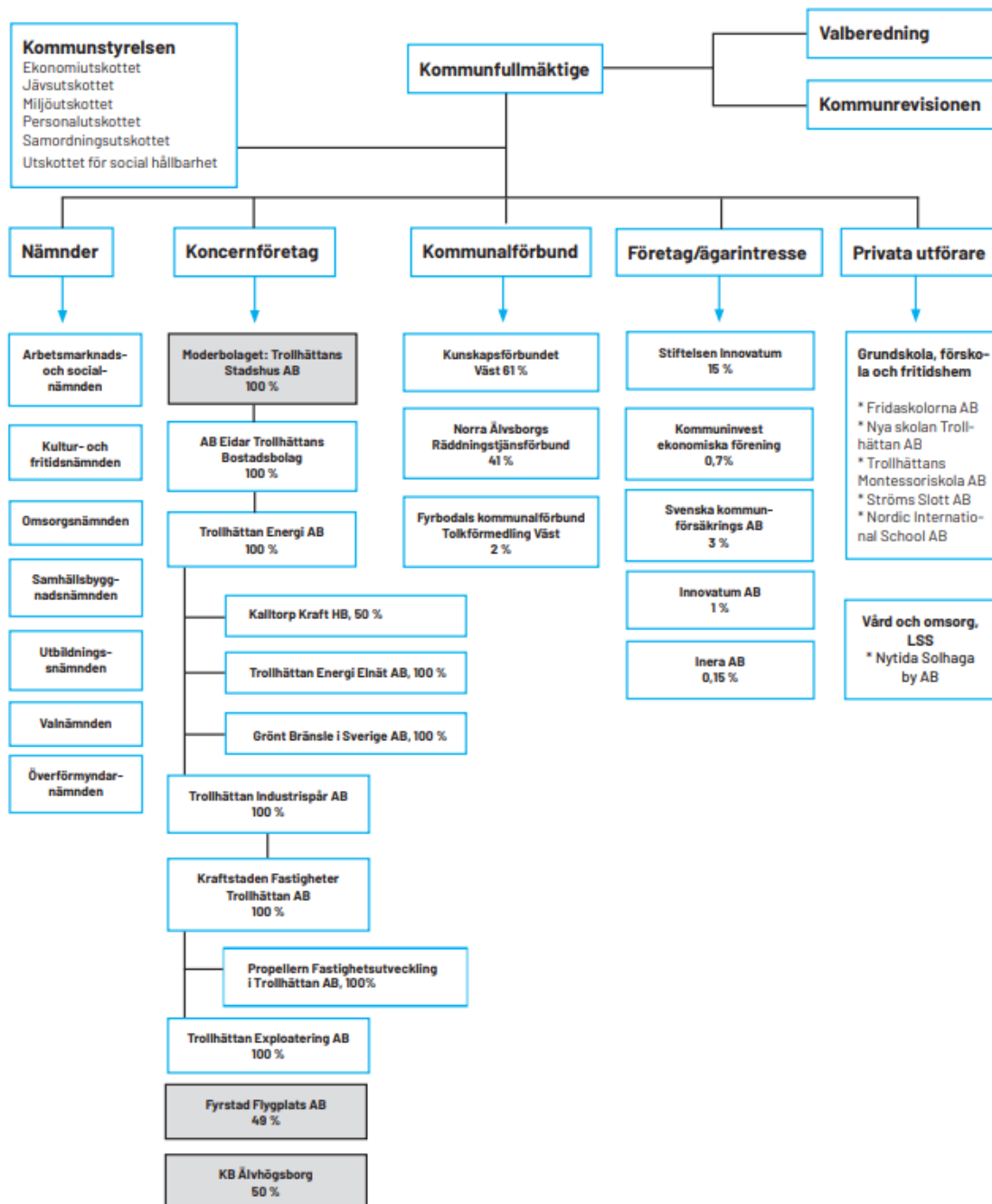
En utvärdering av mål och riktlinjer avseende god ekonomisk hushållning för stadens helägda bolag och kommunkoncernen görs i samband med årsredovisningen.

Planerings- förutsättningar

Den kommunala koncernen

Trollhättan kommunkoncerns samlade verksamhet kan visas med utgångspunkt från nedanstående bild. Den består av nämndsorganisationen, kommunalförbund, koncernens moderbolag samt väsentliga privata utförare. Cirka 85 procent av den samlade verksamheten utgörs av Trollhättans stad.

Den politiska organisationen

Kommunstyrelsen ansvarar för kommunövergripande frågor med de två förvaltningarna kommunstyrelsens förvaltning och serviceförvaltningen. Under kommunstyrelsen sorterar olika utskott som bereder frågor till kommunstyrelsen.

Kommunfullmäktige är stadens högsta beslutande organ och dess uppgifter framgår av kommunallagen. Fullmäktige beslutar i frågor av större vikt för kommunen såsom mål och riktlinjer för verksamheterna, budget, skatt och andra viktiga ekonomiska frågor. Fullmäktige ska även vara ett forum för idéer, debatt och information. Ledamöterna, som representerar olika partier, utses genom allmänna val för en period på fyra år. **Valnämnden** ska fullgöra kommunens uppgifter vid val till riksdagen, region- och kommunfullmäktige, val till Europaparlamentet samt folkomröstningar med mera. Kommunfullmäktige ska kontrollera att den kommunala verksamheten sköts på ett korrekt sätt. För detta arbete utser fullmäktige revisorer. Revisorerna är oberoende och granskar objektivt och självständigt kommunens alla verksamheter samt prövar om de bedrivs enligt god revisionssed. I uppdraget ingår också att granska de kommunala bolagen.

Mandatfördelning kommunfullmäktige:

	Mandat 2023 – 2026	Mandat 2019–2022
Socialdemokraterna	22	24
Moderaterna	18	13
Sverigedemokraterna	10	8
Centerpartiet	4	4
Vänsterpartiet	5	4
Liberalerna	0	3
Miljöpartiet	0	3
Kristdemokraterna	2	2
Totalt antal mandat	61	61

Kommunstyrelsen utses av kommunfullmäktige och ansvarar genom sin förvaltning för att kommunfullmäktiges uppdrag verkställs och följs upp. Styrelsen har hand om samtliga

verksamheter som fullmäktige beslutat att inte lägga på annan nämnd, bolag, stiftelse eller förening samt har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning. Styrelsen ska leda och samordna förvaltningen av kommunens angelägenheter och ha uppsikt över övriga nämnders och eventuella gemensamma nämnders verksamhet, samt övrig kommunal verksamhet som bedrivs i kommunalförbund som kommunen är medlem i.

Utbildningsnämnden ansvarar för det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar, vad avser förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola och grundsärskola och i övrigt de uppgifter inom det offentliga skolväsendet som enligt relevanta förordningar och skollag kommunen ansvarar för. Nämnden ansvarar också för tillstånd för bedrivande av fristående förskolor, beslut om rätt till bidrag för enskild pedagogisk omsorg samt har tillsynsansvar för dessa verksamheter.

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kultur- och fritidsverksamheten inom kommunen som omfattar kommunens folkbibliotek, N3 med kommunens kulturskola, Kronans kulturhus och fritidsgårdsverksamheten samt det rörliga friluftslivet och idrotts- och fritidsanläggningarna. Nämnden är vidare ansvarig för den allmänkulturella verksamheten, arrangemang, konsthall med kommunens konstsamling, samt bidrag till föreningar, organisationer och studieförbund, med undantag av de bidrag som tillagts annan nämnd. Kultur- och fritidsnämnden ska även med uppmärksamhet följa utvecklingen inom ansvarsområdet och ta initiativ samt lämna förslag till åtgärder.

Omsorgsnämnden ansvarar för stöd till äldre och till personer med funktionsnedsättningar när behov finns kring personlig omsorg och stöd i den dagliga livsföringen. I ansvaret ingår också förebyggande och uppsökande verksamhet riktad till målgrupperna. I nämndens ansvar ingår hälso- och sjukvård utifrån det som är reglerat för kommunal primärvård i hälso- och sjukvårdslagen. Vidare ansvarar nämnden för bostadsanpassning, färdtjänst och riksfärdtjänst samt stöd till anhöriga.

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för den del av socialtjänsten som avser individ och familjeomsorg och innefattar bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå, så kallat försörjningsstöd, skydd och stöd till barn och unga, hjälp och vård till personer med beroendeproblematik, familjerådgivning, anhörigstöd och stöd till brottsoffer. Vidare ansvarar nämnden för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, arbetsmarknadsåtgärder, konsumentrådgivning och aktivitetsansvar för ungdomar mellan 18–20 år. Därutöver hanterar förvaltningen prövning av serveringstillstånd, tillstånd för försäljning av receptfria läkemedel, tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt spel vid rörelser med serveringstillstånd.

Samhällsbyggnadsnämndens ansvarsområden är fysisk planering, bygglov, strandskydd, väg- hållnings- och parkverksamhet, trafiksäkerhet,

fastighetsbildning, mätning, kartförsörjning samt namn- och adressättning. Nämnden ansvarar också för miljöövervakning samt för kommunens uppgifter inom miljöbalkens, livsmedelslagstiftningens, foderlagstiftningens, strålskyddslagstiftningens och tobakslagstiftningens områden.

Överförmyndarnämnden fullgör överförmyndarens uppgifter enligt föräldrabalken och lag om god man för ensamkommande barn samt vad som i övrigt överförmyndare eller överförmyndarnämnden ansvarar för enligt annan lag eller författning. Till nämndens uppgifter hör bland annat att besluta om förordnande och uppsägning av vissa gode män och förvaltare, utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet samt att se till att verksamheten bedrivs med ändamålsenlig inriktning med hänsyn till gällande rätt och berörda intressenter.

Privata utförare

Kommunen använder sig till viss del av privata utförare. De främsta områden där privata utförare förekommer är inom grundskola, förskola och fritidshem. De största privata utförarna är: Fridaskolorna AB, Nya skolan Trollhättan AB, Trollhättans Montessoriskola AB, Ströms Slott AB och Nordic International School AB. Inom området boende LSS är den största privata utföraren Nytida Solhaga by AB.

Koncernbolagens och kommunalförbundens verksamhet

Trollhättans Stad innehar ett antal hel- och delägda koncerner och bolag.

Trollhättan Stadshus AB

Bolaget är moderbolag i kommunkoncernen Trollhättan Stadshus AB och äger samtliga aktier i AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag, Trollhättan Energi AB, Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB, Trollhättan Exploatering AB och Trollhättan Industrispår AB. Bolagets verksamhet är att äga och förvalta aktier i Trollhättan Stads hel- och delägda bolag och tillsammans med dessa utveckla verksamheten på ett värdeskapande sätt. Bolaget skall även samordna

övergripande finansiella frågor och riskexponering i dotterbolagen.

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag

AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag, som är Trollhättans allmännyttiga bostadsföretag, förvaltar vid årsskiftet 2022/2023 totalt 6 437 lägenheter (6 355) varav 767 bostäder i särskilda boendeformer, företrädesvis för äldre. Dessutom förvaltar bolaget 287 lokaler. Antalet lediga lägenheter per 31/12–2022 var 93 (58).

Trollhättan Energi AB (TEAB)

Trollhättan Energi AB är moderbolag i en koncern med produkter inom fjärrvärme, vatten- och avlopp, renhållning, elnät och fibernät,

elproduktion samt försäljning av el och biogasproduktion samt försäljning av biogas.

Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB

Bolagets verksamhet består i att bygga, förvalta och hyra ut verksamhetslokaler för näringslivet samt offentlig verksamhet. Bolaget förvaltar också all parkering på kommunägd centralt belägen tomtmark. Lokalbeståndet omfattade vid årsskiftet 2022/2023

en bruksarea på drygt 410 000 kvm, varav ca 63 % utnyttjas för offentlig verksamhet, främst skolor och förskolor. Högskolan Väst inräknas också här. Vakansgraden var 0,6 % i det aktiva lokalbeståndet exkl. kommunala verksamhetslokaler vid årsskiftet 2022/2023. Antalet parkeringsplatser som förvaltas av bolaget uppgår till 993 st.

Trollhättan Exploatering AB

Bolagets verksamhet består i att förvärva, äga, förvalta och försälja fastigheter, aktier och andelar i bolag, vars verksamhet är en kommunal angelägenhet inom stadsdelen Vårvik. Ändamålet med bolagets verksamhet är att, utan vinstsyfte och med iakttagande av lokaliseringsprincipen, exploatera stadsdelen Vårvik.

Likvideras bolaget ska dess behållna tillgångar tillfalla Trollhättan Stadshus AB.

Utvecklingen av stadsdelen väntas pågå till en bit in på 2030-talet.

Fyrstads Flygplats AB

Linjetrafiken har efter pandemin varit i gång sedan mars månad 2022 efter att ha stått helt still under två år. 12 002 passagerare använde 2022 flygplatsen varav 11 830 till eller från Stockholm. Antalet landningar med linjetrafik var 394 vilket motsvarade ca 12 avgångar/vecka. Beredskapsuppdraget för samhällsviktigt flyg medförde under året 118 ambulanstransporter samt ca 20 andra samhällsviktiga flygningar såsom skogsbrandbekämpning. Närmare 80 fraktflygningar genomfördes med ökade intäkter som följd och av stort värde för västsvenska industrier.

Kommanditbolaget Älvhögsborg

Bolagets huvudsakliga uppgift är att driva och utveckla bad-, sport- och friskvårdsanläggningen Arena Älvhögsborg. Företaget driver

sedan 2015 även en friskvårdsfilial med sjukgymnastikverksamhet på Innovatumområdet.

Ägare till kommanditbolaget är Trollhättans Stad och PEAB Projektutveckling Väst AB. Trollhättans Stad är komplementär, dvs. ytterst ansvarig för bolagets förpliktelser.

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF)

Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund är ett kommunalförbund som, av medlemmarna Färgelanda, Mellerud, Trollhättan och Vänersborg, fått i uppdrag att bedriva verksamhet utifrån antagen förbundsordning och i enlighet med Lag om Skydd mot olyckor med tillhörande förordning.

Kunskapsförbundet Väst

Kunskapsförbundet Väst är ett kommunalförbund som bildades till följd av att Trollhättans Stad och Vänersborgs kommun bestämt sig för att samla sina gymnasie- och vuxenutbildningar i ett gemensamt kommunalförbund. Avsikten med förbundsbyggandet var att tillsammans åstadkomma en effektivisering av det totala resursutnyttjandet så att det blir möjligt att långsiktigt säkerställa resurser för undervisning och stöd för elevernas utveckling.

Förbundet ansvarar för gymnasie- och vuxenutbildning i Vänersborg och Trollhättan med ca 2 700 elever på gymnasiet och ca 2 500 elever inom vuxenutbildningen. Gymnasiet omfattar 16 nationella program, lärlingsprogram samt introduktionsprogrammen.

Översikt över verksamhetens utveckling

Trollhättans Stads finansiella utveckling har de senaste fem åren varit mycket god. Soliditeten inklusive totala pensionsförpliktelser har stärkts med 6,4 %-enheter till 34,7 %. Anledningen har framför allt varit starka resultat. Översikten nedan ger en bild av den framtida finansiella utvecklingen som även omfattar effekten av den fastställda budgeten för 2024 och planen för 2025–2027. Översikten visar över en femårsperiod mått från resultaträkning, kassaflödesanalys samt balansräkning.

Under perioden 2024 till 2026 minskar resultatnivåerna drastiskt. Det redovisade resultatet enligt prognos för 2023 är förvisso högt och uppgår till +145 mkr men exklusive jämförelsestörande poster är det underliggande resultatet svagt och uppgår till endast +2 mkr. Den främsta anledningen till minskade resultatnivåer för 2023 och 2024 är en kraftigt av ökning av pensionskostnader. Därtill har den höjda räntenivån och prisökningar till följd av inflationen påverkan på den ekonomiska utvecklingen. Den totala nettokostnadsökningen är kraftig och uppgår 2023 till 8,8 % och 2024 till 7,5 % medan ökningen av skatteintäkter och utjämningsbidrag ökar med 1,5 % till 2023 och 3,4 % 2024. De låga resultatnivåerna gör det svårt att nå de finansiella målen. Balanskravsresultatet visar ett underskott på -117 mkr för 2024 och för att nå ett resultat där intäkterna minst täcker kostnaderna krävs ett nyttjande av resultatutjämningsreserven på 117 mkr. Vid ingången av 2023 uppgår resultatutjämningsreserven till 123 mkr.

Mkr, där inget annat anges.

KOMMUNEN	Bokslut 2022	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Folkmängd, antal, 31 december	59 274	59 304	59 415	59 778	60 812
Kommunal skattesats, %	22:36	22:36	22:36	22:36	22:36
Verksamhetens intäkter	735	-	-	-	-
Verksamhetens kostnader	-4 518	-4 113	-4 419	-4 453	-4 573
Avskrivningar	-84	-94	-105	-107	-113
Skatteintäkter och statsbidrag	4 111	4 293	4 355	4 505	4 676
Finansnetto	-181	60	52	72	74
Årets resultat	63	145	-117	17	65
Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster	275	2	-117	14	15
Driftbudgetutfall nämnder, avvikelse mkr	99	21	0	0	0
Skatteintäktsutveckling, % ⁵⁾	4,7	4,4	1,5	3,4	3,8
Nettokostnadsutveckling, % ⁶⁾	3,9	8,8	7,5	0,8	2,8
Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag, % ⁴⁾	6,7	0,1	-2,7	0,3	0,3
Soliditet, % ¹⁾	53,5	54,4	53,8	54,9	55,8
Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser, % ²⁾	34,7	36,2	34,3	36,0	38,2
Investeringar (netto)	384	406	227	186	146
Självfinansieringsgrad, % ³⁾	244	35	-6	74	96
Självfinansieringsgrad inklusive exploaterings- och större infrastrukturprojekt, % ⁷⁾	123	26	-6	65	93
Långfristig låneskuld	757	451	467	466	423
Antal anställda, medelantal årsarbetare	4 392	-	-	-	-
Personalkostnader	2 727	-	-	-	-

- 1) **Soliditet** Eget kapital i relation till de totala tillgångarna. Avspeglar kommunens finansiella styrka på lång sikt.
- 2) **Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser** Eget kapital inklusive pensionsskuld före 1998 som redovisas som ansvarsförbindelse, i relation till de totala tillgångarna.
- 3) **Självfinansieringsgrad** Anger hur stor del av årets investeringar som finansieras av egna medel. Årets resultat exklusive avskrivningar och realisationsvinster med tillägg för ersättning för sålda anläggningstillgångar/nettoinvesteringar med undantag för exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt.
- 4) **Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag** Mäter årets resultat exklusive jämförelsestörande poster i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag för respektive år.
- 5) **Skatteintäktsutveckling** Anger periodens skatteintäkter och statsbidrag i relation till föregående års skatteintäkter och statsbidrag.
- 6) **Nettokostnadsutveckling** Anger verksamhetens nettokostnader för perioden i relation till verksamhetens nettokostnader föregående år.
- 7) **Självfinansieringsgrad** inklusive exploateringsinvesteringar och stora infrastrukturprojekt.

Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Under denna rubrik redogörs för viktiga förhållanden som påverkar eller kan påverka resultat och ställning väsentligt. Här ingår som underavsnitt **omvärldsanalys** och samhällsekonomisk utveckling i Sverige, **risk- och omvärldsanalys för koncernen i stort och för Trollhättans Stad** samt en **demografisk analys**.

Omvärldsanalys

Samhällsekonomisk utveckling i Sverige

Tillväxten i omvärlden

Den globala konjunkturen dämpas på bred front till följd av den pågående inflationsbekämpningen. Penningpolitiken är starkt åtstramande och finanspolitiken är relativt stram. Globala utbudsstörningar från pandemin och Rysslands anfallskrig mot Ukraina har klingat av, men oron för nya störningar är fortsatt stor. Hur energipriserna kommer att utvecklas kommande vinter är en sådan osäkerhetsfaktor.

Utveckling svensk ekonomi

Svensk ekonomi drabbas hårt av den pågående inflationsbekämpningen och BNP faller i år. Högt skuldsatta svenska hushåll, vars känslighet för förändrade marknadsräntor är hög, bidrar till den snabba nedgången. Trots en svag BNP-utveckling har arbetsmarknaden än så länge stått stark. Den starka sysselsättningsgraden har till viss del motverkat de negativa impulserna från de högre prisnivåerna och utgiftsräntor. Detta har bidragit till att dämpa fallet i hushållens konsumtion i nominella termer. Realt minskar dock hushållens disponibla inkomster kraftigt i år. Det reallönetapp som nu sker till följd av den höga inflationen kommer att ta flera år att ta igen.

Inflationstoppen ligger bakom oss och inflationen minskar nu även om den fortfarande är väldigt hög. Fallande energipriser och lägre livsmedelspriser globalt bidrar till att den importerade inflationen blir allt lägre. Detta motverkas delvis av den svaga kronan. Allteftersom de finansiella marknaderna återgår till ett mer normalt läge räknar SKR med att kronan kommer att stärkas.

Under vintern och nästa år kommer dock lågkonjunkturen, driven av den åtstramande penningpolitiken, sätta allt tydligare avtryck på arbetsmarknaden, med lägre sysselsättningsandel och högre arbetslöshet som följd. Detta accelererar nedgången i inflationen. SKR bedömer att den aviserade finanspolitiken i budgetpropositionen för 2024 kommer att bidra till ett marginellt högre inflationstryck. Sett till helåret 2024 kommer KPIF-inflationen ligga något över målet om 2 procent.

Att inflationen tydligt kommer ned mot inflationsmålet nästa år innebär att räntenivån kommer sänkas under nästa år. Räntenivåerna de kommande åren väntas dock förbli varaktigt högre än vad som gällt de senaste åren, innan den branta ränteuppgång som inleddes 2022. Successiva räntesänkningar framöver bidrar till en långsam återhämtning av svensk ekonomi. Den inhemska efterfrågan bedöms nästa år ha förutsättningar att driva BNP-tillväxten mer än utrikeshandeln som utvecklas svagt även nästa år, givet fortsatt svag global tillväxt. Sammantaget befinner sig svensk ekonomi fortsatt i lågkonjunktur 2024. BNP ökar men endast svagt. Återhämtningen får bättre fart under 2025 och 2026 när även konjunkturen i omvärlden antas repa sig.

Skatteunderlagets utveckling

Skatteunderlaget ökade starkt 2022 (enligt preliminära utfall), främst till följd av en stark ökning av lönesumman. Under det första halvåret i år har lönesumman fortsatt att öka starkt, med drygt 5 procent jämfört med samma period 2022. En svagare arbetsmarknad andra halvåret 2023 bedöms leda till en inbromsning av lönesumman. Faktorer som motverkar avmattningen i löneinkomsterna är den fulla årseffekten av höjda garantipensioner 2022 samt den höjning av pensionerna som beror på den stora ökningen av prisbasbeloppet 2023.

Under 2024 bromsar ökningen av skatteunderlaget in än mer och ligger då klart under en historisk genomsnittlig ökning. Förklaringen finns nästan helt i den allt svagare uppgången för lönesumman.

Under åren 2025–2027 ökar skatteunderlaget snabbare igen, tack vare en uppgång i antalet arbetade timmar i ekonomin.

Det nominella skatteunderlaget ökar ungefär i linje med det historiska genomsnittet. Trots detta beräknas köpkraften för kommuner och regioner att kraftigt urholkas. De senaste tio åren har skatteunderlaget i reala termer ökat med 1,6 procent per år i genomsnitt. Under 2023–2026 syns nu i stället en real uppgång om 1 procent i genomsnitt. 2023 står också ut som ett historiskt unikt svagt år – det reala skatteunderlaget beräknas då minska med drygt 2 procent.

SKR:s sammantagna bedömning är att Sverige är inne i en lågkonjunktur som botten 2024.

Kommunsektorn drabbas speciellt genom låg historisk ökning av skatteunderlaget åren 2023–2024.

Dessutom urholkas köpkraften av den högre prisnivån varaktigt.

Nyckeltal för den svenska ekonomin

(Procentuell förändring)	2022	2023	2024	2025	2026	2027
BNP	2,8	-0,6	1,0	3,6	2,4	1,7
Sysselsättning, arbetade timmar	2,3	2,0	-0,3	1,7	1,4	0,8
Relativ arbetslöshet, %	7,5	7,6	8,6	8,6	8,0	7,7
Timlön konjunkturlönestatistik	2,7	3,8	3,9	3,4	3,3	3,3
Inflation, KPIF	7,7	5,9	2,3	2,1	2,0	2,0
Inflation, KPI	8,4	8,5	3,1	1,6	1,8	1,8
Styrränta årets slut	2,5	4,3	2,8	1,8	1,8	1,8

Källa: Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) oktober 2023

Risk- och omvärldsanalys för koncernen i stort och för Trollhättans Stad

Demografiska utmaningar

Kommunerna står inför stora demografiska utmaningar under den kommande 10-årsperioden. Befolkningstillväxten förväntas fortsatt öka i en förhållandevist hög takt. Befolkningen förväntas dock inte vara jämnt fördelad för olika befolkningsgrupper. Det är främst äldre som utvecklingen är som högst i riket och även i Trollhättan gäller detta förhållande. I kontrast till dessa åldrar förväntas utvecklingen i de yrkesverksamma åldrarna vara betydligt lägre. Befolkningsutvecklingen kommer således att ställa stora krav på de kommunala verksamheterna. I takt med att antalet äldre och yngre ökar står kommunerna inför kravet att tillgodose det ökade behovet av äldreomsorg och skolplatser. Åldrar som är förhållandevist kostnadsintensiva.

Att befolkningsutvecklingen för yrkesverksamma åldrar i jämförelse är förhållandevist svag innebär att försörjningskvoten kan förväntas sjunka. Behovet av kommunal verksamhet kommer alltså att öka i en högre takt än skatteintäkterna från en ökad sysselsättning. Enligt Sveriges Kommuner och Regioner kommer detta att leda till ett betydande gap mellan intäkter och kostnader. Det innebär stora krav på den kommunala verksamheten vad gäller att erbjuda en kostnadseffektiv service. Detta utgör en betydande utmaning för kommuner att genomföra nödvändiga omställningar för att möta de demografiska förutsättningarna.

Finansiella risker och riskhantering

Den av fullmäktige beslutade Strategin för finansiell verksamhet och borgenspolicyn innehåller riktlinjer och regler för riskhantering och limiter för finansverksamheten inom staden och de helägda bolagen. De båda styrdokumenterna inom finansverksamheten har i allt väsentligt följts. Koncernens långfristiga upplåning uppgick i bokslutet till 6,7 mdkr och Trollhättans Stads borgensåtagande totalt uppgick till 8,7 mdkr varav 8,5 mdkr gentemot de kommunala bolagen. Risken i borgensåtagandet bedöms som begränsad då det finns stora marknadsmässiga övervärden inom fastighetsbeståndet både inom AB Eidar och Kraftstaden Fastigheter Trollhättan AB. Risk kopplad till borgensåtagandet för Trollhättan Energi AB bedöms också som begränsad.

Trollhättans Stad har en placeringsportfölj med ett knappt åttiotal företagsobligationer som har ett anskaffningsvärde om 2,2 mdkr. Marknadsvärdet per 22-12-31 var 262 mkr lägre och nedskrivning av värdet som orealiserad värdeminskning gjordes i bokslutet 2022. Inga placeringar inom portföljen ligger utanför stadens riktlinjer för rating i augusti 2023 och risken för förluster inom portföljens placeringar bedöms som begränsad. Det finns risker i kapitalförvaltningen avseende placeringsportföljen inom Trollhättans Stad utifrån den finansiella utvecklingen. Kapitalförvaltningen inom staden bedrivs utifrån riskminimering och KF:s antagna strategi för finansiella frågor. Nuvarande placeringsportfölj innehåller huvudsakligen placeringar i företagsobligationer med låg risknivå.

En stor andel av koncernens lån är räntesäkrade med ränteswappar, men marknadsräntorna har stigit kraftigt. Successivt kommer det att slå igenom på koncernens lån med högre genomsnittlig ränta och därmed högre finansiella kostnader. Det finns betydande övervärden i koncernens tillgångar och de samlade marknadsvärderade tillgångarna överstiger koncernens skulder.

Enligt ekonomiskt scenario 2023 – 2033 för koncernen ökar den räntebärande långfristiga låneskulden från ca 10,1 Mdkr 2023 till ca 16,3 Mdkr 2033. Från och med år 2030 sker en utplaning av lånenivån. Kommunens skuldsättningsgrad ökar under kommande 10-årsperiod.

Kommunfullmäktige beslutade 2022-12-12 om ägartillskott om 300 miljoner kronor till AB Eidar Trollhättans Bostadsbolag. Ägartillskottet sker genom nyemission av aktier som köps av moderbolaget Trollhättan Stadshus AB.

Moderbolaget får i sin tur aktieägartillskott från Trollhättans Stad med motsvarande belopp 300 miljoner kronor. Ägartillskottet utbetalas till AB Eidar med 100 miljoner kronor år 2023 och med 200 mkr år 2024.

Ägartillskottet till AB Eidar grundar sig på en analys om att bolaget behöver ägartillskott för att kunna uppfylla de finansiella kraven i ägardirektivet och sitt uppdrag att bygga bostäder enligt lagd planering. Det finns ytterligare finansiella risker inom bolaget och ytterligare ekonomisk förstärkning är nödvändig på sikt. Kommunfullmäktige har den 20 september 2023 beslutat om försäljning av fastigheter inom AB Eidar om totalt 242 miljoner kronor med syftet att ytterligare stärka bolagets finansiella ställning.

Finansiell ställning och utveckling koncernen

Koncernen har en hög skuldsättningsgrad och låg soliditet både i faktiska nyckeltal och i jämförelse med liknande kommuner. Skuldsättningen per invånare är bland de högsta i riket. Koncernen står inför stora investeringar den kommande 10-årsperioden med totalt 17,3 mdkr och en genomsnittlig investeringsnivå på ca 1,6 mdkr. Investeringarna är på en högre nivå än historiskt och beror på att kommunen på sikt ska växa till 70 000 invånare. Invånarantalet har inte växt i förväntad takt de senaste åren vilket gör att det finns en risk med att uppsatt befolkningsmål inte uppnås fullt ut.

Resultatutvecklingen uppnår en relativt positiv utveckling under kommande 10-årsperiod och de kommunala bolagen bedöms sammantaget uppnå en fortsatt god intjäningsförmåga. Resultatutvecklingen i koncernen bedöms vara relativt stabil kring 3 % i förhållande till omsättningen trots högre räntekostnader.

Den höga investeringsnivån gör att koncernens soliditet kommer att sjunka med cirka 4 % - enheter år 2029, men en återhämtning sker med ca 2 % -enheter under slutet av 10-årsperioden. En viktig förutsättning är att Trollhättans Stad, som utgör cirka 85 procent av koncernen, uppnår uppsatta finansiella mål. De fyra senaste årens bokslut 2020 - 2023 har redovisat ovanligt höga underliggande resultat i kommunen och koncernen, men från och med år 2023 försämras de ekonomiska förutsättningarna för främst kommunen. Den höga inflationen som genererar ökade pensionskostnader och andra kostnadsökningar påverkar påtagligt det ekonomiska utrymmet och årets resultat blir på betydligt lägre nivåer kommande år.

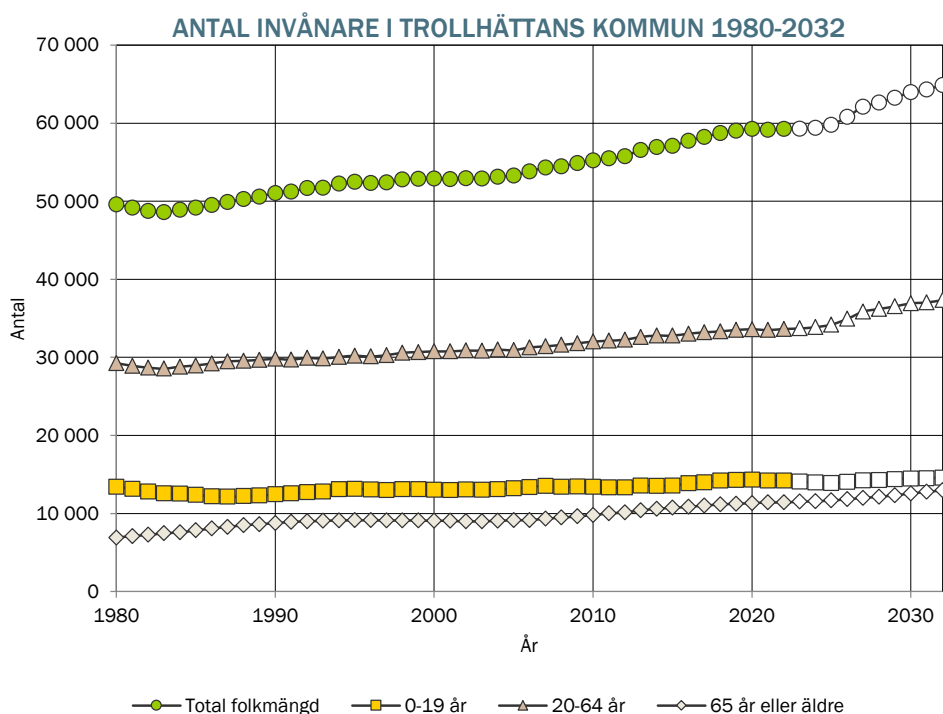
Därutöver finns det risk inom stadens finansiella utveckling utifrån den framtida demografiska förändringen som kommer att driva kostnader för främst personal och hyror för verksamhetslokaler. Samtidigt förväntas inte intäkterna i form av skatteintäkter och generella statsbidrag öka i samma takt. Det finansiella gap som förväntas uppstå måste lösas med bland annat effektiviseringar och kostnadsbesparingar. Trollhättan har ett bra geografiskt läge med närheten till den expansiva Göteborgsregionen och dess arbetsmarknad samt fortsatt goda förutsättningar för att fortsätta öka invånarantalet fram till 2030.

Det finns betydande övervärden inom koncernen tillgångar utifrån bokförda värden i balansräkningen. Trollhättans Stad har relativt hög nivå på borgensåtagande, men den största andelen utgör borgen till de kommunala bolagen där riksnivån betraktas som låg. Skuldsättningen i koncernen är hög och soliditeten låg i jämförelse med andra kommunkoncerner i Västra Götalandsregionen och i jämförelse med jämförbara kommunkoncerner inom regionen.

Demografi

Befolkningsprognosen beräknas genom en metod som innebär att för varje år under prognosperioden ökar kommuninvånarnas ålder med ett år i taget. Antalet födda och inflyttade läggs till och antalet avlidna och utflyttade dras bort. Detta görs för både män och kvinnor uppdelat på samtliga åldrar.

Under prognosperioden 2022–2032 kommer folkmängden i Trollhättans kommun att öka med 5 619 invånare, från 59 274 till 64 893 personer. Flyttnettot förväntas bli i genomsnitt 482 personer per år och födelsenettot 80 personer per år. Störst folkökning sker 2027 med 1 300 personer som främst beror på ett positivt flyttnetto på 1 195, vilket blir det största flyttnettot sedan 70-talet. Det stora flyttnettot beror på ett förväntat bostadsbyggande som innebär nästan 900 färdigställda bostäder under 2027.

Figur: Historisk utveckling av folkmängden 1980–2022 samt prognostiserad folkmängd 2023–2032

Diagrammet visar folkmängdens utveckling fördelat på åldrarna 0–19 år, 20–64 år samt 65 år och äldre. Antalet invånare i åldersgruppen 0–19 år ökar med 368 personer eller 3 procent, åldersgruppen 20–64 år ökar med 3 700 personer eller 11 procent och åldersgruppen 65 år och äldre ökar med 1 552 personer eller 14 procent under prognosperioden.

Demografiska effekter

Under prognosperioden ökar folkmängden i Trollhättan, men förändringarna skiljer sig mellan olika åldersgrupper. Sammantaget är det åldersgruppen 25–44 år som ökar mest i antal, det är en grupp som påverkas av effekter från flyttströmmarna. Näst därefter åldersgruppen 80 år och äldre som också är den grupp som ökar mest relativt dagens folkmängd.

Ålder / År	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
0–5	3 996	3 852	3 756	3 771	3 833	3 936	3 963	4 077	4 200	4 275	4 348
6–9	2 878	2 859	2 838	2 777	2 717	2 708	2 726	2 735	2 726	2 722	2 718
10–12	2 221	2 199	2 173	2 148	2 191	2 215	2 227	2 129	2 102	2 083	2 151
13–15	2 195	2 197	2 214	2 261	2 261	2 262	2 246	2 280	2 294	2 302	2 212
16–18	2 189	2 222	2 212	2 218	2 254	2 298	2 338	2 333	2 328	2 308	2 342
19–24	4 382	4 399	4 434	4 530	4 788	5 028	5 004	5 047	5 088	5 050	5 067
25–44	15 639	15 667	15 808	15 953	16 451	17 072	17 430	17 767	18 130	18 257	18 492
45–64	14 357	14 389	14 406	14 446	14 495	14 570	14 541	14 538	14 525	14 538	14 594
65–79	8 204	8 208	8 134	8 106	8 154	8 216	8 269	8 355	8 522	8 664	8 789
80-	3 213	3 313	3 441	3 569	3 668	3 783	3 883	3 988	4 044	4 112	4 179
Totalt	59 274	59 304	59 415	59 778	60 812	62 087	62 627	63 250	63 958	64 312	64 893

Tabell: Folkmängden per olika åldersklasser samt totalt för perioden 2022–2032

Utveckling av antalet barn

Utvecklingen av antalet 0–5 åringar beror främst på hur många barn som föds framöver. Eftersom denna åldersgrupp även är relativt mer flyttbenägen än de äldre barnen, vilka har börjat skolan, så har även in- och utflyttning en viss inverkan på utvecklingen. För de äldre barn-grupperna, 6–9 år och 10–12 år beror eventuella förändringar i antalet främst på åldrandet och att olika årskullar är olika stora.

Den summerade fruktsamheten, det vill säga det genomsnittliga antalet barn en kvinna förväntas föda under sin livstid, väntas minska de kommande två åren för att sedan öka. Den stora barnkullen som föddes i början av 90-talet är nu i de åldrar då det föds som flest barn. Under prognosperioden byts gruppen ut mot den betydligt mindre grupp som föddes vid millennieskiftet. Sammantaget medför detta färre födda barn kommande år.

Befolkningsprognosen visar att antalet 0–5 åringar ökar med 9 procent eller 352 barn, antalet 6–9 åringar minskar med 6 procent eller 160 barn och antalet 10–12 åringar minskar med 3 procent eller 70 barn.

Utveckling av antalet ungdomar

Antalet 13–15 och sedan 16–18 åringar har sedan 2000-talets mitt minskat i de flesta av landets kommuner. I många kommuner kan dock en uppgång av antalet invånare i dessa åldrar förväntas framöver.

Befolkningsprognosen visar att antalet 13–15 åringar ökar med 1 procent eller 17 personer och antalet 16–18 åringar ökar med 7 procent eller 153 personer.

Utveckling av antalet vuxna

Åldersgruppen 19–24 år har i många kommuner ökat de senaste åren då generationen född kring 1990 passerat dessa åldrar. Åldersgruppen 25–44 år har tidigare minskat när 60-talsgenerationen

träder ut från gruppen, men den ökar igen när 90-talisterna träder in här. Samtidigt motverkas detta av att 40-talisterna nu är äldre än 65 år och därmed trätt in i nästa åldersgrupp.

Befolkningsprognosen visar att åldersgruppen 19–24 år ökar med 16 procent eller 685 personer, åldersgruppen 25–44 år ökar med 18 procent eller 2 853 personer och åldersgruppen 45–64 år ökar med 2 procent eller 237 personer.

Utveckling av äldre

Under en längre tid framöver kommer antalet äldre i landets kommuner att öka. Orsaken är dels att den stora 40-talist generationen uppnått pensionsåldern fullt ut, dels att medellivslängden ökar och att de äldre lever längre än tidigare.

Befolkningsprognosen visar att åldersgruppen 65–79 år ökar med 7 procent eller 585 personer och åldersgruppen 80 år eller äldre ökar med 30 procent eller 966 personer.

Händelser av väsentlig betydelse

- ▶ Det svåra ekonomiska läget med hög inflation och stigande räntor har stor påverkan på Trollhättans stads ekonomiska utveckling. Förutom att priser och löner stiger, och därigenom påverkar kostnaderna för verksamheterna, ökar även pensionskostnaderna. Som det ser ut i de ekonomiska planeringsförutsättningarna blir resultatnivåerna mycket låga kommande period 2024 – 2026. De uppsatta finansiella målen för Trollhättans Stad blir svåra att uppnå.
- ▶ Inom nya stadsdelen Vårvik pågår just nu färdigställande av gatuutbyggnaden av Stridsberg och Knorretorpet. Utbyggnaden av den tredje etappen, Knorren, påbörjas med gatuutbyggnad och byggnation av ett nytt äldreboende och förskola.
- ▶ I syfte att förstärka tillgången på verksamhetsmark och exploateringsmark har fastighetsförvärv beslutats och genomförts under år 2023. Däribland ingår del av Propellern 8 och Forstena 8:1 som ligger i anslutning till Stallbacka industriområde och nära flygplatsen. Genom förvärven säkras den fortsatta utvecklingen av Stallbackaområdet och därmed också möjlighet att erbjuda plats för företag som vill etablera sig i Trollhättan.
- ▶ Verksamhetsfastigheten Hästen 3 har förvärvats under år 2023 och är belägen i Tingvalla-området nära resecentrum. Köpet ger staden en möjlighet att påverka utvecklingen av området i enlighet med framtaget planprogram.
- ▶ Ombyggnationen av Kungsgatan har påbörjats med en budgeterad utgift på cirka 40 mkr under perioden 2023 – 2025.
- ▶ Staden befinner sig i ett expansivt skede och under senare år har exploateringsverksamheten varit omfattande, bland annat genomförande av exploateringsprojektet Lärketorpet Norra. Bostadsområdet Lärketorpet Norra omfattar 28 villatomter, tomter för radhus, två kvarter med byggrätter för flerbostadshus med ca 95 lägenheter samt byggrätter för förskola och särskilt boende. Försäljning av villatomterna pågår. Avsikten är att planlägga området Stennäset - Strömsvik för flerfamiljshus. Planbesked väntas efter utförd naturvärdesinventering. Inventeringen utförs hösten 2023.
- ▶ Regeringen beslutade år 2018 att ge Trafikverket och Sjöfartsverket i uppdrag att utreda förutsättningarna för att bygga nya slussar i Vänersborg, Trollhättan och Lilla Edet. Byggstarten i Trollhättan skulle kunna ske år 2027/2028. Målet är att de nya slussarna ska vara på plats år 2032. Trafikverket har samråd om de nya slussarna i Trollhättan. Samrådet pågår 11 september till 15 oktober 2023.
- ▶ Arbetet med att verka för ökad tillgång på bostäder bedöms delvis gå i rätt riktning. Preliminär statistik visar på ett tillskott på 175 lägenheter hittills under 2023.
- ▶ Målet att arbeta för ett förbättrat näringslivsklimat och ökat nyföretagande samt ökad sysselsättning bedöms delvis vara på väg i rätt riktning. Det är fortsatt efterfrågan på mark och verksamhetslokaler. Det sker en fortsatt inflyttning av bolag och nystart av företag.

God ekonomisk hushållning och ekonomisk ställning

Kapitlet inleds med en beskrivning av de ekonomiska förutsättningarna som följs av en fördjupad ekonomisk analys och avslutas en avstämning av de finansiella målen enligt god ekonomisk hushållning.

Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningar som MRP 2024–2027/Budget 2024 är baserad på beskrivs i detta avsnitt. Väsentliga förutsättningar utgörs av skatteintäkter och kommunal utjämning, pensionskostnader, finansnetto och nämndernas förutsättningar. Avsnittet avslutas med en känslighetsanalys som visar på resultateffekt vid avvikelse av förväntad utveckling.

Skatteintäkter och kommunal utjämning

Kommunens största inkomstkälla är skatteintäkter och kommunalekonomisk utjämning. De utgör närmare 80 % av de totala kommunala inkomsterna. Skatteintäkterna påverkas främst av kommunens invånarantal och utveckling av skatteunderlaget i riket. Skatteintäkter är beräknade efter SKR:s (Sveriges Kommuner och Regioner) prognos 2023-10-05 samt kommunens befolkningsprognos.

Utöver skatteintäkter är bidrag och avgifter från kommunala utjämningsystemet, där intäkter från fastighetsavgiften ingår, en viktig inkomstkälla.

De skatter och bidrag kommunen erhåller bygger på antal invånare 1 november året innan budgetåret.

Antal invånare 1/11 året innan	2024	2025	2026
	59 250	59 430	59 800

Skatteintäkterna i budget och prognoser budgeteras och redovisas i aktuell inkomstnivå. Skatteintäkterna för 2024 grundas på taxeringsutfallet från 2021 uppräknat med SKR:s bedömning av uppräkningsfaktorer i riket för 2022, 2023 och 2024. Slutlig justering av det faktiska utfallet för 2024 sker efter taxeringen 2025 och regleras i januari 2026.

Mkr	Prognos 2023	2024	2025	2026
Egna preliminära skatteintäkter	3 188	3 312	3 479	3 629
Slutavräkning	11			
Prognostiserad slutavräkning	23	2		
Summa skatteintäkter	3 222	3 314	3 479	3 629
Inkomstutjämning	686	693	719	754
Kostnadsutjämning	22	5	5	5
LSS-utjämning	34	37	33	33
Regleringsbidrag	139	181	141	123
Fastighetsavgift	123	125	128	132
Övriga gen. statsbidrag	67	0	0	0
Summa generella statsbidrag/utjämning	1 071	1 041	1 026	1 047
Summa	4 293	4 355	4 505	4 676
Procentuell förändring skatteunderlag %*	4,7	3,3	5,0	4,3

*SKR augusti, cirkulär 23:41

Skatteintäkterna och kommunalekonomisk utjämning beräknas växa med 1,5 % under 2024, med 3,4 % 2025 och med 3,8 % 2026. Sammantaget beräknas skatteintäkterna och kommunalekonomisk utjämning öka med 8,9 % under åren 2024–2026.

Det **kommunalekonomiska utjämningsystemet** syftar till att skapa likvärdiga förutsättningar för alla kommuner att tillhandahålla sina invånare likvärdig service oberoende kommuninvånarnas inkomster och andra strukturella förhållanden (geografiska, befolkningsmässiga, sociala faktorer mm). Den kommunalekonomiska utjämningsen består av fem delar; inkomstutjämning, kostnadsutjämning, strukturbidrag, införandebidrag och regleringsbidrag/avgift.

Inkomstutjämningsen kompenserar för olikheter mellan olika kommuners skattekraft, det vill säga skillnaderna i invånarnas genomsnittsinkomst. Trollhättans invånare har lägre medelinkomst än riket och får därför bidrag från inkomstutjämningsystemet.

Kostnadsutjämningsen består av olika delar där kommuner med ogynnsam struktur får ett bidrag av staten medan kommuner med gynnsam struktur får betala till staten. Trollhättan har en ogynnsam struktur mot riket och får ett bidrag i kostnadsutjämningsen.

Kostnadsutjämningsarna för 2023 är enligt preliminära beräkningar från SCB 27 september. Beräkningarna kommer att fastställas av SCB den 20 december.

LSS-utjämningsen ska jämställa kommunernas kostnader för LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). För Trollhättans del innebär detta 3 mkr högre bidrag 2024 än 2023.

Regleringsbidrag/avgift fördelas i kronor per invånare. Mellan 2024 och 2023 ökar regleringsbidraget för Trollhättans del med 42 mkr.

I budgetpropositionen 2024 (2023/24:1) presenterade regeringen ett tillskott till kommuner med 7 miljarder kronor. Förändringen av anslagen inom allmänna bidrag till kommuner innebär för 2024 en förstärkning med 666 kronor per invånare beräknat utifrån SKR:s befolkningsprognoser. För Trollhättans del innebär det ca 39,5 mkr. Tillskottet ingår i regleringsbidraget i tabellen.

Fastighetsavgiften innebär att den kommuninvånare som äger en fastighet ska betala en avgift baserad på taxeringsvärde. Fastighetsavgiften är enligt prognos från SKR/SCB 2022-12-27 för 2024. För åren 2025 och 2026 är fastighetsavgiften schablonberäknad.

Övriga generella statsbidrag avser riktade statsbidrag som av redovisningstekniska skäl ska redovisas som generella statsbidrag. Dessa tillskott ingår inte i anslaget för kommunalekonomisk utjämning 2024. För 2023 utgörs de av ett bidrag för minskning av timanställda inom äldreomsorgen om 42 mkr samt ett tillfälligt stöd till kommuner på grund av kriget i Ukraina om 1 mkr.

Pensionskostnader

Kommunernas **pensionsredovisning enligt "blandmodellen"** innebär att pensionsrätt som är intjänad före 1998 inte redovisas som skuld i balansräkningen utan som **ansvarsförbindelse**. Det innebär att kommunens pensionskostnader belastas både med kostnader för de som redan gått i pension och för de som arbetar nu. Från och med 1 januari 2023 har ett nytt pensionsavtal trätt i kraft, AKAP-KR, i kraft som är helt avgiftsbestämt pensionsavtal. Arbetstagare födda 1986 eller senare inträder med automatik i det nya pensionsavtalet. Pensionskostnaden i det nya avtalet uppgår till 6 % under "tak" (7,5 inkomstbasbelopp) och 31,5 % över. Anställda födda före 1986 med lön upp till och med 7,5 inkomstbasbelopp går med automatik över till det nya pensionsavtalet medan anställda med ett pensionsunderlag över kan välja att gå över till det nya pensionsavtalet. Anställda som är kvar i KAP-KL behåller en oförändrad avgift på 4,5 % upp till och med 7,5 gånger prisbasbeloppet och över "tak" intjänas förmånsbestämd pension.

Som grund för pensionskostnaderna är KPA:s simuleringar från augusti 2023. Särskild löneskatt på 24,26 % ingår i alla belopp. Diskonteringsräntan kommer ligga kvar på oförändrad nivå 2023. Pensionskostnaderna ökade 2023 kraftigt och ökar ytterligare enligt prognos till 2024. De högre

premierna enligt det nya pensionsavtalet står för en del av ökningen men framför allt påverkar den höga inflationen. Vid hög inflation leder ett ökat prisbasbelopp till en ändrad värdering av sektorns pensionsskulder och avgifter. Pensionskostnaderna inkluderat finansiell kostnad ökar med 13 % från 2023 till 2024 och minskar till 2025 med 26 %. Minskningen är avhängig en mer normal ökning av prisbasbeloppet mellan 2023 och 2024 på 2 %.

Resultaträkning/Driftredovisning Mkr	Prognos	Budget	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Pensionsutbetalning ur ansvarsförbindelsen inkl. löneskatt	90	96	94	92
Intjänad avgiftspension inklusive löneskatt	179	189	186	193
Intjänad förmånsbestämd ålderspension, visstid mm	78	102	18	6
Summa kostnader (Brutto)	347	387	298	291
<i>Varav pensionsersättning från förvaltningar</i>	<i>-256</i>	<i>-290</i>	<i>-302</i>	<i>-315</i>
Finansiell kostnad	26	37	17	10

De finansiella kostnaderna avser ränte- och basbeloppsuppräknig av den del av pensionsskulden som ingår i balansräkningen exklusive den extra ansvarsförbindelsen.

Pensionsskuld Mkr	Prognos	Plan	Plan	Plan
	2023	2024	2025	2026
Pensionsavsättningar inkl. löneskatt	360	492	521	532
Extra pensionsavsättning inkl. löneskatt	127	127	127	127
Del i NÄRF:s pensionsskuld inkl. löneskatt	20	23	25	26
Summa avsättning för pensioner i balansräkning	507	642	673	685
Ansvarsförbindelse (Pensionsrätt intjänad före 1998)	933	966	925	870
Total pensionsskuld med ansvarsförbindelse	1 440	1 608	1 597	1 555

Ansvarsförbindelsen ökar 2023 och 2024 till följd av att indexuppräknigen överstiger löpande utbetalningar av pensioner. From 2025 ökar inte ansvarsförbindelsen längre i nominella tal utan amorteras ned genom pensionsutbetalningarna.

Finansnetto

Finansiella intäkter består av räntor för placeringar, borgensavgifter och utdelning av aktier och andelar. Genomsnittsräntan för placeringar har beräknats till 4,0 % för 2024.

De finansiella kostnaderna består till största delen av ränte- och basbeloppsuppräknig av den del av pensionsskulden som ingår i balansräkningen. De är beräknade efter KPA:s prognos från augusti.

Kostnadsränta för lån har beräknats till 4,0 % för 2024, 2025 och 2026.

Nämndernas förutsättningar

Ramförändringar

Jämfört med gällande budget 2023 innehåller 2024 års budget följande ramförändringar:

Nämnd, Mkr	Ramtillskott
Kommunfullmäktige	0
Kommunstyrelsen	36
Utbildningsnämnden	4
Kultur- och fritidsnämnden	0
Omsorgsnämnden	-2
Arbetsmarknads- och socialnämnden	8
Samhällsbyggnadsnämnden	-13
Valnämnd, överförmyndarnämnd kommunens revisorer	2
Totalt	35

En detaljerad lista på nämndernas ramförändringar finns under respektive nämnds avsnitt.

Statsbidrag

Förutom den budgettram som tilldelas från kommunfullmäktige finns ett stort antal riktade statsbidrag till verksamheten, som är avsedda för ett visst ändamål.

Generellt besparingskrav

En generell neddragning är utlagd i nämndernas nettoramar med 1 %-enhet (ca 35 mkr) till 2024. Den generella neddragningen påverkar hela perioden 2024–2026.

Pris- och löneökningar

Utrymme för löneökningar budgeteras centralt och fördelas till respektive nämnd efter att de lokala förhandlingarna är klara. Kompensationen för löneökningar 2024 uppgår till 4,0 %. För de avtal som är klara har ramarna för nämnderna justerats upp till 2023 års nivå, dvs. att överhäng från 2023 års avtal ingår i ramarna. Ramuppräknning för uppdragstagare, timlöneanställda etcetera kompenseras direkt. Eventuella löneförändringar som sker vid sidan om den årliga löneöversynen kompenseras inte. Nämndernas ramar har räknats upp med 2,5 % för köp av IT-verksamhet internt, 1,7 % för bidrag köp av verksamhet, 1,7 % övriga kostnader, 2,5 % för avtalsbunden verksamhet kommunstyrelsen och 2,5 % för intäkter.

Personalomkostnadspålägg

Personalomkostnadspålägg följer ändringar i SKR:s rekommendationer. Enligt preliminära uppgifter från SKR föreslås PO-pålägget höjas från 44,53 % till 45,75 % till 2024. Nämndernas budgetramar är justerade till det högre PO-pålägget. Besked om definitivt PO-pålägg kommer i mitten av december.

Internränta

Kommunen följer SKR:s rekommendationer för internränta vid beräkning av nämndernas kapitalkostnader. SKR tar fram en internränta senast i februari året innan aktuellt budgetår. För år 2024 är räntan 2,5 %. För internt uthyrda fastigheter och taxefinansierade verksamheter görs ett tillägg med 0,5 % till totalt 3,0 %. Nämndernas ramar, förutom taxefinansierade verksamheter och internt uthyrda fastigheter, justeras vid förändring av internräntan. Internräntan är oförändrad mellan 2023 och 2024.

Kapitalkostnads kompensation

Nämndernas kapitalkostnader för anläggningar och IT-system inom skattefinansierad verksamhet kompenseras till verklig kostnad. Inventarier, fordon etcetera kompenseras inte. Taxe- och uppdragsfinansierade verksamheter måste helt intäktsfinansiera sina kapitalkostnader.

Demografiska förändringar

Utbildningsnämnden, omsorgsnämndens och kommunstyrelsen budgetar justeras för volymförändringar efter kommunens befolkningsprognos inom förskoleverksamheten, fritidsverksamheten, grundskolan, gymnasieskolan, äldreomsorgen och måltidsverksamheten. Målgruppsförändringen inom målgrupperna inom förskolan, grundskolan och äldreomsorgen beräknas utifrån stadens standardkostnader exklusive lokalhyror för åldersindelade målgrupper som finns inom det centrala nationella utjämningsystemet för kommuner. Eliminering sker även av skolmåltidskostnader för målgruppsberäkning inom utbildningsnämnden. Befolkningsprognosen som tas fram under hösten, augusti/september, används vid fördelningen. Målgruppsjustering görs även för anpassad grundskola (grundsärskola). Lokalkostnader ersätts som separata anslag i MRP, efter beredning enligt lokalbehovsprocessen.

Känslighetsanalys

Trollhättans Stads budget för 2024 och plan för 2025 och 2026 baseras på vissa givna förutsättningar och förväntad utveckling. Det verkliga utfallet påverkas av både yttre och inre faktorer som kan avvika från de förväntningar som budgeten grundas på. Yttre faktorer kan vara exempelvis inflation, räntenivå och skatteunderlag. För att få en uppfattning av den effekt som förändringar av vissa faktorer skulle ge på årets resultat visas nedan olika händelser samt dess årseffekt för 2024.

Förutsättning, avvikelse	Årseffekt 2024, +/- mkr
Löneförändring med 1 %-enhet	29,3
Genomsnittlig ränta 1 %-enhet	1,0
Skatteintäkter 1 procent	43,8
Påverkan på skatteintäkter och utjämningsbidrag vid förändring av antal invånare med 100 personer	6,4
nettokostnader 1 %-enhet	44,2
Förändrad kommunalskatt med 1 kr/skkr	149,2

Ekonomisk analys

Sammanfattning

Trollhättans Stad budgeterar ett underskott för 2024 på -117 mkr. Underskottet motsvarar -2,7 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Budgeterade exploateringsresultat är uppskattade till +0 mkr.

För 2024 och de kommande åren i finansplanen 2025–2026 är osäkerheten om de ekonomiska planeringsförutsättningarna fortsatt stor. Budgetarbetet har i första hand inriktats mot 2024, medan finansplanens kommande år mer får ses som en framskrivning utifrån nu kända förutsättningar. Beräknad resultatnivå 2025–2026 är +17 mkr respektive +65 mkr.

Nettoinvesteringarna budgeteras till 227 mkr 2024, varav 16 mkr är hänförligt exploateringsverksamhet. Totalt under perioden 2024 - 2026 budgeteras investeringarna till 558 mkr, varav 39 mkr är hänförligt till exploateringsverksamhet.

I budgetpropositionen för 2024 som regeringen aviserade 20 september 2023 har kommuner och regioner tillförts 10 mdkr, varav till kommuner 7 mdkr. Tillskottet har tillförts utjämningsbidraget och innebär för Trollhättan ytterligare 39 mkr i permanent höjning från och med 2024.

För perioden 2024 – 2026 beräknas redovisad soliditet till 54 %, 55 % respektive 56 % och soliditeten inklusive hela pensionsåtagandet beräknas till 34 %, 36 % respektive 38 %.

Modell för finansiell analys

För att kartlägga och analysera resultat, utveckling och ställning för Trollhättans Stad används en analysmodell som utgår från fyra viktiga finansiella aspekter. Avsikten är att utifrån dessa identifiera eventuella finansiella möjligheter och problem och därigenom klargöra om Trollhättans Stad har den goda ekonomiska hushållning som föreskrivs i kommunallagen.

Resultat: Vilken balans har funnits över intäkter och kostnader under året och över tiden?

Kapacitet: Vilken kapacitet har funnits att möta finansiella svårigheter på lång sikt?

Risk: Föreligger några risker som kan påverka resultat och kapacitet?

Kontroll: Vilken kontroll har funnits av den ekonomiska utvecklingen?

Resultat och kapacitet

Skatteintäkter och nettokostnader

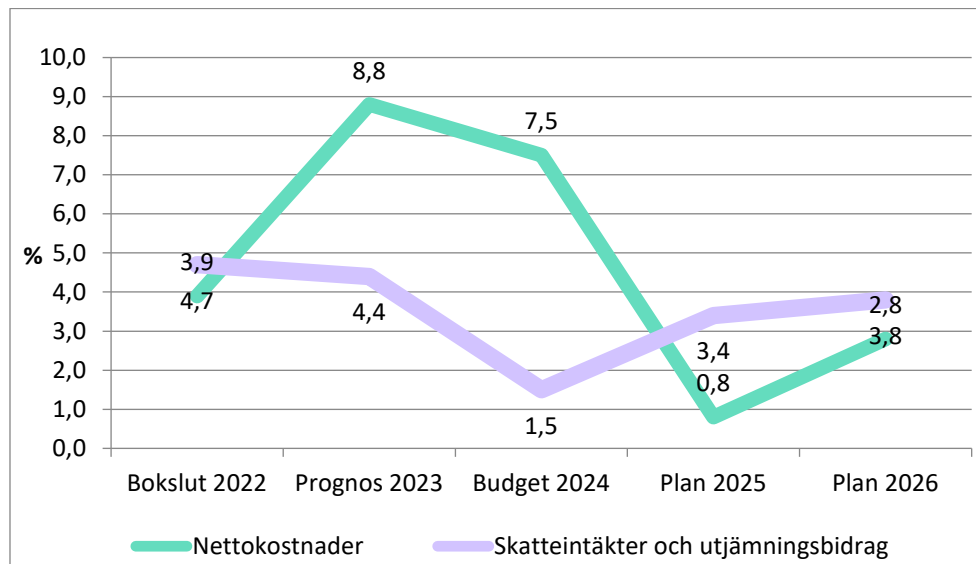
Enligt budgetanvisningarna är de ekonomiska ramarna för 2024 beräknade utifrån befintlig budget 2023 uppräknad för pris- och löneökningar och med tillägg/avdrag för målgruppsförändringar.

För 2024 innebär budgetförslaget från Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraterna en total ramändring om 35 mkr för nämnderna jämfört med 2023.

- Varav lokaler +20 mkr
- Varav målgruppsförändringar exkl. LSS, +5 mkr
- Varav enligt finansieringsprincipen, +1 mkr
- Varav övriga förändringar, +9 mkr

Ökningstakten för skatteintäkterna och utjämningsbidrag beräknas till 8,9 % för perioden 2024–2026 och nettokostnaderna beräknas öka med 11,4 %. Skattesatsen år 2024 är oförändrat 22,36 kr/skr. Jämfört med prognosen för 2023 ökar nettokostnaderna till 2024 med 7,5 % och skatteintäkter och utjämningsbidrag med 1,5 %.

Förändring verksamhetens nettokostnader och skatteintäkter, utjämningsbidrag

Årets resultat

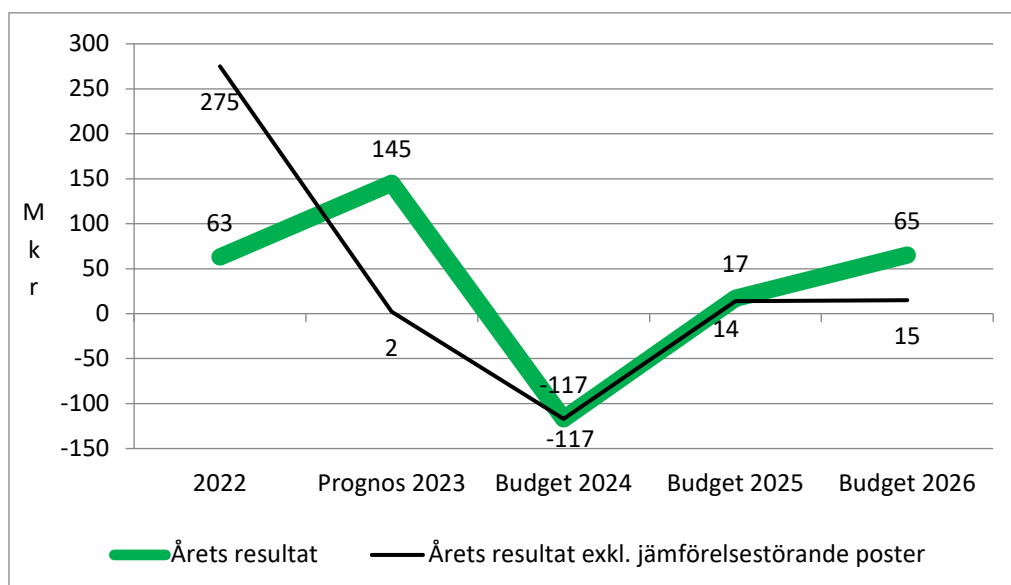
Huvudinriktningen har varit 2024, medan de kommande åren inte har gått igenom i detalj. För åren 2025–2026 har därför en översiktlig finansplan sammanställts med nu kända förutsättningar. Ny ställning till budgetramarna inför 2025 och senare prövas under kommande år.

För 2024 budgeteras ett underskott om -117 mkr, inklusive jämförelsestörande poster såsom exploateringsresultat och gatukostnadsersättning. För åren 2025–2026 uppgår budgeterat resultat till +17 mkr respektive +65 mkr. Budgeterat årsresultat relaterat till skatteintäkter och utjämningsbidrag beräknas år 2024 till -2,7 %. Under åren 2025 och 2026 budgeteras ett resultat på 0,4 % respektive 1,4 %. I snitt över perioden 2024–2026 uppgår det budgeterat årsresultat relaterat till skatteintäkter och utjämningsbidrag till -0,3 %. Ett resultat på cirka 2 % över tid brukar betraktas som god ekonomisk hushållning. Då kan en normal investeringsnivå skattefinansieras över en längre tidsperiod.

I de budgeterade resultaten ingår kostnader och intäkter från tomtförsäljning vid markexploatering samt gatukostnadsersättning, vilket redovisas som jämförelsestörande poster. 2024 inkluderas i budgeten inga exploateringsresultat eller intäkter från gatukostnadsersättning och resultatet exkluderat exploateringsresultat och gatukostnadsersättning är därför samma som budgeterat resultat, dvs -117 mkr. Perioden 2022 – 2026 beräknas resultatet exklusive jämförelsestörande poster relaterat till skatteintäkter och utjämningsbidrag i genomsnitt till 0,9 %. Resultatmålet bör ses över en konjunkturcykel. Den angivna politiskt satta målnivån är 1,0 % i snitt över senaste 3 åren, vilket betraktas som en eftersträvsvärd miniminivå. Målnivån motsvarar ett redovisat resultat på 44 mkr för Trollhättan 2024.

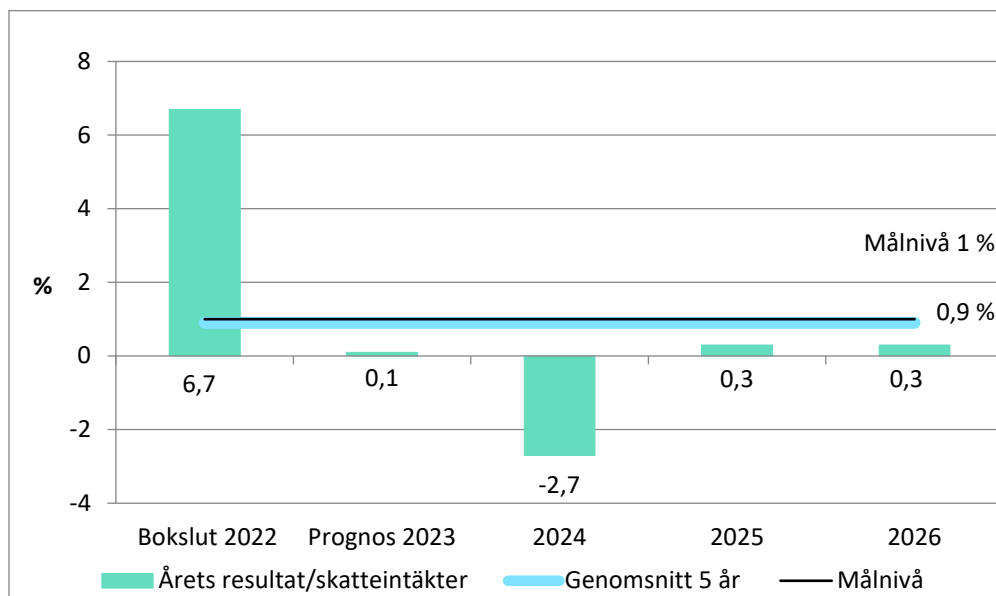
I det redovisade resultatet 2024–2026 ligger reserveringar inom kommunstyrelsens anslag för oförutsedda utgifter/särskilda åtgärder med 64 mkr 2024, 57 mkr 2025 och 58 mkr 2026.

Årets resultat 2022–2026

Resultat	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Årets resultat, mkr	-117	+17	+65
Jämförelsestörande post, exploateringsresultat	0	-3	+1
Jämförelsestörande post, gatukostnadsersättning	0	-	-51
Årets resultat exkl. jämförelsestörande post, mkr	-117	+14	+15

Årets resultat i förhållande till skatteintäkter och utjämningsbidrag*

*Årets resultat exkl. jämförelsestörande poster

Budgerade investeringar

Totalt under perioden 2024 - 2026 beräknas staden investera 558 mkr, varav exploateringsprojekt 39 mkr. För 2024 uppgår budgeterade investeringar till 227 mkr, varav exploateringsprojekt 16 mkr. För 2025 och 2026 uppgår investeringarna till 186 mkr (varav exploatering 21 mkr) respektive 146 mkr (varav exploatering 3 mkr).

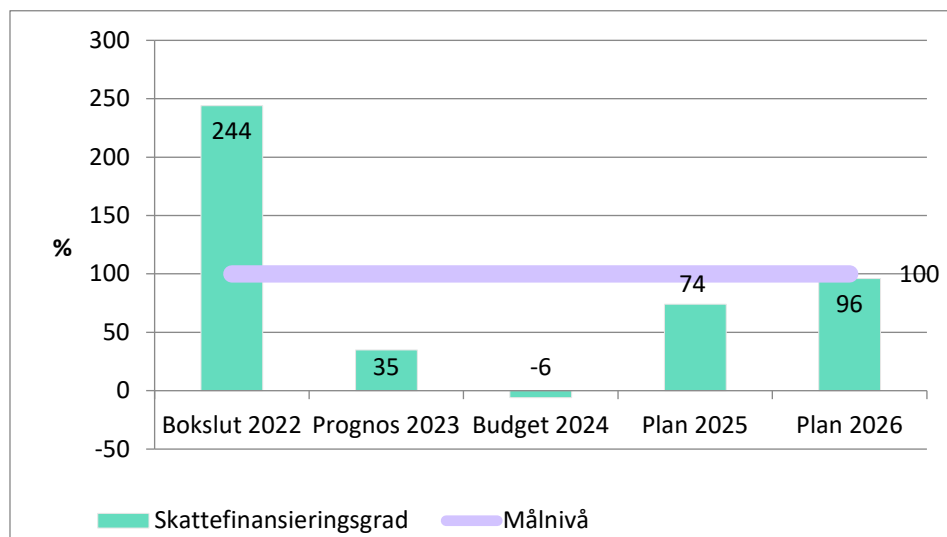
Gatuutbyggnaden i den nya stadsdelen Vårvik ingår med 27 mkr perioden 2024 - 2026, vilken finansieras genom att staden erhåller gatukostnadsersättning från Trollhättan Exploatering AB med 27 mkr.

Investeringsnivån de senaste tre åren har legat på en hög nivå, totalt 1 193 mkr, i genomsnitt ca 400 mkr/år. Den höga investeringsnivån beror till stor del på den nya Stridsbergsbron och gatuutbyggnad Vårvik. Investeringsnivån minskar under perioden 2024–2026 till 558 mkr då Stridsbergsbron och stor del av gatuområden på Vårvik är färdigställda i slutet av 2023.

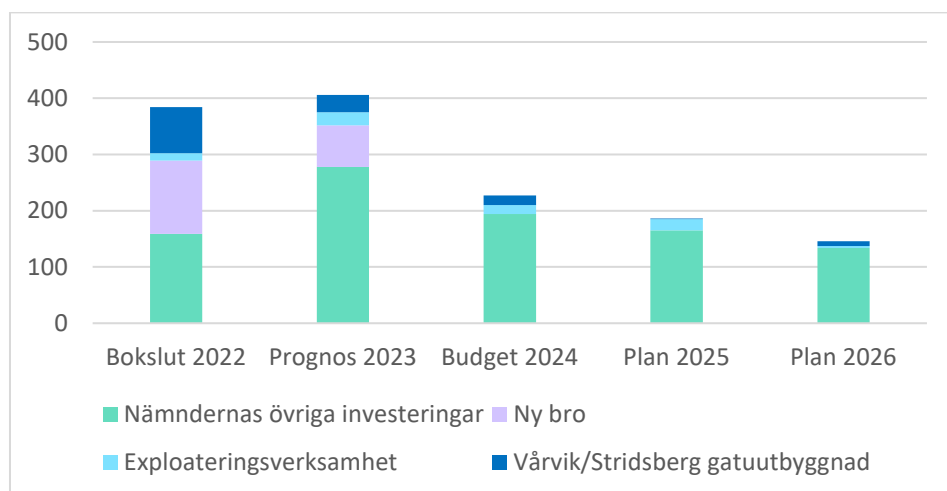
Självfinansieringsgraden av investeringarna uppgår under perioden 2024 – 2026 till i genomsnitt 54 %. Målnivån är 100 %. Det betyder att finansieringen av investeringarna kommande tre år finansieras till ca 46 % måste ske genom ianspråktagande av likvida medel eller/och placeringsportföljen alternativt låna till en del av investeringarna.

Självfinansieringsgrad investeringar*

*Självfinansieringsgrad: Årets resultat exkluderat exploateringsresultat samt upplösning av gatukostnadsersättningar i förhållande till totala investeringar exklusive större infrastrukturprojekt och exploatering.

Investeringar fördelade på exploatering, Stridsbergsbron, Vårvik gatuutbyggnad och nämndernas övriga investeringar

Investeringar i verksamhetsfastigheter görs i helägda bolag. Det förklarar att investeringsvolymen är förhållandevis låg jämfört med många andra kommuner.

I MRP anges som mål att resultatet ska vara tillräckligt för att, tillsammans med avskrivningarna, långsiktigt finansiera investeringarna. Målet ska ses över en konjunkturcykel. Uppnås målet innebär det att kommunen kan skattefinansiera samtliga investeringar som är genomförda under perioden, vilket i sin tur innebär att kommunen inte behöver låna till investeringar.

Finansiering av investeringar (mkr)	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Avskrivningar	105	107	113
Resultat exklusive realisationsvinster/gatukostnadsersättning	-117	+14	+15
Försäljning anläggningstillgångar	-	-	-
Summa tillförda medel	-12	+121	+128
./. Nettoinvesteringar	-227	-186	-146
Återstår efter nettoinvesteringar	-239	-65	-18

Investeringarna kan inte finansieras med resultat, avskrivningar och försäljningar under 2024, 2025 och 2026 utan måste helt eller delvis finansieras genom minskad likviditet och ianspråktagande av finansiella tillgångar alternativt upptagande av nya lån. I takt med att investeringsnivåerna minskar till mer normala volymer så ökar förutsättningarna att finansieringen kan ske med tillförda medel under förutsättning att resultatmålet om 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag uppfylls.

Risk och kontroll

Soliditet

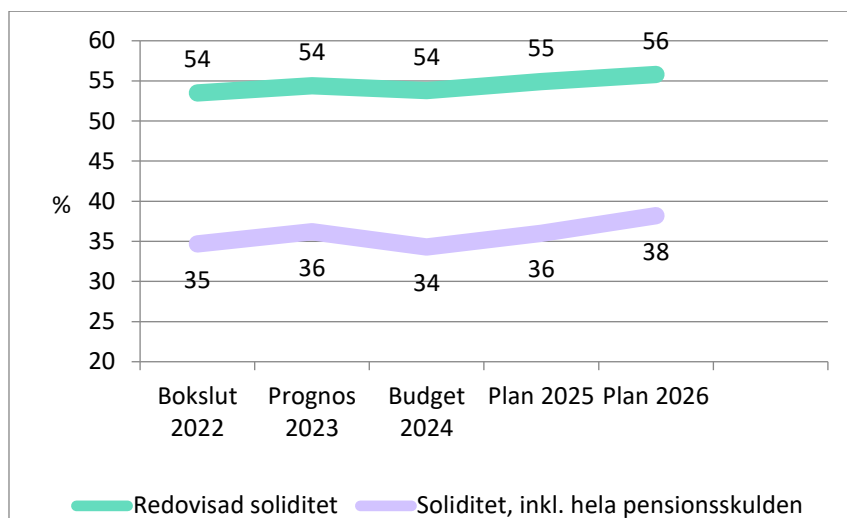
Soliditeten är ett mått på det långsiktiga finansiella handlingsutrymmet. För uppfyllande av god ekonomisk hushållning är det viktigt att soliditeten över en längre period inte försvagas utan utvecklas i positiv riktning.

Soliditeten försvagas på grund av det negativa resultatet 2024 till 54 %, förstärks till 2025 till 55 % och förstärks ytterligare 2026 till 56%. Sett över hela perioden förstärks den redovisade soliditeten från prognos 2023 till budget 2026 med +1,4 %-enheter. Soliditeten inkl. samtliga pensionsförpliktelser minskar från prognos 2023 på 36 % till 34 % 2024. Därefter ökar den till 36 % 2025 och 38 % år 2026. Totalt över perioden en förstärkning med 2 %-enheter. Att soliditeten inklusive samtliga pensionsförpliktelser ökar mer än redovisad soliditet beror på att ansvarsförbindelsen amorteras ned genom pensionsutbetalningar.

En del av pensionsskulden, som avser intjänande före 1998, redovisas bland ansvarsförbindelserna "inom linjen" i balansräkningen och uppgår till ca 966 mkr 2024. Denna skuld sjunker därefter successivt och beräknas uppgå till 870 mkr 2026. Upparbetad pensionsskuld i balansräkningen uppgår till 642 mkr vilket innebär en total pensionsskuld om ca 1 608 mkr 2024.

Soliditetsmättet påverkas positivt av att verksamhetslokalerna är överförda till ett kommunalt bolag. Detta är viktigt att beakta vid jämförelser med andra kommuner.

Soliditet 2022–2026

Kommunalskatt

Utdebiteringen i Trollhättan har i stort sett varit oförändrad sedan 1982, förutom skatteväxlingar med Regionen och den höjda utdebiteringen 2015 och 2020. För 2012 genomfördes en skatteväxling om 43 öre för ändrat huvudmannaskap för kollektivtrafiken. Trollhättans Stad sänkte utdebiteringen med 43 öre och Regionen gjorde motsvarande höjning. År 2015 höjdes den kommunala utdebitering med 60 öre/skkr till 21,56 kr/skkr. År 2020 höjdes den kommunala utdebiteringen med 0,80 kr till 22,36 kr/skkr.

	2023		2024
	Trollhättan	Riket	Trollhättan
Kommunen	22:36	20:67	22:36
Regionen/Landstinget	11:48	11:57	
Totalt	33:84	32:24	

God ekonomisk hushållning utifrån finansiella mål

God ekonomisk hushållning inkluderar mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning. En samlad bedömning är att de finansiella målen i god ekonomisk hushållning inte nås fullt ut i MRP/Budget för perioden 2024 – 2026. De finansiella målen inkluderar resultatmål, kapacitetsmål och mål om självfinansiering av investeringar. Under perioden nås inte något enskilt år samtliga tre finansiella mål. En förutsättning för att nå de budgeterade resultaten är att nämnderna uppnår budgetbalans. Det finns budgeterade reserver på centrala anslag under kommunstyrelsen.

Avstämning finansiella mål enligt Mål- och resursplan (MRP)

Resultatmål

- Årets resultat ska i genomsnitt uppgå till 1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag under mandatperioden*.

*Med undantag för jämförelsestörande poster.

Indikator: Årets resultat exklusive jämförelsestörande poster/skatteintäkter och utjämningsbidrag. Snitt senaste 3 åren.

Målet uppnås 2024 (1,3 %). Målet uppnås inte 2025 (-0,8 %) och 2026 (-0,7 %).

Kapacitetsmål

- Soliditeten med fullfondering av pensioner, ska öka eller hållas oförändrad.

Indikator: Soliditet enligt fullfonderingsmodellen.

Målet uppnås inte 2024 men 2025 och 2026. Soliditeten inkluderat fullfondering av pensioner minskar från 2023 års prognostiserade nivå på 36,2 % till 34,3 % 2024. Därefter ökar soliditeten till 36,0 % 2025 och till 38,2 % 2026.

Investeringsmål

- Nettoinvesteringarna ska finansieras med egna medel*. Självfinansieringsgraden skall uppgå till 100 %.

**Med undantag för exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt.*

Indikatorer: Självfinansieringsgrad av nettoinvesteringarna.

Målet uppnås inte 2024 (-6 %) och 2025 (74 %) och 2026 (96 %). Självfinansieringsgraden för perioden 2024–2026 uppgår till 54 %.

Avslutande kommentar till ekonomisk analys

I grunden har Trollhättans Stad en sund ekonomi och har redovisat positiva resultat samtliga år sedan 1997, med undantag för 2018, och de övergripande ekonomiska målen har uppfyllts. Det genomsnittliga resultatet för senaste 5-årsperioden 2019 – 2023 (prognos) har uppgått till 4,1 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Åren 2020 till 2022 har resultatet starkt påverkats av ekonomiska effekter kopplat till covid 19 pandemin.

Delårsrapporten per augusti 2023 visar på ett förväntat resultat om +145 mkr, vilket motsvarar 4,4 % av skatteintäkter och utjämningsbidrag. Nämndernas löpande verksamhet beräknas ge ett budgetöverskott om +19 mkr och skatteintäkter och utjämningsbidrag beräknas redovisa överskott med +76 mkr.

För år 2024 budgeteras ett underskott om -117 mkr exklusive gatukostnadsersättning och exploateringsresultat. Årets resultat exklusive gatukostnadsersättning och exploateringsresultat uppgår enligt budget för 2025 till +14 mkr och 2026 till +15 mkr. De budgeterade resultaten över perioden förutsätter att nämndernas budget är i balans.

För de kommande åren i finansplanen 2025–2026 är osäkerheten om de kommunal-ekonomiska planeringsförutsättningarna fortsatt stor. Budgetarbetet har därför i första hand inriktats mot 2024, medan finansplanens kommande år mer får ses som en framskrivning utifrån nu kända förutsättningar. Det kan konstateras att den totala budgeterade resultatnivån åren 2024 – 2026 är mycket låg och når inte upp till den nivå som betraktas som god ekonomisk hushållning. De tre finansiella målen som ingår som en del av god ekonomisk hushållning uppnås inte för något av åren 2024, 2025 och 2026. På grund av ett budgeterat underskott 2024 uppnås inte heller det lagstadgade balanskravet. På grund av budgeterat underskott 2024 planeras ett nyttjande av resultatutjämningsreserven på 117 mkr av det totala utrymmet på 123 mkr.

Stadens har haft höga investeringsnivåer 2020–2023 med anledning av den nya stadsdelen Vårvik samt Stridsbergsbron. Höga investeringsnivåer innebär ökade kapitalkostnader vilket kommer att belasta resultaten framåt i tiden.

Totalt tillförs 35 mkr (0,8 %) år 2024 i anslag till nämnderna samt 71 mkr till olika centrala anslag under kommunstyrelsen. År 2025 tillförs till nämndernas budgetramar ytterligare 2 mkr till 37 mkr jämfört med år 2023 och år 2026 tillförs ytterligare 39 mkr till 76 mkr jämfört med år 2023. År 2025 och 2026 ligger nivån på centrala anslag till kommunstyrelsens förfogande på 69 mkr. En generell

besparingen på 1 % på nettobudgeten är utlagd i nämndernas budgetramar för perioden 2024–2026, vilken för 2024 totalt uppgår till 35 mkr.

Belastningen på ekonomin förväntas att bli hög under kommande år. De ekonomiska förutsättningarna för Trollhättans Stad och tillika koncernen kommer kommande år att påverkas av faktorer såsom ränteutveckling, inflation och demografisk utveckling. Till detta kommer stora investeringsbehov som medför ökande kapitalkostnader. Befolkningsprognoser visar på förändringar i den demografiska utvecklingen där det förväntas en ökning av målgrupperna inom framför allt äldreomsorg. SKR:s prognoser visar på att kommunsektorns köpkraft drastiskt urholkas och ökningen av skatteintäkter och utjämningsbidrag kommande år inte förväntas att räcka till för att finansiera en ökande kommunal verksamhetsvolym i samma utsträckning som under den senaste tioårsperioden. Den reala skatteunderlagstillväxten förväntas bli 1 procent 2023–2026 jämfört med de senaste tio årens genomsnitt 1,6 %. Anledningen är de snabbt stigande kommunala utgifterna som är en följd av den allmänna prisuppgången samt kraftigt höjda pensionskostnader. Ökningen av pensionskostnaderna är delvis en följd av ett nytt pensionsavtal med högre premier men framför allt en följd av indexering på grund av hög inflation.

För att på lång sikt ha en hållbar ekonomisk utveckling för att upprätthålla god ekonomisk hushållning måste därför intäkterna öka eller kostnaderna minska alternativt en kombination.

Balanskravsresultat och resultatutjämningsreserv

Balanskravet, ett lagstadgat krav enligt kommunallagen, innebär att kommunen ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna, d v s resultatet måste vara större än noll. Ett negativt resultat måste regleras inom tre år.

Det är obligatoriskt att sammanställa en balanskravsutredning som definierar "Årets resultat efter balanskravsjusteringar" och i förekommande fall redovisa förändringar av Resultatutjämningsreserven.

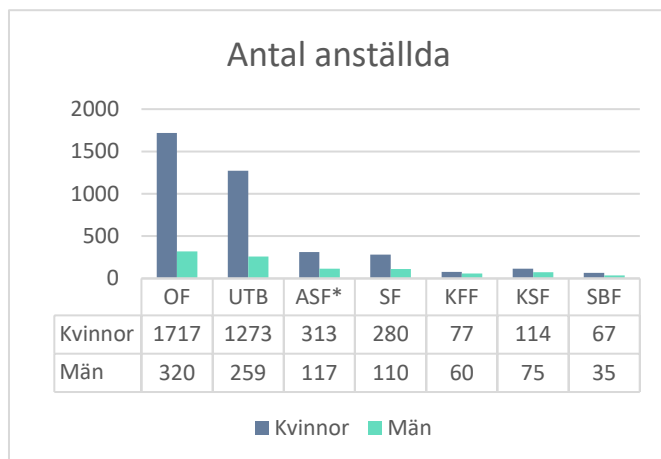
Budgeterad balanskravsutredning, mkr	2024
Årets resultat enligt resultaträkningen	-117
Samtliga realisationsvinster	-
Realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet	-
Realisationsförluster enligt undantagsmöjlighet	-
Orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-
Återföring av orealiserade vinster och förluster i värdepapper	-
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-117
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	-
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	+117
Balanskravsresultat	0

Enligt regler om kommunala resultatutjämningsreserver (RUR) finns möjlighet för kommuner att själva kunna utjämna intäkter över tid och därigenom kunna möta konjunkturvariationer. Hela eller delar av behållningen i RUR får räknas in budgeten för att täcka upp om de beräknade intäkterna är lägre än kostnaderna när de prognostiserade skatteintäkterna ökar svagt till följd av en svag samhällsekonomisk utveckling. Resultatutjämningsreserven uppgår vid ingången av året till 123 mkr.

Enligt ovanstående utredning uppfylls inte balanskravet för år 2024. För budgetåret 2024 finns ett behov att nyttja 117 mkr ur resultatutjämningsreserven för att få ett balanskravsresultat på 0 kronor. Beslut om planerad användning av resultatutjämningsreserv fattas i samband med att budgeten antas av kommunfullmäktige. Dispositionen ur resultatutjämningsreserven fastställs i samband med årsredovisningen.

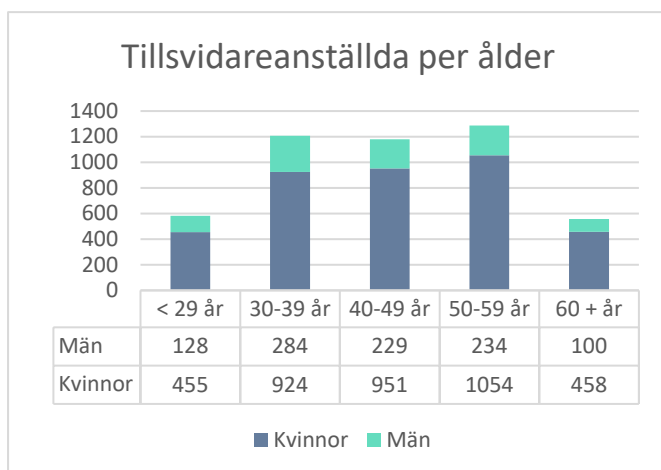
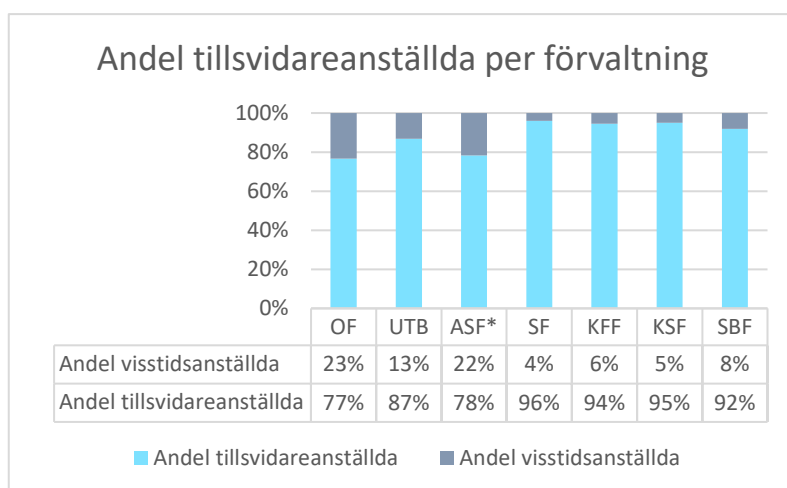
Väsentliga personalförhållanden

Personalstrukturer

Trollhättans Stad är Trollhättans största arbetsgivare med sina dryga 4 800 tillsvidareanställda. Som arbetsgivare är staden kvinnodominerad, drygt 79 % i organisationen är kvinnor. Könsfördelningen skiljer sig åt mellan förvaltningarna. Tydligast är kvinnodominansen inom de två största förvaltningarna, omsorgsförvaltningen (84 %) och utbildningsförvaltningen (83%).

Hur stor andel av de månadsanställda som är tillsvidareanställda skiljer sig åt mellan förvaltningarna och andelen är högre i de delar av organisationen som har ett större behov av vikarier vid sjukfrånvaro. Att erbjuda tillsvidareanställning i så stor utsträckning som möjligt bedöms vara ett av många medel för att vara en attraktiv arbetsgivare. Omsorgsförvaltningen verkar även för att i högre utsträckning erbjuda medarbetare med tillfälliga anställningar månadsanställning i stället för timanställning då det bedöms vara mer attraktivt.

Antalet anställda i åldrarna över 60 år uppgår till nästan 600 personer. Detta är alltså antalet som förväntas gå i pension inom de närmaste åren. Fördelat på stadens tio största befattningsgrupper ser det prognosticerade antalet pensioner per år de närmaste fem åren ut som följer. I tabellen nedan visas även de senaste 12 månadernas personalomsättning inom respektive grupp.

Befattning	Antal anställda	Personalomsättning senaste 12 mån	Antal som fyller 65 år, per år				
			2024	2025	2026	2027	2028
Undersköterska	714	16%	12	18	17	24	15
Förskollärare	315	6%	4	3	7	6	6
Lärare grundskola	291	13%		5	3	8	8
Stödassistent	252	10%	3	10	8	7	5
Barnskötare	217	6%	1	2	2	1	6
Vårdbiträde utbild.	156	11%			3	1	2
Elevstödjare	133	11%	1	2		2	5
Enhetschef	122	12%	1	2	1	3	4
Personlig assistent	116	12%	5	3		3	4
Sjuksköterska	98	21%	1	1	1	1	1

Personalomsättningen har efter pandemin varit särskilt hög inom flera vårdyrken, vilket återspeglas i ovanstående tabell. Trenden har sett liknande ut i flera kommuner och regioner och utmaningen med att rekrytera och behålla medarbetare med kompetens inom dessa områden kan därför bli särskilt viktig även för Trollhättan under de närmsta åren.

Viktiga områden för att klara kompetensförsörjningen

För att bemöta kompetensutmaningen behöver staden arbeta med strategier utifrån attraktiv arbetsgivare, hitta nya lösningar och arbeta för ett hållbart arbetsliv. Alla förvaltningar i Trollhättans Stad arbetar med kompetensförsörjningsplaner och samtidigt som verksamheterna i mångt och mycket skiljer sig åt finns det flera områden där utmaningarna och åtgärder överlappar varandra.

Attraktiv arbetsgivare

Insatser behövs för att stärka bilden av Trollhättans stad och olika verksamheter som en bra arbetsplats. Flera verksamheter har högt förtroende medan andra inte uppfattas lika positivt. Det är många gånger en komplex bild och därmed en rad olika åtgärder som kan vara aktuella, både beroende på målgrupp och på typ av verksamhet.

Digitalisering

Teknikutvecklingen innebär en rad olika utmaningar när det gäller kompetensutveckling och kompetensförsörjning men bedöms samtidigt vara en ovärderlig möjliggörare för att klara välfärdsuppdraget på sikt. Organisationen behöver anpassa sig för att hantera alltifrån digitala verktyg och system till arbetet med verksamhetsutveckling med digitala tjänster och ibland automatisering.

Ledarskap

Takten på förändringar i omvärlden gör att ledarskapet behöver förändras och utvecklas. Teknisk utveckling, kriser i världen, lagändringar med mera kräver ibland nya verktyg och sätt att leda medarbetare och chefer behöver träning i att utveckla dessa.

Praktik

Verksamhetsförlagd utbildning (VFU), Lärande i arbetslivet (LIA) och arbetsplatsförlagt lärande (APL) är olika former av praktik där studenter ges tillfälle att utvecklas i sin kommande yrkesroll. Dessa utbildningsformer är ett viktigt och bra tillfälle att visa på möjligheterna att arbeta i staden. Det finns också utmaningar med praktik, till exempel svårigheter att finansiera tid för och att ha rätt kompetens tillgänglig för handledning av studenterna.

Finansiella rapporter

Resultatbudget

Mkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Verksamhetens intäkter	735					
Verksamhetens kostnader	-4 518	-4 155	-4 113	-4 419	-4 453	-4 573
Avskrivningar	-84	-93	-94	-105	-107	-113
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER	-3 866	-4 248	-4 207	-4 524	-4 560	-4 686
Skatteintäkter	3 109	3 178	3 222	3 314	3 479	3 629
Generella statsbidrag o utjämning	1 002	1 039	1 071	1 041	1 026	1 047
VERKSAMHETENS RESULTAT	245	-31	86	-169	-55	-9
Finansiella intäkter	91	109	111	117	117	113
Finansiella kostnader	-273	-45	-51	-66	-46	-39
RESULTAT EFTER FINANS. POSTER	63	34	145	-117	17	65
Extra ordinära poster						
ÅRETS RESULTAT	63	34	145	-117	17	65
*Inklusive exploateringsresultat						
varav exploateringsresultat	-24	-7	-8	0	-3	1
Varav gatukostnadsersättning	0	-131	-133	0	0	-51
varav orealiserade vinster i värdepapper	262	0	0	0	0	0
ÅRETS RESULTAT exkl expl. resultat	301	-104	4	-117	14	15

Kassaflödesbudget

Mkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
DEN LÖPANDE VERKSAMHETEN						
Årets resultat	63	34	145	-117	17	65
Just ej likviditetspåverkande poster	339	47	-141	237	136	72
Minskning övriga avsättningar pga utbetalning	0	0	-1	0	0	0
Förändring av kortfristiga fordringar/skulder/lager	-112	72	102	-233	-279	202
Kassaflöde från löpande verksamhet	290	153	105	-112	-126	338
INVESTERINGSVERKSAMHETEN						
Investeringar i materiella anläggningstillg	-399	-457	-406	-227	-186	-146
Övriga investeringsinkomst/investeringsbidrag materiella anläggningstillgångar	15	1	0	1	1	1
Försäljning av materiella anläggningstillgångar	2	0	2	0	0	0
Gatukostnadsersättning	69	29	28	17	1	9
Förvärv av finansiella tillgångar	-305	0	-6	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-618	-427	-382	-209	-184	-136
FINANSIERINGSVERKSAMHET						
Nyupptagna lån	200	0	0	0	0	0
Amortering skulder fin. leasing	-2	0	-1	-1	-1	-1
Amortering långfristiga skulder	0	0	0	0	0	0
Förändring långfristiga fordringar	-209	213	212	335	329	-81
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	-11	213	211	334	328	-82
ÅRETS KASSAFLÖDE	-339	-61	-65	13	18	120
Likvida medel vid årets början	405	66	66	1	14	32
Likvida medel vid årets slut	66	5	1	14	32	152

Balansbudget

Mkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
TILLGÅNGAR						
Anläggningstillgångar						
Imateriella anläggningstillgångar	9					
Materiella anläggningstillgångar		2 289	2 232	2 355	2 434	2 469
Mark, byggnader och tekniska anlägg	1 740					
Maskiner och inventarier	171					
Finansiella anläggningstillgångar	2 258	2 045	2 052	1 717	1 388	1 469
Summa anläggningstillgångar	4 178	4 333	4 284	4 072	3 822	3 938
Omsättningstillgångar						
Förråd, exploateringsprojekt m m	32	32	32	31	30	30
Fordringar	585	513	585	512	480	480
Kortfristiga placeringar	80	218	218	338	529	327
Kassa och bank	66	5	1	14	32	152
Summa omsättningstillgångar	764	769	837	895	1 072	990
SUMMA TILLGÅNGAR	4 942	5 102	5 120	4 967	4 894	4 928
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
Ingående eget kapital	2 578	2 642	2 642	2 787	2 670	2 687
<i>Därav avsatt till resultatutjämningsreserv</i>	118	112	123			
Årets resultat	63	34	145	-117	17	65
Eget kapital	2 642	2 675	2 787	2 670	2 687	2 752
Avsättningar						
Avsättningar för pensioner	407	491	507	642	673	685
Andra avsättningar	6	6	5	5	5	5
Summa avsättningar	413	497	512	647	678	690
Skulder						
Långfristiga skulder	757	662	451	467	466	423
Kortfristiga skulder	1 130	1 268	1 370	1 183	1 063	1 062
Summa skulder	1 887	1 930	1 821	1 650	1 529	1 486
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER	4 942	5 102	5 120	4 967	4 894	4 928
Panter och ansvarsförbindelser						
Panter och därmed jämförliga säkerheter						
Ansvarsförbindelser						
Pensionsförpliktelser som inte har upptagits bland skulderna eller avsättningarna	925	917	933	966	925	870
Övriga ansvarsförbindelser	8 757					

Redovisningsprinciper

Kommunens redovisning upprättas i enlighet med kommunallagen, lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) samt rekommendationer från Rådet för kommunal redovisning, RKR. På några punkter, görs vissa avsteg från rekommendationer från normgivande organ. Dessa avsteg kommenteras nedan under respektive rubrik.

Periodisering

Beloppsgränsen för väsentligt värde vid periodisering uppgår till ett basbelopp. Undantag finns för vissa poster som till exempel återsökningar från Migrationsverket som periodiseras oavsett belopp.

Jämförelsestörande poster

Som jämförelsestörande betraktas poster som inte är extraordinära men som är sällan förekommande, uppgår till väsentliga belopp och som är viktiga att uppmärksamma vid jämförelser med andra perioder. Realisationsvinster vid fastighetsförsäljning samt kostnader och intäkter vid tomtförsäljning i samband med markexploatering redovisas alltid som jämförelsestörande. Posterna särredovisas i not vid delårsbokslut och bokslut till resultaträkningen.

Investeringsbidrag och gatukostnadsersättning

Trollhättans Stad har till och med 2019 redovisat samtliga investeringsbidrag och gatukostnadsersättningar enligt R18:1 som gällde till och med 2019. Detta innebär att de redovisades bland långfristiga skulder och periodiserades över anläggningens nyttjandetid. Från och med 2020 redovisas investeringsbidrag från offentliga organisationer som en förutbetalld intäkt och periodiseras över objektets nyttjandeperiod. Gatukostnadsersättning redovisas som intäkt när tomtköpet genomförs, under förutsättning att Trollhättans Stad har färdigställt de tillgångar som gatukostnadsersättningen ska finansiera. Exploateringsersättningar intäktsförs i takt med att åtaganden fullgörs i enlighet med RKR R2 Intäkter. Bedömning av återstående förpliktelser görs från fall till fall beroende på tecknade avtal.

Anläggningstillgångar

Anskaffningar avsedda för stadigvarande bruk eller nyttjandeperiod om minst tre år klassificeras som anläggningstillgång om beloppet överstiger gränsen för mindre värde. Gränsen för mindre värde har satts till ett basbelopp och gäller som gemensam gräns för anläggningstillgångar och finansiella leasingavtal. Anläggningstillgångar är upptagna till anskaffningsvärdet efter avdrag för planenliga avskrivningar. Till och med 2017 har anskaffningsvärdet reducerats med erhållna investeringsbidrag.

I mycket begränsad utsträckning ingår immateriella anläggningstillgångar bland de materiella. Från och med 2020 särredovisas nytillkomna immateriella anläggningstillgångar. Med hänsyn till det begränsade beloppet redovisas av förenklingsskäl utgifterna för GC-väg till Sjuntorp som investering trots att vägen kommer att ägas av Trafikverket.

Avskrivningar

Avskrivningar beräknas på objektens anskaffningsvärden och påbörjas månaden efter som anläggningen tas i bruk. Avskrivningstiderna baseras på nyttjandeperioden och

sker med linjär avskrivning. För internt uthyrda fastigheter används nominell annuitet. Ingen avskrivning tillämpas på mark, konst och pågående arbeten. Avskrivningstiderna som normalt används är 3, 5, 10, 15, 20, 33 och 50 år.

Komponentavskrivning införs successivt genom tillämpning vid större nyinvesteringar och reinvesteringar där det är motiverat genom skillnader i livslängd mellan stora delar av objektet. Komponentindelning tillämpas på investeringar över en miljon kronor.

Från och med oktober 2020 tillämpas komponentavskrivning även för gator och vägar över en miljon kronor. Trafiksignaler, maskineri i broar etcetera särskiljs.

Finansiella tillgångar

Efter första tillfället värderas finansiella tillgångar som inrehas för att generera avkastning eller värdestegring till verkligt värde i den mån det är förenligt med 7 kap. 6 och 7 LKBR. Förändringen i tillgångarnas verkliga värden redovisas vid helårsbokslut. Värdering av finansiella värdepapper till verkligt värde har tillämpats från och med 2019. Omräkning av jämförelsetal i flerårsöversikten i förvaltningsberättelsens "Översikt över verksamhetens utveckling" tidigare än 2019 har inte skett.

Pensioner

Förpliktelser för pensionsåtaganden för anställda i kommunen är beräknade enligt RIPS och redovisas enligt den så kallade blandmodellen i enlighet med lag om kommunal bokföring och redovisning. Under 2006 – 2015 gjordes extra pensionsavsättningar enligt plan.

Pensionsåtagande för anställda i de företag som ingår i den kommunala koncernen redovisas enligt K3 Årsredovisning och koncernredovisning (BFNAR 2012:1).

Kommunen antog 2015 bestämmelser om omställningsstöd och pensioner till förtroendevalda (OPF-KL). Redovisning sker enligt rekommendation.

Övriga avsättningar

Avsättningar har tagits upp till det belopp som bedöms krävas för att reglera befintliga förpliktelser på balansdagen.

Exploateringsredovisning

Från och med 2019 tillämpas RKR R2 intäkter samt RKR:s vägledning "Redovisning av kommunal markexploatering". Exploateringar som är avsedda för försäljning bokförs som omsättningstillgång. Exploateringsområden som kommunen ska behålla aktiveras som anläggningstillgång.

Leasing

Leasingavtal för lokalhyresavtal redovisas som operationell leasing, även om kriterierna för finansiell leasing är uppfyllda. Detta bedöms inte ha någon väsentlig effekt på resultatet. Balansomslutningen är däremot lägre och soliditeten högre jämfört med om rekommendationen tillämpats.

Från och med juni 2021 redovisas nya leasingavtal gällande fordon såsom finansiell leasing om de uppfyller kriterierna för finansiella leasingavtal. Till och med delårsbokslutet augusti 2023 har tecknade finansiella leasingavtal totalt påverkat balansräkningens tillgångs- och skuldsida med 7 545 tkr, någon nettoeffekt har inte uppkommit i resultaträkningen.

Försäljning av verksamhetsfastigheter

Verksamhetsfastigheterna fördes över till Trollhättans Tomt AB 2008-12-31. Avräkningen av försäljningspris och bokfört värde sammanfördes till ett nettobelopp som

redovisades som realisationsvinst under avtalstiden 2009–2020.

Sammanställd redovisning (koncernredovisning)

Koncernredovisningen upprättas enligt förvärvsmetoden. Koncernens egna kapital utgörs dels av Trollhättans Stads eget kapital dels av den del av dotterföretagens egna kapital som upparbetats efter förvärvstidpunkten. Koncernens avgränsning har bestämts utifrån proportionell konsolideringsmetod. För delägda dotterföretag innebär detta att endast ägda andelar av intäcks- och kostnadsposter respektive tillgångs- och skuldposter konsolideras. Som dotterföretag räknas de företag där ägandet direkt eller indirekt uppgår till minst 20 procent. I dessa företag finns det ett stort kommunalt inflytande.

Ekonomiska begrepp och nyckeltal

Ekonomiska begrepp

Resultaträkning Sammanfattar årets kostnader och intäkter och visar årets resultat.

Kassaflödesanalys Visar hur årets drift-, investerings- och låneverksamhet påverkar rörelsekapitalet.

Balansräkning Visar den ekonomiska ställningen vid årets slut fördelat på tillgångar och skulder.

Anläggningstillgångar Fast och lös egendom som kommunen stadigvarande innehar, exempelvis värdepapper, fastigheter och anläggningar.

Omsättningstillgångar Tillgångar som man oftast räknar med att inneha kortare tid än ett år. Lös egendom som inte är anläggningstillgång.

Eget kapital Skillnaden mellan tillgångar och skulder, det vill säga den del som finansierats av det egna resultatet.

Avsättningar En ekonomisk förpliktelse vars belopp eller förfallotidpunkt inte är helt bestämd.

Långfristiga skulder Skulder med löptid längre än ett år.

Kortfristiga skulder Lån och övriga skulder med en löptid av ett år eller kortare.

Nyckeltal

Soliditet Eget kapital i relation till de totala tillgångarna. Avspeglar kommunens finansiella styrka på lång sikt.

Soliditet inklusive totala pensionsförpliktelser Eget kapital inklusive pensionsskuld före 1998 som redovisas som ansvarsförbindelse, i relation till de totala tillgångarna.

Självfinansieringsgrad Anger hur stor del av årets investeringar som finansieras av egna medel. Årets resultat exklusive avskrivningar och realisationsvinster med tillägg för ersättning för sålda anläggningstillgångar/nettoinvesteringar med undantag för exploateringsprojekt och stora infrastrukturprojekt.

Skatteintäktsutveckling Anger periodens skatteintäkter och statsbidrag i relation till föregående års skatteintäkter och statsbidrag.

Nettokostnadsutveckling Anger verksamhetens nettokostnader för perioden i relation till verksamhetens nettokostnader föregående år.

Driftbudget per nämnd

Mkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Kommunfullmäktige	3	2	2	2	2
Kommunstyrelsen	799	871	937	932	940
Utbildningsnämnden	1 160	1 245	1 284	1 282	1 299
Kultur- och fritidsnämnden	177	182	188	186	186
Omsorgsnämnden	1 192	1 277	1 325	1 340	1 355
Arbetsmarknads- och socialnämnden	372	411	430	426	426
Samhällsbyggnadsnämnden	132	144	134	134	133
Valnämnd, överförmyndarnämnd kommunens revisorer	8	5	7	5	7
Ofördelad löne- och priskompensation				142	290
Summa nämnder	3 842	4 137	4 307	4 448	4 639
Särskilda åtgärder KS/oförutsett	0	84	64	57	58
Övrigt finansförvaltningen	-60	-84	47	-53	-124
TOTAL VERKSAMHET	3 782	4 137	4 419	4 453	4 573

Investeringsbudget per nämnd

Mkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	S:a 24-26
Kommunstyrelsen	128	255	131	75	32	238
Utbildningsnämnden	3	11	6	5	13	24
Kultur- och fritidsnämnden	24	18	16	29	12	57
Omsorgsnämnden	9	9	7	8	8	23
Arbetsmarknads- och socialnämnden	1	1	0	0	0	1
Samhällsbyggnads- nämnden	205	174	117	106	46	270
Summa nämnder	371	468	277	222	111	611
Ombudg/tidsförskjutning	0	-85	-67	-57	32	-92
Exploateringsprojekt	13	74	16	20	3	39
Summa	384	457	227	186	146	558

Kommunstyrelsens budget för särskilda åtgärder /oförutsett

Tkr	Återstod i bokslut	Budget	Prognos augusti	Budget	Plan	Plan
	2022	2023	Återstår i bokslut	2024	2025	2026
Projekt	3 141	3 950	0	3 950	3 950	3 950
Omställningskostnad Landbogården	7 000	7 000	7 000	0	0	0
Utredning Landbogården/Åsaka	0	0	0	2 000	0	0
Tillväxt och utveckling	2 261	4 250	-148	4 250	4 250	4 250
KS oförutsedda utgifter	-284	4 300	0	1 300	1 300	1 300
Krisberedskap NÄRF	0	0	0	5 000	5 000	5 000
Jobb till unga	3 737	7 000	0	7 000	7 000	7 000
Anslag till social investeringsfond	1 850	0	0	0	0	0
Social hållbarhet	-84	2 100	0	0	0	0
Agenda 2030	0	3 900	0	5 000	5 180	5 320
Övergripande IT	1 910	2 000	0	2 000	2 000	2 000
Digitalisering/verksamhetsutveckling	0	5 000	0	0	0	0
Kompetensutveckling personal	379	5 000	0	2 500	5 000	5 000
Yrkesutbildning ASN	0	5 000	0	3 000	0	0
Reserv	10 090	10 000	2 000	10 000	10 000	10 000
Ombudgeteringar	50	700	0	1 450	700	700
Reserv målgruppsökningar	-35	4 000	4 000	4 000	4 000	4 000
Planarbete exploatering	0	2 000	0	2 000	0	0
Trygghetsutskott	0	3 000	0	3 000	3 000	3 000
Näringslivsutskott	0	2 000	0	1 500	1 500	2 000
Brottsförebyggande	1 500	0	0	0	0	0
Hälsopott	500	500	0	500	500	500
Habiliteringsersättning	0	2 500	2 500	2 500	2 500	2 500
Livsmedel	0	9 000	0	0	0	0
Vårhaga sommarkollo	0	200	0	400	400	400
Mentorsprogram Näktergalen	100	100	0	100	100	100
Sommarpuls	0	0	0	2 000	0	0
Marknadsföringsinsatser (levande landsbygd)	500	500	0	500	500	500
Matematiksatsning Intize	0	350	0	350	350	350
Summa	32 615	84 350	15 352	64 300	57 230	57 870

Anmärkning: Disposition av anslagen beslutas av Kommunstyrelsen förutom anslaget för övergripande IT, Digitalisering/verksamhetsutveckling, Jobb till unga, Mentorsprogram Näktergalen, Matematiksatsning Intize samt Vårhaga sommarkollo vilka är delegerade till KS ordförande. Beslut om disposition som rör anslagen Kompetensutveckling personal och Hälsopott är delegerat till personalutskottet. Beslut om disposition som rör anslaget Agenda 2030 är delegerat till utskottet för Agenda 2030. Beslut om disposition som rör anslaget Trygghetsutskottet är delegerat till trygghetsutskottet och anslaget Näringslivsutskottet är delegerat till näringslivsutskottet. Beloppen är upptagna i löpande priser.

Projekt

Avser bidrag till Film i Väst för fortsatt uppbyggnad och förstärkning av infrastrukturen för filmproduktion i Trollhättan samt varumärke Trollhättan.

Omställningskostnad Landbogården

Medel reserverade för omställning Landbogården. Anslaget upphör 2024.

Utredning Landbogården/Åsaka

Medel för utredning kring äldreboende Landbogården/Åsaka.

Tillväxt och utveckling

Medel för tillväxt och utveckling är en reserv som i första hand ska användas för åtgärder som främjar en långsiktigt positiv tillväxt för Trollhättan.

KS oförutsedda utgifter

Reserv att disponera för oförutsedda mindre tilläggsanslag.

KS har vid ett antal tillfällen beslutat att garantera kostnader för lokalplanering och projektering om inte objekten skulle komma att genomföras. Eftersom det är mindre troligt att beloppen tas i anspråk görs ingen budgetinrapportering. Beloppen finns med i ansvarsförbindelsen.

Krisberedskap NÄRF

Medel för Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund (NÄRF). Anslagets syfte är att få en god beredskap i händelse av kris.

Jobb till unga

Kommunstyrelsen har 2012-01-05 antagit Strategi för ökad samhällsgemenskap. Ordförande bemyndigades att, efter samråd med presidiet, besluta att ianspråkta medel inom ramen för anslaget. Det kan även användas för fler feriearbeten.

Anslag till social investeringsfond

Syftet med "social investeringsfond" är att genom förebyggande arbete tidigt bryta en negativ händelseutveckling för unga Trollhättebor. Anslaget ska ge möjlighet till särskilda satsningar som genom kommande positiva sociala och ekonomiska effekter, genom lägre verksamhetskostnader och ökad sysselsättning beräknas vara lönsamma. Anslaget har i budgeten 2023 ersatts med andra anslag inom oförutsett/särskilda åtgärder.

Social hållbarhet

Syftet med anslaget är att på olika sätt stödja utvecklingsarbetet inom den sociala hållbarheten bland annat inom områden där urbana utvecklingsmedel tidigare funnits att tillgå. Anslaget upphör 2024.

Agenda 2030

Avser medel för att möjliggöra utökat arbete inom agenda 2030.

Förvaltningsövergripande IT

Anslaget fördelas per projekt i KS budget. Det fylls på varje år med medel för nya projekt.

Digitalisering/verksamhetsutveckling

Syftet med anslaget är att inom nämnderna effektivisera verksamheterna med hjälp av digitala verktyg/digitalisering. Medel kan beviljas i enlighet med "Riktlinje för ansökan av medel för digitalisering/verksamhetsutveckling" daterad 2022-12-22, KSSU § 12. Anslaget upphör 2024.

Kompetensutveckling personal

Avser medel att söka för att stärka kompetensutvecklingen bland personalen, med särskilt fokus på eftersatta grupper.

Yrkesutbildning ASN

Medel till vidareutbildning inom arbetsmarknads och socialnämndens verksamhetsområde.

Reserv

Anslaget är i första hand en reserv.

Ombudgeteringar

Anslaget är en reserv för att vid bokslutsberedningen kunna anslagstäcka eventuella "förse-nade" engångsanslag från 2023 till 2024 inom oförändrad total budget.

Reserv för målgruppsökningar

Målgruppsberäkningar i ramarna grundas på befolkningsprognos från september 2023. Anslaget är en reserv inriktad på förskole- och utbildningsverksamheterna om målgruppsökningarna skulle bli större än förutsatt i ram.

Planarbete exploatering

Avser medel för att möjliggöra ytterligare exploateringsområden.

Trygghetsutskott

Medel för trygghetsutskottet.

Näringslivsutskott

Medel för näringslivsutskottet.

Brottsförebyggande

Avser medel för att stärka brottsförebyggande åtgärder. Anslaget har upphört från och med budget 2023.

Hälsopott

Syftet med anslaget är att främja hälsoförebyggande arbete.

Habiliteringsersättning

Reserv för att bibehålla beslutad nivå av habiliteringsersättning.

Livsmedel

Medel för inköp livsmedel Serviceförvaltningen. Anslaget har växlats till ram från och med 2024.

Vårhaga sommarkollo

Avser medel för att främja vistelse på Vårhaga sommarkollo för barn i Trollhättans stad.

Mentorsktipsprogram Näktergalen

Avser ett samarbetsavtal med Högskolan Väst. Samarbetsavtalet innebär att Trollhättans Stad tillsammans med Högskolan Väst driver ett mentorsprogram. Mentorsprogrammet är ett integrationsprojekt vars syfte är att bidra till ökad tolerans för olika sociala och kulturella bakgrunder. Samarbetsavtalet sträcker sig till och med 2025-06-30.

Sommarpuls

Medel för aktiviteter i och kring Trollhättans centrum under sommarmånaderna.

Marknadsföringsinsatser (levande landsbygd)

Medel för att lyfta fram och synliggöra näringslivsarbetet med levande landsbygd.

Matematiksatsning Intize

Avtalet med Intize finns från 2022–2024.

Exploateringsbudget

Med exploateringsverksamhet avses åtgärder som syftar till att anskaffa, bearbeta och iordningsställa råmark för bostads- och industriändamål. I de fall avsikten är att sälja en färdig exploateringsfastighet skall den klassificeras och värderas som omsättningstillgång. Gator, parkmark med mera som kommer att finnas kvar i kommunens ägo och betjäna exploateringsområden redovisas som anläggningstillgångar och ska ingå i kommunens investeringsredovisning.

Vid försäljningstillfället redovisas exploateringsresultatet i kommunens resultaträkning som mellanskillnad mellan försäljningspriset och det bokförda värdet på omsättningstillgången (råmark och andra eventuellt andra kostnader). Normalt uppstår en positiv resultateffekt (exploateringsresultat) i resultatbudgeten. Exploateringsresultatet används för att finansiera de anläggningstillgångar som exploateringen medför.

I tabellen nedan framgår kalkylerade anläggningstillgångar, upptagna i investeringsplanen, för perioden (generalplanekostnader ingår inte):

Område, mkr	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa 2024-2026
Övrig exploatering	3,0	5,3	2,0	10,3
Lärketorpet norra etapp 1	4,2	0,0	0,0	4,2
Lärketorpet etapp 2	1,8	0,0	0,0	1,8
Halvorstorp 1:7 mfl	0,8	14,1	0,7	15,6
Strömsvik Stennäset	1,3	0,4	0,0	1,7
Hjortmossen 1:1		0,5	0,1	0,6
Stallbacka norra	1,0	0,2	0,0	1,2
Överby trafikplats	1,3	0,0	0,0	1,3
Propellern, Stallbacka	2,0	0,0	0,0	2,0
Chauffören	0,7	0,0	0,0	0,7
Totalt investeringar	16,1	20,5	2,8	39,3

Övrig exploatering avser sista åtgärder på gator. Investeringen i verksamhetsområdet Alingsåker är avslutad. Inom Propellern och området på Norra Stallbacka, ska utbyggnad av gata och VA ske. Arbetet påbörjas under hösten och verksamhetsmark beräknas vara klar för försäljning 2024.

Den sammanlagda försäljningsinkomsten i exploateringsbudgeten uppgår till 12,4 mkr och det bokförda värdet på dessa tomter beräknas uppgå till 10,5 mkr, varvid ett positivt exploateringsresultat redovisas med 1,9 mkr för 2024–2026. Flertalet projekt fortsätter efter planperioden. Exploateringsresultatet används för att finansiera de anläggningstillgångar som exploateringen medför.

Kommunen befinner sig i ett expansivt skede och under senare år har exploateringsverksamheten varit omfattande. I projektet Lärketorpet Norra pågår försäljning av totalt 28 tomter, varav 20 är slutbetalda och ytterligare 6 tomter är sålda men väntar på slutbetalning. Riksbyggen har startat försäljning av bostadsrättslägenheter.

I projektet Strömsvik/Stennäset planeras för flerfamiljshus.

Utbyggnaden av den nya stadsdelen Vårvik sker i ett helägt dotterbolag till Trollhättan Stadshus AB, Trollhättan Exploatering AB. Bolaget förvärvar all kvartersmark, genomför exploateringen och säljer byggrätter. Staden investerar i utbyggnad av gator, vägar och parker och ersätts av bolaget genom gatukostnadsersättning.

Planerade exploateringsprojekt:

Lärketorpet etapp 2 Antal: Tomter: Okänt Lägenheter: Okänt	Lärketorpet etapp 1 Antal: Tomter: 28 Lägenheter: 95
Propellern Antal Ha industrimark: 11	Strömsvik/Stennäset Antal: Tomter: - Lägenheter: 50

Ramförändringar 2024 - 2026

Förändringar mot årsbudget 2023, tkr	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Anmärkningar
Kommunfullmäktige	0	0	0	
Kommunstyrelsen	36 266	33 887	38 107	
Övriga ramförändringar	7 746	5 346	6 976	
Digitalt arkiv	-400	-400	-400	Beslut KF § 226, gäller t.o.m. 2023.
Kommuner mot brott	660	660	660	Enligt finansieringsprincipen.
Landsbygdsutveckling	-2 000	-2 000	-2 000	Vision, plan upphärad tågstopp, tillfälligt anslag.
Ramväxling internhyra stadshuset	577	577	577	Ny hyresmodell stadshuset
Microsoftlicenser	743	743	743	Förutsättning för digital tjänstelegitimation
Medfinansiering BID Stallbacka	500	500		KSNU §30
Ökade pensionskostnader NÄRF	2 400		2 130	Tillfällig ökning Enligt beslut KS §295 2023
Hyreskostnad ledningscentral NÄRF				Enligt offert för linje 51, 52 och 53
Tillköp servicelinjer	5 266	5 266	5 266	
Frivilliga skolformer	3 985	5 119	7 039	
Tekniksprånget	-60	-60	-60	Enligt finansieringsprincipen.
Grundläggande behörighet yrkesprogram	360	1 020	780	Enligt finansieringsprincipen.
Förstärkning av SFI	180	300	300	Enligt finansieringsprincipen.
Ökat förbundsbidrag KFV	4 230	4 230	4 230	Pga ökade pensionskostnader
Målgruppsförändring gymnasieskolan	-725	-371	1 789	59 % av målgruppsutvecklingen i Thn/Vbg.
Serviceförvaltningen	24 535	23 422	24 092	
Målgruppsförändring förskola	51	-73	-73	Målgruppsersättningen avser måltid rörlig kostnad
Målgruppsförändring grundskola fritidshem	1 080	891	891	Målgruppsersättningen avser måltid rörlig kostnad
Lokalkostnad produktionskök Överby	5 100	5 100	5 100	Hyra och konsumtionsavgifter helårseffekt 2024
Upptarstkostnader produktionskök Överby	-400	-400	-400	Tillfälliga kostnader för flytt från Håjum vid uppstart på Överby.
Återbruk av möbler och inredningar	3 400	3 400	3 400	Enligt beslut KS § 104 2023. Ska utvärderas inför 2025
Livsmedel	9 000	9 000	9 000	Överföring från centralt anslag budget oförutsett/särskilda åtgärder
Förstärkning fastighetskontoret	800			
Hyra stadshuset	400	400	400	Tilläggsanslag 2023
Ramväxling internhyra stadshuset	152	152	152	Ny hyresmodell stadshuset
Driftskostnader Hästen 3	350	350	350	Enligt beslut KF §81 2023
Driftskostnader Propellern 8	1 870	1 870	1 870	Enligt beslut KF §103 2023
Hyreskostnader kök	2 010	2 010	2 680	Ny och ombyggnation ökade hyreskostnader kök, Velanda 2026
Växling från investering till drift	400	400	400	Enligt tidigare beslut
Microsoftlicenser	392	392	392	Förutsättning för digital tjänstelegitimation
Ramväxling vaktmästare	490	490	490	Ramväxling från ON 0,75 åa
Ramväxling vakanssamordnare	-560	-560	-560	Ramväxling till ON 0,85 åa
Utbildningsnämnden	3 527	873	18 707	
Enligt finansieringsprincipen	-480	-300	420	Motsvaras av förändrade generella statsbidrag.
Skolor med konfessionell inriktning	60	60	60	
Gemensamt skolval	-480	-960	-960	
Deltagande i förskola	240	240	180	
Stärkta skolbibliotek		1 200	2 400	
Förstärkning av likvärdighetsbidraget	360	300	300	
Nationella prov	-660	-1 140	-1 560	
Övriga ramförändringar	4 007	1 173	18 287	
Utökade hembesök			-140	Finansieras via särskilda åtgärder, sociala investeringar avslutas 2025. KSSHU §30 2022.
Elevhälsa	1 000			
Målgruppsförändringar grundskolan	-1 364	-4 276	-6 144	Förändring befolkningsprognos september 2023 inkl fritids.
Målgruppsförändringar förskola	-5 194	-9 936	-9 234	Förändring befolkningsprognos september 2023..
Ramväxling internhyra stadshuset	-507	-507	-507	Ny hyresmodell stadshuset
Lokalbehov förskolan	7 585	9 585	24 300	Enligt lokalplaneringen.

Förändringar mot årsbudget 2023, tkr	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Anmärkningar
Lokalbehov grundskolan	-1 143	-1 143	2 702	Enligt lokalplaneringen.
Förskola	4 000	8 000	8 000	
Ramväxling vikariesamordnare	-690	-690	-690	Ramväxling vikariesamordnare 1,0 åa till ON
Färdplan jämställdhet våld	320	140		Enligt beslut KSUA §24 2023
Kultur- och fritidsnämnden	269	-1 731	-1 731	
Driftkostnad NEVS hallen	225	225	225	Utökade driftskostnader
Ansvarsövertaganden föreningsverksamhet	2 000			
Sommarstaden	-2 000	-2 000	-2 000	Sommarstaden Trollhättan, aktiviteter
Ramväxling internhyra stadshuset	44	44	44	Ny hyresmodell stadshuset
Omsorgsnämnden	-1 560	12 714	28 529	
Avrop statsbidrag för minskning av timanställda	-16 900	-16 900	-16 900	Beslut 202200400730 ON §78.
Ramväxling vikariesamordnare	690	690	690	Ramväxling vikariesamordnare 1,0 åa från utbildningsförvaltningen
Ramväxling vakanssamordnare	560	560	560	Ramväxling 0,85 åa från serviceförvaltningen
Ramväxling vaktmästare	-490	-490	-490	Ramväxling från serviceförvaltningen 0,75 åa
Microsoftlicenser	1 992	1 992	1 992	Förutsättning för digital tjänstelegitimation
Ramväxling internhyra stadshuset	328	328	328	Ny hyresmodell stadshuset
Vård och omsorg	11 508	26 742	39 467	
Korrigerig målgrupp 2019-2021	2 968	5 278	5 278	Fler äldre än enligt tidigare beräkning, glidande medelvärde full effekt efter tre år.
Nya målgruppsbehov	8 540	19 131	29 522	Baserat på demografisk utveckling.
VO boende, 108 pl Humlevägarna		2 333	4 667	Ökad hyra, etappvis ombyggnad full effekt 2027, 7,0 mkr.
Omsorg för funktionsnedsatta	752	-208	2 882	
Stärkt rätt till assistans, minskat åtagande för kommunen	-1 110	-2 220	-3 330	Enligt finansieringsprincipen.
LSS (servicebostäder) Slättbergsvägen 180-190	310	310	310	Ökad hyra, inflyttning september 2023.
LSS (korttidsvistelse) Fågelbärsstigen	450	600	600	Ökad hyra myndighetsålägganden, installation sprinkler från 1/4 2024
LSS (korttidsvistelse) Hälltorp	1 102	1 102	1 102	Ny hyra
LSS (gruppboende) Alingsåker			1 800	Lokalplanering påbörjas. Kostnadsbedömning i förstudie.
LSS (servicebostäder) Lärketorget			2 400	Lokalplanering påbörjas. Kostnadsbedömning i förstudie.
Arbetsmarknads- och socialnämnden	7 839	4 484	4 464	
Arbete mot våld i nära relationer 2 tjänster	1 600	1 600	1 600	KF § 84 återsättning en indragen tjänst, samt en ny tjänst
Förebyggande socialt arbete	3 000			
Hyresjustering Vårviks gård	450	450	450	Ökad hyra
Ombudgetering för fortsatt Jobbcoach				3,0 mkr finns på särskilda åtgärder för fortsatt drift
Jobbcentrum, flytt från Håjum till Innovatum	440	440	440	Ökad hyra
Framtidscentrum, flytt från Stranna till Innovatum	-265	-530	-530	Ändrad hyra
Enheten för våld i nära relationer flytt till Öjebro 2	170	170	170	Tillfälliga lokaler i avvaktan på nybyggnation
Vuxenstödsteamet flytt till stadshuset	-150	-240	-240	Ändrad hyra, flytt från polishuset till Stadshuset från febr 2024
Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna	1 000	1 000	1 000	Enligt finansieringsprincipen.
Utökade hembesök	10	10	-10	Sociala investeringar avslutas 2025. KSSHU §30 2022.
Lokalkostnad Minimaria	330	330	330	Totalt 1 150 tkr på grund av ombyggnation.
Microsoftlicenser	724	724	724	Förutsättning för digital tjänstelegitimation
Ramväxling internhyra stadshuset	530	530	530	Ny hyresmodell stadshuset
Samhällsbyggnadsnämnden	-12 971	-13 014	-13 731	
Fördjupad översiktsplan södra stadsdelarna	-175	-263	-525	KS § 138 2022-05-11, period 2022-2025.
Tematiskt tillägg till översiktsplan för landsbygden	-175	-350	-525	KS § 139 2022-05-11, period 2023-2025.
Utåtriktat arbetet med biologisk mångfald			-300	KS § 49 Projektperiod 2023-2025.
Strategi för gestaltning livsmiljö	-500	-500	-500	Tidsbegränsad till och med 2023..
Ökade ytor Beläggningsunderhåll det som kvarstår på drift	30	50	70	Kompensation för ökade ytor prisuppräknat 1,7 % vilket innebär att målet 4,0 %/3,5 %, inte uppnås 2024, utifrån asfaltsprisindex 2023.
Beläggningsunderhåll flytt från drift till investering	-13 700	-13 700	-13 700	Beläggningsunderhåll flytt från drift till investering, 13,5 mkr uppräknat 1,7 % i ramarna, kvarstår 1,0 mkr på drift

Förändringar mot årsbudget 2023, tkr	Plan 2024	Plan 2025	Plan 2026	Anmärkningar
Ökade ytor park	100	200	200	Ökade ytor vid utbyggnad av exploateringsområden m m. exklusive beläggningsunderhåll.
Ökade ytor väghållning	100	200	200	Ökade ytor vid utbyggnad av exploateringsområden m m. exklusive beläggningsunderhåll.
Driftkostnad Vårvik	900	900	900	Ej inräknat i ökade ytor park och väghållning ovan,
Driftkostnad för Stridsbergsbron	750	750	750	Uppstart halvårsskiftet 2023. Helårskostnad 1,5 mkr.
Utvecklingsarbete Vårviks gård	-2 000	-2 000	-2 000	
Fortsatt drift Vårviks gård	1 200	1 200	1 200	Beräknad kostnad för sommarjobbare och pedagoger
Microsoftlicenser	223	223	223	Förutsättning för digital tjänstelegitimation
Ramväxling internhyra stadshuset	276	276	276	Ny hyresmodell stadshuset
Valnämnd, överförmyndarnämnd kommunens revisorer	2 065	215	2 065	
Lokalhyra	50	50	50	Ökad lokalkostnad efter byte av lagerlokal
Arvode politiker	50	50	50	Utökad antal möten, anpassning till gällande processer.
Driftkostnader nytt valdatasystem	115	115	115	
Allmänna val	1 850		1 850	EU val år 2024, Allmänna val 2026
Summa ramförändringar	35 435	37 429	76 410	
Varav enl finansieringsprincipen	550	400	-230	Motsvaras av förändring av generellt statsbidrag.
Varav målgruppsförändringar exkl LSS	5 356	10 644	22 029	Inkl lokalkostnader för nya avdelningar och skola exkl utökning Sylteskolan
Varav lokaler	20 059	24 187	49 951	
Varav övriga förändringar	9 470	2 198	4 660	

Anm. Att förändringarna är mot budget 2023 innebär att ramförändringen från 2024 års budget till 2025 är 2 mkr, och från 2025 års budget till 2026, 39 mkr.

Investeringsbudget/investeringsplan 2024 - 2026

Specifisering på objekt i planen är bundet till ett givet projekt och får inte användas i andra ändamål utan särskild beslut om omdisponering. Nämnderna kan göra ytterligare preciserings och ange ytterligare villkor. Notering med EB i anmärkningskolumnen innebär att nämnden ska göra en särskild framställning till KS innan medlen får tas i anspråk. Med EB 24 avses att det är utgiften 2024 som behöver särskild framställning. I investeringsutgifterna ingår inte lokaler för förskolor, skolor och gruppboheter. Dessa hyrs på sådana villkor att de inte behöver redovisas som investering.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
Kommunstyrelsen			130,8	39,5	74,9	31,9	37,7	237,5	
Övergripande IT			4,4		4,4	4,4	4,4	13,2	Specifikation av anslaget finns i KS budget. Disponeras genom beslut av KS ordf.
BI-system (Triss)		18,3						0,0	Etapp tre av trissprojektet.
Inventarier sammanträdesrum stadshuset			0,3		0,3	0,3	0,3	0,9	Årligt anslag för att underhålla inventarier i konferens- och mötesrum.
Div inv KSF kontor			0,3		0,3	0,3	0,3	0,9	Årligt anslag.
Konst i offentlig miljö			1,0		1,0	1,0	1,0	3,0	Disponeras genom beslut av KS ordf.
Landsbygdsutveckling			2,1	2,1				2,1	Omdisponering Rödjan 0,5 tkr, Upphärad och Öresjö 0,5 tkr
Krisberedskapshöjande åtgärder			12,0					12,0	EB
Trygghetsskapande åtgärder		0,0	12,0					12,0	
Enkelt avhjälpna hinder			0,6		0,6	0,6	0,6	1,8	Fördelas efter beslut i styrgruppen Agenda 22. Det finns även anslag i driftbudgeten.
Ombyggnation stadshuset etapp 2		0,7	12,4	12,0				12,4	
Ombyggnation demokratitorg			2,0					2,0	
Dokument- och ärendehanteringssystem			0,6					0,6	Reinvestering
Mobiltelefoni e-tjänstelegitimation			9,9		3,4			13,3	Kräver driftsbudget hos förvaltningarna för bl a Microsoftlicenser för genomförande.
Fastigheter och tomträtter			1,3	0,8	0,5	0,5	0,5	2,3	
Förnyelse av enskilda vägar			0,5		0,5	0,5	0,5	1,5	Årligt anslag, Avser kommunens mark.
Dämme Alnsjön			0,8	0,8				0,8	

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
Övrigt inom Kommunstyrelsen									
Fastighetsförvärv m m			2,5		2,5	2,5	2,5	7,5	Årligt anslag, Strategiska markförvärv.
Generalplanekostnader Vårvik		20,2	0,1		0,5	0,1	0,1	0,6	Avser 50 % av huvudgatan. Resterande del finansieras av gatukostnadsersättning.
Gatuutbyggnad Vårvik		178,0	16,7	1,3	1,0	9,0	6,4	26,7	Trollhättan stad kommer att fakturera Trollhättans exploatering AB för investeringsutgifter.
Serviceförvaltningen			52,7	23,3	60,4	13,2	21,6	126,3	
Måltid och lokalvård			0,8	0,0	5,2	4,5	3,4	10,5	
Diverse inventarier måltid och lokalvård			0,2		0,2	0,2	0,2	0,6	Årligt anslag.
Inventarier Centralkök Hojum			0,0		0,0	0,0	0,0	0,0	Årligt anslag. Stängt under året pga renovering
Reinvestering Centralkök Hojum			0,6		3,6	1,0	1,0	5,2	Reinvestering i ugnar, grytor och värmeskåp.
Reinvesteringsbehov skola					0,0	0,0	0,6	0,0	Avser Strömslundsolan
Nyetablering förskola					0,0	0,4	1,6	0,4	Ny förskola uppstart; Lärketorpet 2026 (0,4), Dannebacken 2026 (0,4) Vårvik förskola/omsorgsboende 2027-> (0,8) och ny förskola Hults Höjd 2027 -> (0,8).
Reinvestering förskola					0,4	0,8		1,2	Renovering Blåvingen (2025) Tistelstängen (2026) Ejdern (2026), Simsnäppan (2027)
Reinvestering omsorg					0,0	1,0	0,0	1,0	Omsorgsboende Humlan.
Nyetablering skola					0,0	0,8	0,0	0,8	Velanda skola
Nytt Produktionskök Överby					1,0	0,0	0,0	1,0	Uppstart av nytt produktionskök. Ombudgetering från 2023 till 2025.
Idrottshall, Skogshöjden						0,3		0,3	Lokalvård
Tekniska verksamheter			4,2	0,0	4,2	4,2	4,2	12,6	
Fordon- och maskininköp			4,0		4,0	4,0	4,0	12,0	Årligt anslag. Tidsförskjutning pga. försenad leverans.
Industrijärnväg			0,2		0,2	0,2	0,2	0,6	Årligt anslag.
Verksamhetsfastigheter			47,7	23,3	51,0	4,5	14,0	103,2	
Hyreshöjande åtgärder			0,3		0,3	0,3	0,3	0,9	Årligt anslag.
Stadshuset								0,0	

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
Byte av undertak i korridorer			0,4					0,4	Reinvestering.
Stambyte VA			0,5					0,5	Reinvestering. Klart under 2024
Hissar C1 och C2, renov korgar					1,3			1,3	Reinvestering
Solpaneler stadshuset			1,5					1,5	
Övriga fastigheter									
Stommens Gård ny ridanläggning		6,0	14,0	3,3	2,0		12,0	16,0	Reinvestering stall. Hyreshöjning kultur och fritid. (6,0) hyreshöjande, Målning fasader 2025 (0,7) Tak över gödselstad (1,3) Ridhus (2027)
Ängens gård		0,5	20,0	20,0	20,0			40,0 EB	0,8 av tidsförskjutningen omfördelas till Stommens gård 2022, Ny stallbyggnad uppförs under 2024 och 2025.
Villa Elfhög laga fasad			0,6					0,6	Förhindra fuktskador på fastighet.
Salvian 3					1,3			1,3	Fönsterbyte (0,7) och köksrenovering (0,2). Takbyte, papp (0,4) Valkyrian
Yggdrasil 3					2,0			2,0	Fasadbyte (eternitfasad) (1,3, fönsterbyte (0,7). Götasalen
Olidan 4:1			0,1					0,1	Takbyte kyrktoalett.
Norra Björke bygdegård			0,3					0,3	Köksbyte.
Grävlingen 6						1,5	1,7	1,5	Oljeavskiljare 2026 (1,5), Tak Hus 2 2027 (1,7).
Sörby 16:1					1,0			1,0	Takbyte.
Ängen1:1						1,3		1,3	Anslutning kommunalt VA.
Vårviks Gård			3,0		3,0			6,0	Takbyte 2024 (3,0), Byte fasader och avlopp 2023 (.3,0), Byte invändig inredning 2025 (3,0) Hyreshöjande ASF
Antilop 1			0,3					0,3	Takbyte 2023 (1,2), Stammar 2023 (2,0), EI 2024 (03).
Edsvid Munkebo 2:2			0,3					0,3	Köksrenovering.
Edsvid Munkebo 2:3			0,4			0,4		0,8	Takbyte 2024 (0,4), Målning fasader 2026 (0,4).
Strömsslund 3:1						1,0		1,0	Takbyte Insikten.
Skördetröskan 6					0,8			0,8	Gamla Kronogårdens skola samlingsal/matsal reinvestering takbyte.
Svan 9					1,2			1,2	Hiss.
Balder 8					1,5			1,5	Takbyte och fasadrenovering.
Folkets Park					1,1			1,1	Takbyte.
Ingelsängen 1:160					0,5			0,5	Kök.
Hamnkontoret					15,0			15,0 EB	Beslut saknas, upp till lokalstyrgrupp hösten 23
Mobila personalbodrar			1,0					1,0	

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
Carport Grävlingen			3,0					3,0	
Insikten			2,0					2,0	Offentliga toaletter
Utbildningsnämnden			5,5	0,0	5,1	12,9	0,0	23,5	
Lednings- och stödverksamhet			1,2		1,2	1,2		3,6	
Div inv centralt, oförutsett ledn o stöd			0,7		0,7	0,7		2,1	Årligt anslag.
IT administration			0,5		0,5	0,5		1,5	Årligt anslag.
Skolförmsövergripande verksamhet			0,9		0,9	0,9		2,7	
IT-utrustning			0,9		0,9	0,9		2,7	Årligt anslag.
Grundskola/Fritidshem			1,7		1,7	5,7		9,1	
Diverse inventarier grundskolan			1,7		1,7	1,7		5,1	Årligt anslag.
Utrustningsanslag skollokalerna					0,0	4,0		4,0	Inventarieanslag för "nya" Upphäradsskolan, resp. "nya" Velandaskolan.
Förskola			1,7	0,0	1,3	5,1		8,1	
Diverse inventarier			0,5		0,5	0,5		1,5	Årligt anslag.
Nya avdelningar förskolan			1,2		0,8	4,6		6,6	Inventarieanslag för nya avdelningar inom förskolan om erforderliga beslut tas.
Kultur- och fritidsnämnden			16,4	0,0	28,6	11,8	0,0	56,7	
Fritidsverksamhet			15,3	0,0	24,5	10,3	0,0	50,1	
Reinvestering inventarier och maskiner			1,0		1,0	1,0		3,0	Reinvesteringar i fritidsanläggningar. Återinvestering arbetsfordon och inventarier i idrottshallarna.
Anpassning för funktionsnedsatta			0,3		0,3	0,3		0,9	Fortsatt arbete kring funktionsanpassningar vid verksamhetens samtliga områden för att bättre möta de behov och krav som ställs på anläggningarna.
Effektiviseringar energi, säkerhet och passersystem			0,5		1,0	0,5		2,0	B.la. utbyte av äldre belysning, värmepumpar etc. Utveckling av larm och passersystem. Byte till ny energieffektivare belysning vid anläggningar och motionsspår.
Reinvesteringar kommunägda anläggningar			1,0		1,3	1,3		3,6	Upprustning för att anpassa till dagens krav/önskemål. Asfaltering av grusytor vid stadsdelsidrottsplatser.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
Reinvestering fastighetsinventering			2,0		2,5	2,5		7,0	Inventering av KFF egna fastigheter kommer innebära reinvesteringar.
Friidrott Edsborg banbyte			1,0					1,0	Byte av befintliga löparbanor.
Edsborg anpassning elitspel			1,0					1,0	Ökade krav på anläggningen som är kopplad till spel i högre division.
Reinvestering konstgräsplan			3,7		2,5	2,5		8,7	Reinvestering av befintliga konstgräsplaner.
Reinvestering belysning konstgräsplan			1,0		1,0	1,0		3,0	Reinvestering av belysning vid befintliga konstgräsplaner. Energieffektivisering.
Multiarena TSOK			3,6					3,6	Avser spår för rullskidor, MTB Slopestyle, pumptrack, skidskytte samt toalettbyggnad (RWC)
Inventarier ny idrottshall							1,0	1,0	Ny idrottshall vid Skogshöjdens idrottsplats
Skyltar			0,2		0,2	0,2		0,6	Enligt skyltprogram
Bassäng Sjuntorp simhall			0,0		12,0			12,0 EB	Ny hög och sänkbar rostfri bassäng.
Utveckling friluftsliv					2,7			2,7	Rusta upp stadens spår och leder samt utegym.
Kulturverksamhet			1,1	0,0	4,1	1,5	0,0	6,6	
Konstnärlig utsmyckning, inventarier/konstverk			0,6		0,6	0,6		1,8	Skulpturer till det offentliga rummet. Skulpturpark Gamle dal.
Stadsparken äventyrsgolf									Mini/äventyrsgolfbana i anslutning till stadsparken.
Reinvestering Kronan Kulturhus			0,2		0,2	0,2		0,5	Behov av återinvestering inventarier till kulturverksamheterna Kronan.
Reinvestering N3 - Mötesplats för ung kultur			0,2		0,2	0,2		0,5	Behov av återinvestering inventarier till kulturverksamheterna N3.
Reinvestering Stadsbibliotek			0,2		0,2	0,2		0,5	Behov av återinvestering inventarier till kulturverksamheterna Biblioteken.
Bibliotek, återlämningsrobot					3,0			3,0	Bättre arbetsmiljö och kan hantera ett större flöde med medier kopplat till nytt biblioteksdatasystem med Fyrstadkommunerna.
Nya hyllor Sylte bibliotek							0,4	0,4	
Omsorgsnämnden			7,0	0,0	7,6	8,0	5,0	22,6	
WiFi/ Digital infrastruktur			1,2		1,2	1,2		3,6	
Läkemedelsskåp			0,5					0,5	Ytterligare behov av läkemedelsskåp.
Lyftar och sängar			1,3		1,3	1,3		3,9	
Löpande investeringsanslag			3,5		3,5	3,5		10,5	
Nytt LSS boende Alingsåker och Lärketorpet							1,0	1,0	
Nytt LSS boende Hults höjd							0,5	0,0	

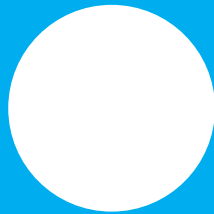
Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
Vårvik säbo							4,5	0,0	
Ombyggnation vob kvarteret Humlan			0,5		1,0	1,0		2,5	
Förvaltningsadministration								0,0	
Millenium - IT-system					0,6			0,6	System för samarbete med VG-regionen.
Arbetsmarknads- och socialnämnden			0,3		0,3	0,4		1,0	
Löpande investeringsanslag			0,3		0,3	0,4		1,0	Löpande investeringsanslag, 1 mkr över tre år.
Samhällsbyggnadsnämnden			117,2	8,8	106,0	46,3	10,0	269,5	
Väghållning			98,2	7,8	92,0	38,3	6,0	228,5	
Nybeläggning vägar			13,8		14,1	14,3		42,2	Årligt anslag, flytt från drift till investering, volym och indexuppräknat 1,7 %.
Förnyelse/upprustning offentlig miljö			1,5		1,5			3,0	Årligt anslag.
Offentlig belysning			3,5		3,5			7,0	Årligt anslag. Reinvesteringar och energispar- och trygghetsåtgärder.
Trafiksäkerhetshöjande åtgärder			0,6		0,6			1,2	Årligt anslag.
Diverse mindre gatuarbeten			1,5		1,5			3,0	Årligt anslag.
Tillgänglighet busshållplatser			0,6		0,6			1,2	
Trafiksignaler			1,0		1,0			2,0	Reinvestering trafiksignaler.
Kungsgatan	7,9		20,0		15,0			35,0	Ombyggnad Föreningsgatan till Garvaregatan.
Lilla Spiköbron					16,2			16,2	EB Investeringen flyttas från 2022 till 2025. Lägg in som ombudgetering 2025.
Kanalorget/Strandgatan			2,0		3,0	1,0	2,0	6,0	Beroende på planer för Älvhögsborg.
Torsredsvägen					7,0			7,0	EB Ombyggnad samt utbyggnad av GC från Von Döbelns väg till Edsvägen inför Cg Edsvägen.
Cirkulationsplats Vbg-vägen - Albertsvägen					3,0			3,0	Korsningen vid Granliden. Avvaktar effekt från Stridsbergsbron på trafikflödet.
Tingvalla trafikåtgärder			3,0					3,0	Åtgärder i samband med planprogram samt ny Dp för Renen m.m.
GC-tunnel Älvhögsborg					15,0			15,0	EB Utbyte av bef. tunnel för att bredda upp den enligt fördjudad ÖP.
GC-väg till Sjuntorp	0,0		7,0	5,0	4,0	4,0		15,0	EB Regionens GC-plan. Velanda - Sjuntorp. Bidrag till statlig. infrastruktur - delfinansieras av TRV.
GC-väg Kanotstigen			1,0	1,0				1,0	Upprustning av bef GC i samband med Stridsbergsbron och utveckling av Vårvik.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
GC Vårviksvägen			1,0	1,0				1,0	Mellan trollviksstigen och Björndalsv. Bron över GC banan behöver breddas. Behöver samordnas med Vänersborgsvägen.
GC-väg till Öresjö			12,0					12,0 EB	Från Strömslund till Öresjö.
GC-väg Väne-Åsaka			14,0					14,0 EB	Från Gärdhem och Hullsjövägen till Väne-Åsaka.
GC-väg Hälltorp/Kungälvsvägen						10,0		10,0 EB	
Hjortmossen		3,4	3,4		5,0			8,4	Åtgärder i samband med TEAB VA arbete.
GC Hjortmosseporten			3,0					3,0	Mellan Lasarettsv och Hjortmsseg om rivning av porten görs i samband med expl Antilopen.
Hållplats Sjölanda			0,8	0,8				0,8	
Vänersborgsvägen			1,0			5,0		6,0	Trygghetsåtgärder Vänersborgsvägen
Slussarna			1,0		1,0			2,0	1 mkr årligen .
Stallbacka			0,5					0,5	Åtgärder koordinerat med BID Stallbacka
Parkering husbil			1,0					1,0	Parkeringar för husbilar
Trafiklösning centrum			3,0					3,0	Åtgärder för förbättrat trafikflöde för bil/cykel och gående
Stråk centrum			2,0			4,0	4,0	6,0	Skytteparken
Stamkullevägen			0,0					0,0	Ombyggnation korsning Slättbergsvägen + cykelväg till Idrottsvägen (enligt cykelplan).
Parkverksamhet			10,0	1,0	10,0	4,0	0,0	24,0	
Centrumåtgärder			0,3		0,3			0,6	Årligt anslag.
Ombyggn lekplatser			1,0		1,0			2,0	Årligt anslag. En - två lekplatser per år beroende på storlek.
Div mindre parkarbeten			1,0		1,0			2,0	Årligt anslag.
Lekutrustning			1,1		1,1			2,2	Reinvestering av klätterställningar etc. Ändrade normer.
Polhemsplatsen, Villa Stranna					1,5			1,5	Bygga samman Polhemsplatsen med baksidan på Villa Stranna.
Ryrbäcksparken			0,4					0,4	Ombyggnad, ny utformning. Lekplats
Kungstorget					1,5			1,5	Ombyggnad av ny utformning för lek o tillgänglighet.
Skytteparken Källstorp			1,0	1,0				1,0	Lekplats samordnad med aktivitetsyta vid Skidstugan
Hjortmosseparken			1,8					1,8	Områdeslekplats Hjortmosseparken
Klockareparken			0,0					0,0	Områdeslekplats enligt lekplatsprogrammet.
Närlekplatser			1,4					1,4	Närlekplatser enligt lekplatsprogrammet. Ryrparken, Solgården, Dragarevägen och
Linängen/Kyrkvägen Sjuntorp					1,8			1,8	Enligt lekplatsprogrammet.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
Blåbärshagen					1,8			1,8	Enligt lekplatsprogrammet.
Ekparken						2,0		2,0	
Lextorpsparken						2,0		2,0	
Utveckling Stadsparken			0,5					0,5	Utveckling av Stadsparken
Utveckling Spikön			0,5					0,5	Utveckling av Spikön
Park Villa Elfhög			1,0					1,0	
Fys.plan-, bygg-, lantmäteriverks.			0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	
Byte bil KLM			0,4					0,4	
Nytt handläggningsstöd KLM			0,1					0,1	Fortsatt handläggningsstöd.
Miljöverksamhet			0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,5	
E-tjänster o automatiserade processer			0,5					0,5	
Lednings- och stödverksamhet			8,0	0,0	4,0	4,0	4,0	16,0	
Stadsutvecklingsprojekt			1,0		1,0			2,0	Mindre utvecklingsprojekt, flyttad från Vaghållnings ram till LOS
Stadsdelsutveckling södra Stadsdelarna			1,0		1,5			2,5	Satsning södra stadsdelarna, flyttad från Vaghållnings ram till LOS
IT-investeringar			0,5		0,5			1,0	Investeringar i databaser och annan hårdvara
Klimatåtgärder			2,0			2,0	2,0	4,0	Insatser för ökat klimatfokus
Div investeringar för ökad attraktionskraft			1,0					1,0	Investeringar i det offentliga rummet för ökad attraktion
Utveckling av Vårviks gård			0,5					0,5	Ytterligare utveckling av Vårviks gård
Digitalisering och automatisering			2,0		1,0	2,0	2,0	5,0	Digitalisering och automatisering av verksamheten
Exploateringsprojekt			16,1	8,2	20,5	2,8		39,4	Projekt specificeras i denna handling på sidan om exploateringsbudget.
S:a exl exploateringsprojekt			277,2	48,3	222,4	111,2	52,7	610,8	
Ombudg/tidsförskjutning			-66,7		-57,3	32,1		-91,9	
S:a exl exploateringsprojekt			210,5	48,3	165,1	143,3	52,7	518,9	
Exploateringsprojekt			16,1	8,2	20,5	2,8		39,4	Projekt specificeras i denna handling på sidan om exploateringsbudget.

Nämnd/objekt	Mkr	Fleråriga större projekt T.o.m. 2023	Budget 2024	Varav beaktad tidsförsk	Plan 2025	Plan 2026	>=2027	S:a: 24-26	Anm
Summa totalt			226,6	56,5	185,6	146,1	52,7	558,3	

Nämnder

Kommunfullmäktige

Nämndens ansvarsområde

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	3	2	2	2	2

Kommunstyrelsen

Nämndens ansvarsområde

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska förvaltningsorgan och har ett helhetsansvar för kommunens verksamheter, utveckling och ekonomiska ställning samt ansvarar för att en effektiv och ändamålsenlig organisation upprätthålls.

Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och samordna övergripande och strategiska mål, riktlinjer och ramar för styrning för den kommunala verksamheten och utövar uppsikt över övriga nämnder, fattar beslut om samordning och gränsdragning mellan nämnderna. Kommunstyrelsen är nämnd för kommunstyrelsens förvaltning och serviceförvaltning.

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	799	871	937	932	940
Investeringsbudget	142	329	147	95	35

Ramförändringar

- Digitalt arkiv -400 tkr fr o m år 2024.
- Kommuner mot brott 660 tkr fr o m år 2024.
- Landsbygdsutveckling -2 mkr fr o m år 2024.
- Ramväxling internhyra stadshuset 577 tkr fr o m år 2024.
- Microsoftlicenser 743 tkr fr o m år 2024.
- Medfinansiering BID Stallbacka 500 tkr år 2024, 500 tkr år 2025.
- Ökade pensionskostnader NÄRF 2,4 mkr år 2024.
- Hyreskostnad ledningscentral NÄRF 2,1 mkr år 2026.
- Tillköp servicelinjer 5,3 mkr fr o m år 2024.
- Frivilliga skolformer 4 mkr år 2024, 5,1 mkr år 2025, 7 mkr år 2026.
- Tekniksprånget -60 tkr fr o m år 2024.
- Grundläggande behörighet yrkesprogram 0,4 mkr år 2024, 1 mkr år 2025, 0,8 mkr år 2026.
- Förstärkning av SFI 180 tkr år 2024, 300 tkr år 2025, 300 tkr år 2026.
- Ökat förbundsbidrag KfV 4,2 mkr fr o m år 2024.
- Målgruppsförändring gymnasieskolan -0,7 mkr år 2024, -0,4 mkr år 2025, 1,8 mkr år 2026.
- Målgruppsförändring förskola 51 tkr år 2024, -73 tkr år 2025, -73 tkr år 2026.
- Målgruppsförändring grundskola fritidshem 1,1 mkr år 2024, 0,9 mkr år 2025, 0,9 mkr år 2026.

- Lokalkostnad produktionskök Överby 5,1 mkr fr o m år 2024.
- Uppstartskostnader produktionskök Överby -400 tkr fr o m år 2024.
- Återbruk av möbler och inredningar 3,4 mkr fr o m år 2024.
- Livsmedel 9 mkr fr o m år 2024.
- Förstärkning fastighetskontoret 800 tkr år 2024.
- Hyra stadshuset 400 tkr fr o m år 2024.
- Ramväxling internhyra stadshuset 152 tkr fr o m år 2024.
- Driftskostnader Hästen 3; 350 tkr fr o m år 2024.
- Driftskostnader Propellern 8; 1,9 mkr fr o m år 2024.
- Hyreskostnader kök 2 mkr år 2024, 2 mkr år 2025, 2,7 mkr år 2026.
- Växling från investering till drift 400 tkr fr o m år 2024.
- Microsoftlicenser 392 tkr fr o m år 2024.
- Ramväxling vaktmästare 490 tkr fr o m år 2024.
- Ramväxling vakanssamordnare -560 tkr fr o m år 2024.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2023	871
Omdisponeringar	-1
Kapitalkostnader (avskrivning och ränta för investeringar)	1
Pris- och lönekompensation	24
Ändring personalomkostnadspålägg	4
Målgruppsförändring serviceförvaltningen	1
Målgruppsförändring gymnasieskola	-1
Lokalhyra	10
Enligt finansieringsprincipen	1
Exploatering	7
Övrigt enligt ramförändringslistan	25
Generell neddragning	-4
Budget 2024	937

Antal elever	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Förskoleklass		613	603	602	601
År 1-3		1 777	1 849	1 845	1 842
År 4-6		1 752	1 793	1 789	1 787
År 7-9		1 682	1 843	1 839	1 837
Summa antal elever	5 924	5 832	6 088	6 075	6 067

I antal elever för grundskola ingår ej elever avseende friskolor, interkommunala, asylsökande och elever med tillfälligt personnummer.

Antal barn	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Barn 1-5 år	2 410	2 901	2 428	2 467	2 538
Barn 6-9 år	1 749	2 180	1 880	1 862	1 832
Barn 10-12 år	432	541	469	465	468

I antal barn för förskola och fritids ingår ej barn avseende friskolor, interkommunala, asylsökande och barn med tillfälligt personnummer.

Utbildningsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Utbildningsnämnden ansvarar för det offentliga skolväsendet för barn och ungdomar, vad avser förskola, fritidshem, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola och anpassad grundskola och i övrigt de uppgifter inom det offentliga skolväsendet som enligt relevanta förordningar och skollag kommunen ansvarar för. Nämnden ansvarar också för godkännande av enskilda som huvudmän för fristående förskolor och enskild pedagogisk omsorg samt har tillsynsansvar för dessa verksamheter.

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	1 160	1 245	1 284	1 282	1 299
Investeringsbudget	3	11	6	5	13

Ramförändringar

- Enligt finansieringsprincipen -480 tkr år 2024, -300 tkr år 2025, 420 tkr år 2026.
- Utökade hembesök -140 tkr år 2026.
- Elevhälsa 1 mkr år 2024,
- Målgruppsförändringar grundskolan -1,4 mkr år 2024, -4,3 mkr år 2025, -6,1 mkr år 2026.
- Målgruppsförändringar förskola -5,2 mkr år 2024, -9,9 mkr år 2025, -9,2 mkr år 2026.
- Ramväxling internhyra stadshuset -507 tkr fr o m år 2024.
- Lokalbehov förskolan 7,6 mkr år 2024, 9,6 mkr år 2025, 24,3 mkr år 2026.
- Lokalbehov grundskolan -1,1 mkr år 2024, -1,1 mkr år 2025, 2,7 mkr år 2026.
- Förskola 4 mkr år 2024, 8 mkr år 2025, 8 mkr år 2026.
- Ramväxling vikariesamordnare -690 tkr fr o m år 2024.
- Färdplan jämställdhet våld 320 tkr år 2024, 140 tkr år 2025.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2023	1 245
Pris- och lönekompensation	35
Ändring personalomkostnadspålägg	14
Målgruppsförändring	-7
Lokalhyra	6
Övrigt enligt ramförändringslistan	5
Generell neddragning	-12
Budget 2024	1 284

Volymförändringar

Antal elever	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Förskoleklass	714	732	700	699	698
År 1-3	2 123	2 137	2 155	2 151	2 149
År 4-6	2 186	2 209	2 137	2 133	2 131
År 7-9	2 212	2 210	2 224	2 220	2 217
Summa antal elever	7 235	7 288	7 216	7 203	7 195

Antal barn	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Barn 1-5 år	2 953	2 901	2 893	2 927	2 998
Barn 6-9 år	2 183	2 180	2 234	2 214	2 178
Barn 10-12 år	533	541	559	554	558

Kultur- och fritidsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Kultur- och fritidsnämnden ansvarar för kultur- och fritidsverksamheten inom kommunen som omfattar kommunens folkbibliotek, N3 med kommunens kulturskola, Kronans kulturhus och fritidsgårdsverksamheten samt det rörliga friluftslivet, idrotts- och fritidsanläggningarna och Fritidsbanken. Nämnden är vidare ansvarig för den allmänskulturella verksamheten, arrangemang, konsthall med kommunens konstsamling, Folkets Park samt bidrag till föreningar, organisationer och studieförbund, med undantag av de bidrag som tillagts annan nämnd. Kultur- och fritidsnämnden ska även med uppmärksamhet följa utvecklingen inom ansvarsområdet och ta initiativ samt lämna förslag till åtgärder.

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	177	182	188	186	186
Investeringsbudget	24	18	16	29	12

Ramförändringar

- Driftkostnad NEVS hallen 225 tkr fr o m år 2024.
- Ansvarsövertaganden föreningsverksamhet 2 mkr år 2024.
- Sommarstaden -2 mkr fr o m år 2024.
- Ramväxling internhyra stadshuset 44 tkr fr o m år 2024.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2023	182
Kapitalkostnader (avskrivning och ränta för investeringar)	2
Pris- och lönekompensation	4
Ändring personalomkostnadspålägg	1
Generell neddragning	-2
Budget 2024	188

Omsorgsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Nämnden ansvarar för stöd till äldre och till personer med funktionsnedsättningar när behov finns kring personlig omsorg och stöd i den dagliga livsföringen. I ansvaret ingår också förebyggande och uppsökande verksamhet riktat till målgrupperna. I nämndens ansvar ingår hälso- och sjukvård utifrån det som är reglerat för kommunal primärvård i hälso- och sjukvårdslagen. Vidare ansvarar nämnden för bostadsanpassning, färdtjänst och riksfärdtjänst samt stöd till anhöriga.

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	1 192	1 277	1 325	1 340	1 355
Investeringsbudget	9	9	7	8	8

Ramförändringar

- Avrop statsbidrag för minskning av timanställda -16,9 mkr fr o m år 2024.
- Ramväxling vikariesamordnare 690 tkr fr o m år 2024.
- Ramväxling vakanssamordnare 560 tkr fr o m år 2024.
- Ramväxling Vaktmästare -490 tkr fr o m år 2024.
- Microsoftlicenser 2 mkr fr o m år 2024.
- Ramväxling internhyra stadshuset 328 tkr fr o m år 2024.
- Korrigering målgrupp 2019-2021, 3 mkr år 2024, 5,3 mkr år 2025, 5,3 mkr år 2026.
- Nya målgruppsbehov 8,5 mkr år 2024, 19,1 mkr år 2025, 29,5 mkr år 2026.
- VO boende, 108 pl Humlevägarna 2,3 mkr år 2025, 4,7 mkr år 2026.
- Stärkt rätt till assistans, minskat åtagande för kommunen -1,1 mkr år 2024, -2,2 mkr år 2025, -3,3 mkr år 2026.
- LSS (servicebostäder) Slättbergsvägen 180-190; 310 tkr fr o m år 2024.
- LSS (korttidsvistelse) Fågelbärsstigen 450 tkr år 2024, 600 tkr år 2025, 600 tkr år 2026.
- LSS (korttidsvistelse) Hälltorp 1,1 mkr fr o m år 2024.
- LSS (gruppboende) Alingsåker 1,8 mkr år 2026.

- LSS (servicebostäder) Lärketorget 2,4 mkr år 2026.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2023	1 277
Pris- och lönekompensation	45
Ändring personalomkostnadspålägg	17
Målgruppsförändring	12
Lokalhyra	2
Enligt finansieringsprincipen	-1
Övrigt enligt ramförändringslistan	-14
Generell neddragning	-13
Budget 2024	1 325

Arbetsmarknads- och socialnämnden

Nämndens ansvarsområde

Arbetsmarknads- och socialnämnden ansvarar för den del av socialtjänsten som avser Individ och familjeomsorg och innefattar bistånd för att uppnå skälig levnadsnivå, så kallat försörjningsstöd, skydd och stöd till barn och unga, hjälp och vård till personer med beroendeproblematik, familjerådgivning, anhörigstöd och stöd till brottsoffer. Vidare ansvarar nämnden för etableringsinsatser vid flyktmottagande, arbetsmarknadsåtgärder, budgetskuld- och konsumentrådgivning och aktivitetsansvar för ungdomar mellan 18–20 år. Därutöver hanterar förvaltningen prövning av serveringstillstånd, tillstånd för försäljning av receptfria läkemedel, tobak, elektroniska cigaretter och påfyllningsbehållare samt spel vid rörelser med serveringstillstånd.

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	372	411	430	426	426
Investeringsbudget	1	1	0	0	0

Ramförändringar

- Arbete mot våld i nära relationer 2 tjänster 1,6 mkr fr o m år 2024.
- Förebyggande socialt arbete 3 mkr år 2024,
- Hyresjustering Vårviks gård 450 tkr fr o m år 2024.
- Jobbcentrum, flytt från Håjum till Innovatum 440 tkr fr o m år 2024.
- Framtidscentrum, flytt från Stranna till Innovatum -265 tkr år 2024, -530 tkr år 2025, -530 tkr år 2026.
- Enheten för våld i nära relationer flytt till Öjebro 2 170 tkr fr o m år 2024.
- Vuxenstödsteamet flytt till stadshuset -150 tkr år 2024, -240 tkr år 2025, -240 tkr år 2026.
- Skyddat boende för våldsutsatta barn och vuxna 1 mkr fr o m år 2024.
- Utökade hembesök 10 tkr år 2024, 10 tkr år 2025, -10 tkr år 2026.
- Lokalkostnad Minimaria 330 tkr fr o m år 2024.
- Microsoftlicenser 724 tkr fr o m år 2024.
- Ramväxling internhyra stadshuset 530 tkr fr o m år 2024.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2023	411
Pris- och lönekompensation	12
Ändring personalomkostnadspålägg	4
Lokalhyra	2
Enligt finansieringsprincipen	1
Övrigt enligt ramförändringslistan	5
Generell neddragning	-4
Budget 2024	430

Samhällsbyggnadsnämnden

Nämndens ansvarsområde

Samhällsbyggnadsnämndens uppdrag är att i dialog med medborgare och andra aktörer bidra till ett hållbart samhälle. Nämnden ska följa den allmänna utvecklingen inom kommunen och dess närmaste omgivning.

Samhällsbyggnadsnämnden ansvarar för myndighets- och huvudmannauppgifter inom samhällsbyggnads- och miljöområdena. Det innebär bland annat ansvar för detaljplaner, väghållning, parker och naturområden, fastighetsbildning, kartor och inmätning, miljö- och hälsoskydd, livsmedel och bygglov.

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	132	144	134	134	133
Investeringsbudget	205	174	117	106	46

Ramförändringar

- Fördjupad översiktsplan södra stadsdelarna -175 tkr år 2024, -262,5 tkr år 2025, -525 tkr år 2026.
- Tematiskt tillägg till översiktsplan för landsbygden -175 tkr år 2024, -350 tkr år 2025, -525 tkr år 2026.
- Utåtriktat arbetet med biologisk mångfald -300 tkr år 2026.
- Strategi för gestaltning livsmiljö -500 tkr fr o m år 2024.
- Ökade ytor Beläggningsunderhåll det som kvarstår på drift 30 tkr år 2024, 50 tkr år 2025, 70 tkr år 2026.
- Beläggningsunderhåll flytt från drift till investering -13,7 mkr fr o m år 2024.
- Ökade ytor park 100 tkr år 2024, 200 tkr år 2025, 200 tkr år 2026.
- Ökade ytor väghållning 100 tkr år 2024, 200 tkr år 2025, 200 tkr år 2026.
- Driftkostnad Vårvik 900 tkr fr o m år 2024.
- Driftkostnad för Stridsbergsbron 750 tkr fr o m år 2024.
- Utvecklingsarbete Vårviks gård -2 mkr fr o m år 2024.
- Fortsatt drift Vårviks gård 1,2 mkr fr o m år 2024.
- Microsoftlicenser 223 tkr fr o m år 2024.

- Ramväxling internhyra stadshuset 276 tkr fr o m år 2024.

Mkr	
Fullmäktigebudget 2023	144
Kapitalkostnader (avskrivning och ränta för investeringar)	1
Pris- och lönekompensation	2
Ändring personalomkostnadspålägg	1
Ökade ytor	1
Övrigt enligt ramförändringslistan	-14
Generell neddragning	-1
Budget 2024	134

Överförmyndarnämnden

Nämndens ansvarsområde

Överförmyndarnämnden fullgör överförmyndarens uppgifter enligt föräldrabalken och lag om god man för ensamkommande barn samt vad som i övrigt överförmyndare eller överförmyndarnämnden ansvarar för enligt annan lag eller författning. Till nämndens uppgifter hör bl a att besluta om förordnande och uppsägning av vissa gode män och förvaltare, utöva tillsyn över förmyndares, gode mäns och förvaltares verksamhet samt att se till att verksamheten bedrivs med ändamålsenlig inriktning med hänsyn till gällande rätt och berörda intressenter.

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	2	2	2	2	2

Valnämnden

Nämndens ansvarsområde

Valnämnden är lokal valmyndighet i Trollhättans kommun. Nämnden ska fullgöra uppgifter enligt vallagen och annan lagstiftning rörande allmänna val och folkomröstningar. Nämnden ansvarar för den lokala organisationen vid genomförande av allmänna val, val till Europaparlamentet och folkomröstningar. Nämnden ansvarar för översynen av kommunens indelning i valdistrikt och bereder ärenden om fullmäktiges förslag till ändringar i valdistriktsindelningen.

Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	4	0	2	0	2

Ramförändringar

- Lokalhyra 50 tkr fr o m år 2024.
- Arvode politiker 50 tkr fr o m år 2024.
- Driftskostnader nytt valdatasystem 115 tkr fr o m år 2024.
- Allmänna val 1,9 mkr år 2024, 1,9 mkr år 2026.

Kommunrevisionen

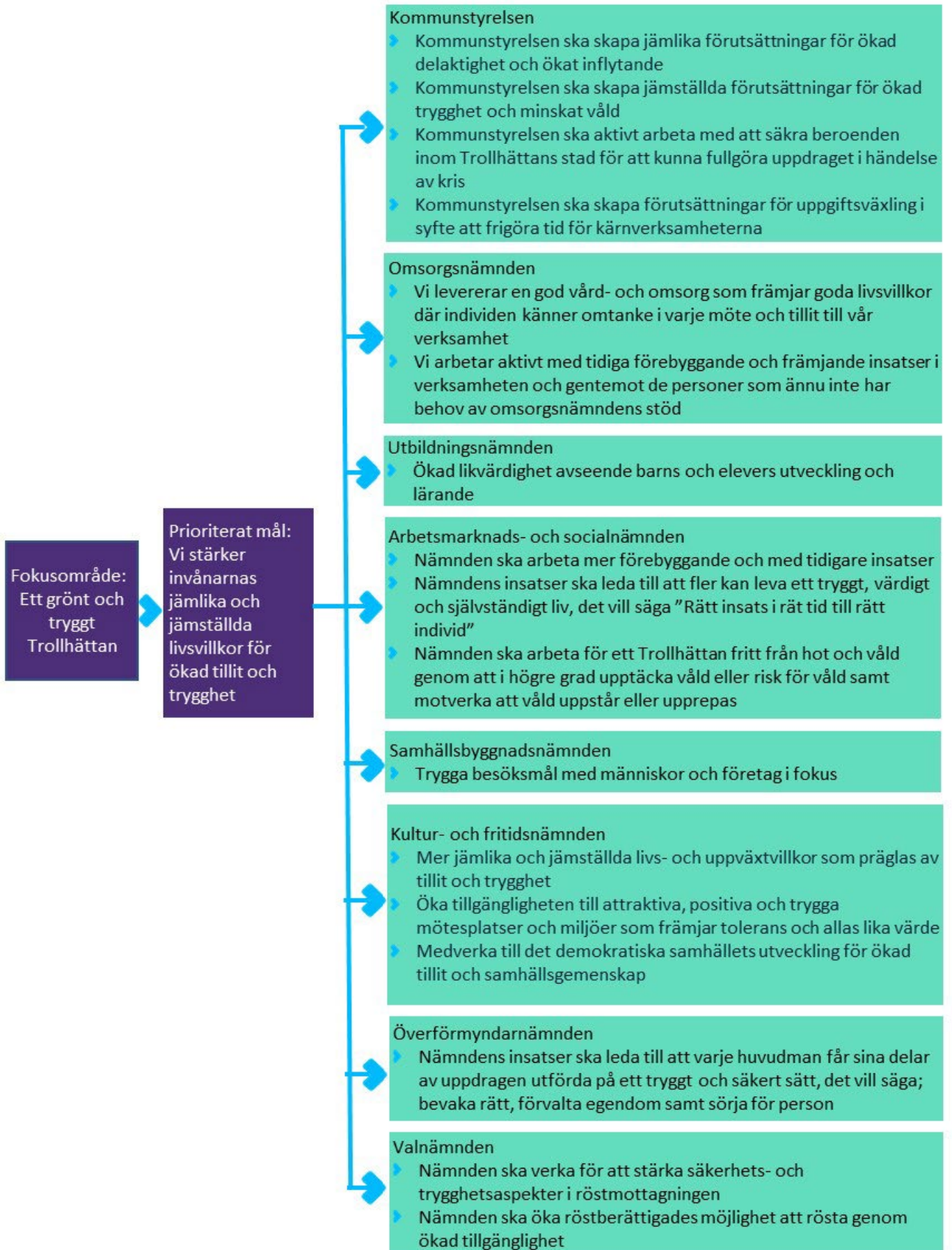
Nämndens ansvarsområde

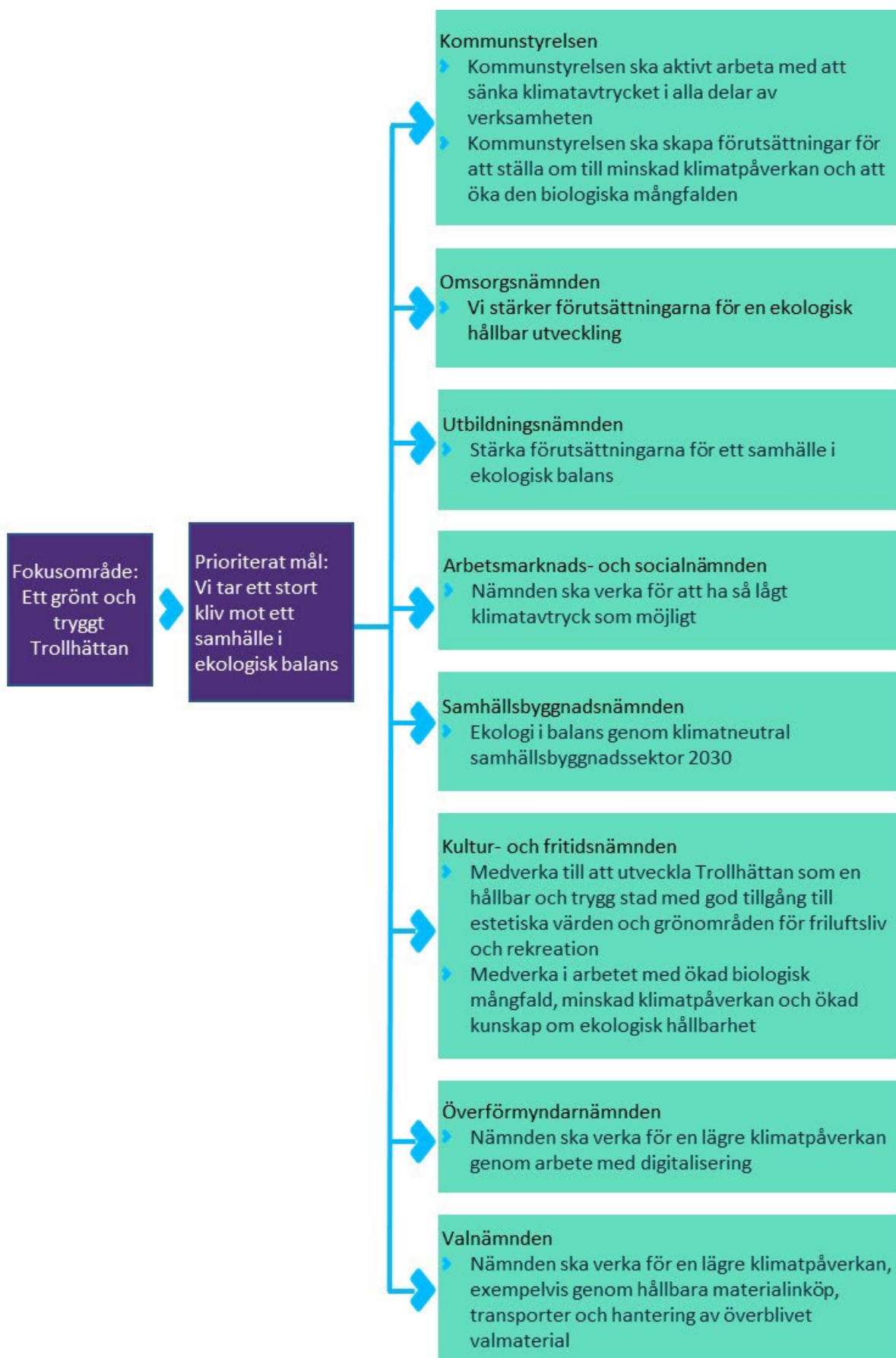
Mkr Netto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Driftbudget	2	2	2	2	2

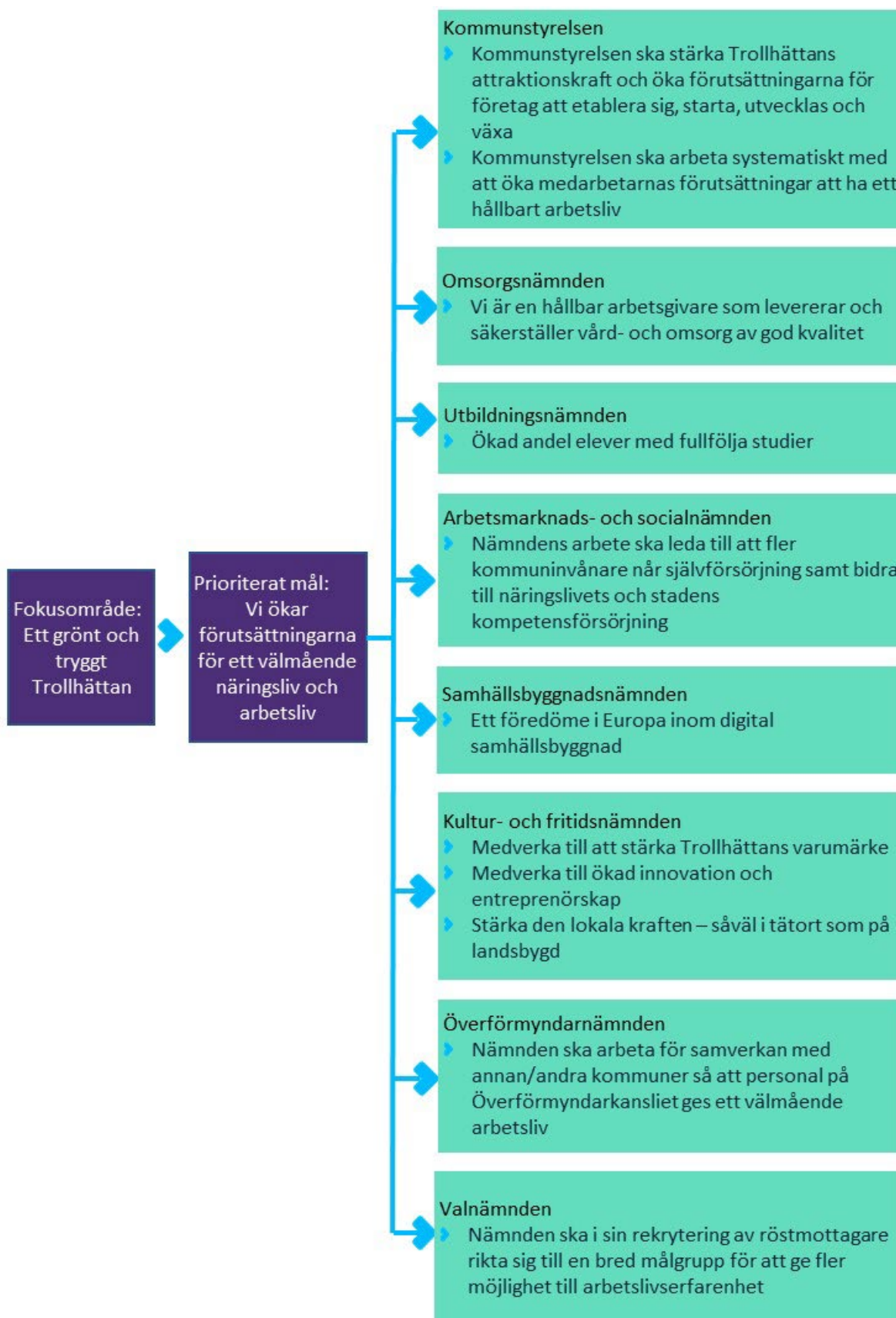
Den röda tråden

Bilaga till kommunfullmäktiges mål- och resursplan 2024–2027 som visar den röda tråden i styrningen från kommunfullmäktige till nämnderna. Nämnderna har tagit fram mål som ska bidra till att nå kommunfullmäktiges prioriterade mål och i denna bilaga redovisas dessa.

De följande tre sidorna visar nämndernas framtagna mål till respektive prioriterat mål.

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att:

1. Fastställa Mål- och resursplan 2024–2027/Budget 2024 enligt Moderaterna, Centerpartiet och Kristdemokraternas förslag.
2. Fastställa den kommunala utdebiteringen (skattesatsen) för år 2024 till 22:36 kronor per skattekrona.
3. Fastställa resultatbudget, kassaflödesbudget och balansbudget för år 2024 och plan 2025–2026.
4. Godkänna nyttjande av resultatutjämningsreserven i budgeten för år 2024 för att uppnå balanskravet enligt Kommunallagen. Planerad användning av resultatutjämningsreserven enligt MRP 2024–2027 Budget 2024 uppgår till 117 mkr. Beloppet fastslås i bokslutet.
5. Fastställa driftbudget för år 2024 samt ramar för åren 2025–2026 för nämnder och kommunstyrelse.
6. Fastställa fokusområde, prioriterade mål.
7. Fastställa investeringsbudget för år 2024 och investeringsplan för åren 2025 - 2026, med specificerade objekt. Objekt märkta med (EB) skall beslutas särskilt i kommunstyrelsen.
8. Godkänna låneram med högst 900 mkr per år för 2024.
9. Kommunstyrelsen får besluta om exploateringsbudget för exploateringsområde, under förutsättning att fastställd detaljplan följs och att tomtförsäljningen beräknas täcka kostnaderna.
10. Kommunstyrelsen får disponera avsatta medel för oförutsedda utgifter och särskilda åtgärder. Avseende övergripande IT, jobb till Unga, mentorskapet Näktergalen, Matematiksatsning Intize samt Vårhaga sommarkollo får beslutanderätten delegeras till kommunstyrelsens ordförande. Anslag till Agenda 2030 får delegeras till utskottet för Agenda 2030, trygghetsutskottet får delegeras till trygghetsutskottet, näringslivsutskottet får delegeras till näringslivsutskottet och kompetensutveckling personal och hälsopott får delegeras till personalutskottet.
11. Kommunstyrelsen får besluta om kompensation för löneökningar vid årlig lönerevision inom tilldelad ram, 78 mkr. Kommunstyrelsen får delegera beslutanderätten till kommunstyrelsens personalutskott.
12. Trollhättan Exploatering AB erhåller ett villkorat ägartillskott på högst 3 mkr för år 2024 och att ägartillskott för kommande år beslutas årligen i budget.
13. Nämndernas verksamhetsplan med budget anmälas till kommunstyrelsen senast sista december 2023. Kommunstyrelsen godkänner nämndernas verksamhetsplaner med budget i januari och ärendet anmäls till kommunfullmäktige.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del att:

1. Fastställa internräntesatser för år 2024 enligt specifikation i budgethandlingen.
2. Kompensation för personalkostnader vid årlig lönerevision lämnas inom tilldelad ram. Ramen är styrande för totalutrymmet vid kommande löneförhandlingar. Kommunstyrelsens personalutskott får i uppdrag att fördela anslaget.
3. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för övergripande IT-investeringar, jobb till Unga, Mentorskapsprogram Näktergalen, Matematiksatsning Intize samt Vårhaga sommarkollo och årets stadskärna till kommunstyrelsens ordförande.
4. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för agenda 2030 till utskottet för agenda 2030.
5. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för anslaget trygghetsutskottet till trygghetsutskottet.
6. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för anslaget näringslivsutskottet till näringslivsutskottet.
7. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för kompetensutveckling personal till personalutskottet.
8. Kommunstyrelsen delegerar beslutanderätten för hälsopott till personalutskottet.

Programförklaring

Mandatperioden 2023 – 2026

Den hållbara framtidstaden

Trollhättan skall vara den naturliga utvecklingsmotorn i Fyrbodal. Det innebär att vi, tillsammans med ytterligare några starka noder och kommuner i Västra Götaland, ska komplettera Göteborg i utvecklingen av hela vår region. Var och en på sitt sätt. Var och en med sin unika identitet. Utvecklingsmotorer med speciella resurser, kvaliteter och förmågor som gemensamt skapar en god och hållbar utveckling. När det gäller Trollhättan ska vi vara ledande på flera viktiga områden som främjar en hållbar samhällsutveckling. Näringsliv, skola, äldreomsorg, trygghet och ett gott liv för våra invånare. Vi ska fortsätta vårda och utveckla de förutsättningar som skapat vår unika position som högteknologiskt kompetenscentrum, lärosäte och med en god förmåga till omställning när så krävs. Utmaningar Trollhättan tagit sig an och klarat av genom ett nära och konstruktivt samarbete mellan näringsliv, offentlig sektor, myndigheter och viktiga parter i civilsamhället. En målbild som fortsatt kommer ge oss nya möjligheter, men också påkallar ett stort politiskt ansvar.

Trollhättan har en fantastisk potential och den skall vi ta vara på. I Trollhättan finns sedan många år tillbaka flera viktiga funktioner på plats. Vi har en bra infrastruktur, världsledande företag, högskola och sjukvård. Dessa funktioner lägger en bra grund för vårt fortsatta utvecklingsarbete.

Vi vill dock vara tydliga med att det finns ett antal frågor där vi omgående behöver visa politisk handlingskraft. Här är några sådana exempel;

Tryggheten i vår kommun. Vi måste arbeta mer intensivt med tryggheten, särskilt i det offentliga rummet och i skolan, men även i det viktiga arbetet gällande trygghet inom familjen. Vi måste också arbeta mer strukturerat för att säkerställa att fler människor lämnar bidragsberoende till förmån för egen försörjningsförmåga.

I skolan är det nödvändigt att alla barn får bättre förutsättningar att lämna grundskolan med godkända resultat.

Vår äldreomsorg är ett eftersatt område och här ska vi säkerställa en god kvalitet i hela kommunen där valfrihet ska vara ett ledord. Som Trollhättebo ska man känna sig trygg i att man även som äldre ska kunna få göra de val man anser vara bäst utifrån vad man själv önskar.

På **miljö- och klimatområdet** har Trollhättan på senare år blivit omsprungna från att tidigare haft en position som förebild i landet. Vi är tydliga med att jordens resurser är ändliga och vi

kommer att säkerställa ett arbetssätt där vi främjar den biologiska mångfalden, ser möjligheten med lokalproducerade livsmedel och får till en modell där vi återbrukar i betydligt större omfattning.

Ekonomisk prioritering Tillsammans med de inledande fyra exemplen på prioriterade områden som kräver extra skyndsamt fokus, måste kommunen inleda ett handlingskraftigt arbete i syfte att få ner skuldsättningen i de kommunala bolagen. Den höga skuldsättningstakten är på sikt en fara för kommunens kärnuppdrag.

Agenda 2030

Agenda 2030 är en handlingsplan med mål för omställning till ett hållbart samhälle för människorna, planeten och välbefindandet. Agenda 2030:s mål och delmål är integrerade och odelbara och omfattar samtliga tre dimensioner av hållbar utveckling: den ekonomiska, den sociala och den miljömässiga.

Agenda 2030 och Globala målen syftar till att skapa en hållbar utveckling. En hållbar utveckling innebär att vi tillgodoser dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjlighet att tillfredsställa sina behov. Det innebär att vi måste leva på ett sätt idag som ger framtida generationer samma möjligheter som vi själva har.

Hållbarhetsfrågor i enlighet med Agenda 2030 kommer samlas under ett nytt utskott under Kommunstyrelsen och kommer vara högt prioriterade under mandatperioden för att Trollhättan ska utvecklas på ett hållbart sätt för nuvarande och framtida generationer.

En trygg plats

Många Trollhättebor upplever otrygghet på ett eller annat sätt. För sig själva eller för sina nära och kära. Det är en utveckling vi måste vända och här måste vi agera kraftfullt.

Under mandatperioden kommer vi att fokusera på olika insatser för att stärka känslan av trygghet både i det offentliga rummet och i skolan. Men vi skall även fortsätta prioritera det viktiga arbete som redan görs inom kvinnofridsarbetet.

Arbetet kommer ske utifrån ett brett samarbete mellan kommun, polis, näringsliv, civilsamhälle och föreningsliv. Det finns en stor kraft i att samla dessa aktörer och tydliggöra roller och funktioner så att alla vet vem som ska göra vad. Gemensamt kan vi öka tryggheten.

Kommunen kommer ta samordnande roll i detta arbete och dessutom stå för de investeringar som krävs i form av exempelvis övervakningskameror, skyltar, smarta lyktstolpar med nödbelysning samt andra åtgärder som krävs för att minska risken för stölder, skadegörelse och överfall med mera. Kommunens arbete med att förhindra att unga människor rekryteras in i kriminella miljöer ska vara högt prioriterat.

Målet är glasklart – Trollhättan skall vara en kommun där du känner dig trygg.

På väg mot Sveriges bästa företagsklimat

Den offentliga verksamhet som kommunen bedriver är beroende av att det finns företag som väljer att driva verksamhet i Trollhättan över tid. Lönsamma och hållbara verksamheter som både genererar skatteintäkter och ger oss arbetstillfällen. Därför är det av största vikt att vi ser till att förutsättningarna för det lokala näringslivet är optimala. Det ska vara attraktivt att bo, verka, arbeta och studera i Trollhättan.

Våra kommunala bolag ska under inga omständigheter konkurrera med det lokala näringslivet. Vi har flera starka kommunala bolag i Trollhättan som var och en på sitt sätt bidragit till stadens utveckling, men även inom ramen för det gemensamma moderbolaget Stadshus Trollhättan AB. De kommunala bolagens tydliga uppdragsdirektiv, affärsidéer och ledning ska garantera det, vårt politiska fokus på detta område blir den kommande perioden att bevaka att inga övertramp görs, och att hela tiden värdera om och när det kan finnas tjänster som kan genomföras i privat regi. Vi kommer därför också pröva om det finns vissa kommunala verksamheter som i framtiden i stället kan utföras av privata aktörer. I konsekvensens namn är det vår övertygelse att kommunen ska göra det den är bäst på, dvs fokusera på våra kärnverksamheter och låta näringslivet sköta det de är bäst på.

Monopolet som de kommunala bolagen har när det gäller att vara hyresvärd för kommunala verksamheter kommer tas bort och vi kommer öppna upp för de kommunala verksamheterna att hyra in sig hos privata fastighetsägare. På detta sätt ser vi att vi ger verksamheterna ett större utbud och flexibilitet, näringslivet en möjlighet, och vi minskar skuldsättningen i koncernen.

Med de förutsättningar, och den potential, som Trollhättan har borde vi ligga i topp i företagsrankningarna. Därför kommer vi arbeta hårt för att nå dit och Trollhättan börjar nu sin resa mot Sveriges bästa företagsklimat.

Valfrihet inom omsorgen

Trollhättans kommunmedborgare har en grundläggande rätt i att själva kunna styra vem som skall tillgodose det egna omsorgsbehovet. Denna rättighet är en viktig frihetsfråga. Att som idag, endast ha kommunen som leverantör, är något som vi under mandatperioden kommer ändra på och där vi vill öppna upp för fler alternativ.

Frågan om valfrihet hänger också samman med människors möjlighet att känna trygghet. Saknas valfriheten att välja till och från omsorgsgivare, tas ett avgörande steg bort ifrån att bygga trygghet. Att öppna upp för valfrihet bland äldre ser vi som lika naturligt som att välja skola. Makten att styra över ens liv är något som även äldre skall ha en rättighet till. Valfriheten måste och ska omfatta alla kommuninvånare.

Trollhättan ska vara en plats där alla ges möjlighet att välja sitt boende. Där hemtjänst skall kunna erbjudas av flera aktörer. Målet är att öka välbefinnandet för de äldre. Att känna egen

makt över sina val och sin situation är något de flesta av oss är vana vid, och helt avgörande för vår egen och anhörigas förmåga att känna trivsel, trygghet och välbefinnande. Här vill vi inte ha några omotiverade begränsningar.

Vi vill också uppmuntra och underlätta för privata aktörer inom äldreomsorgen. Där det är helt naturligt att flera aktörer får möjlighet att erbjuda kvalitativa hemtjänster. Trollhättan ska öppna upp möjligheterna för drift av särskilda boenden. Välrenommerade privata aktörer bör även kunna ges möjlighet att både driva och bygga särskilda boenden.

Ovanstående synsätt gäller också våra LSS-boenden. Möjligheten att få forma livet efter ens önsknings ska, som nämndes tidigare, omfatta samtliga våra invånare och deras anhöriga.

I Trollhättan ska det vara enkelt, självklart och attraktivt att välja sina alternativ. Kommunen ska vara en möjliggörare för en sådan utveckling. Både anställda och omsorgstagare ska känna stabilitet, trygghet och inte minst entusiasm inför denna förbättring.

För att nå dit kommer vi i ett tryggt tempo att införa Lagen om Valfrihet (LOV).

Klimat och miljö

Läget för vårt klimat blir alltmer akut. Alla måste bidra för att stoppa klimatförändringarna. Vi vill därför satsa på både strategiska och mer operativa klimatåtgärder för att minska Trollhättans stads klimatbelastning.

De strategiska måste innehålla tydliga målsättningar med årlig uppföljning. Till exempel vill vi därför anta ett politiskt, strategiskt mål om att Trollhättan återigen ska bli Sveriges bästa miljökommun i slutet av nuvarande mandatperiod.

Exempel på mer operativa åtgärder inom området är att alla förskole- och skolmiljöer ska vara giftfria. Detta eftersom barn exponeras mer och tar lättare upp gifter i kroppen vid lek på till exempel golv/marktytor. Därför vill vi fasa ut plast i samtliga skolor, förskolor och fritidsverksamheter. Vi vill också att man endast anlägger giftfria lekplatser och fotbollsplaner samt sanerar nuvarande konstgräsplaner och lekplatser från gifter.

För att påverka växthuseffekten och minska klimatförändringarna vill vi att fler Trollhättebor skall välja cykeln som transportmedel. För att uppmuntra detta beteende vill vi få till mer logik i cykeltrafiken och besluta om tidsplaner för färdigställda cykelvägar till Sjuntorp, Åsaka och Öresjö.

Barnomsorg och utbildning

För att ett samhälle ska må bra och utvecklas, måste skola och utbildning fungera väl. Välutbildade medborgare lägger grunden för vårt gemensamma välstånd, men också för enskilda individers möjligheter att utvecklas och lyckas med sina egna ambitioner i livet.

I Trollhättans stad ska alla barn och ungdomar ha tillgång till en god och likvärdig utbildning av hög kvalitet, baserad på vetenskaplig grund. Trygghet och värdegrund ska genomsyra våra verksamheter.

Vi ska initiera och inleda ett konstruktivt samarbete också med stadens friskolor och förskolor. I syfte att all utbildning vi driver själva eller stöder enligt gällande lagar och förordningar skall ses och uppfattas som likvärdig. Det här är viktigt för att våra barn och ungdomar ska ges möjlighet till den bästa utbildning utifrån sina motiv, behov och val. Oavsett regi. På det här området ska vi i samtliga fall utgå ifrån den egna familjens val, inget exkluderande ska förekomma. Att samarbeta ger oss också en god möjlighet att utveckla våra verksamheter genom utbyte av erfarenheter.

Trollhättan stad ska ha ett obligatoriskt skolval för alla elever, precis som elever har till gymnasieskolan. Information om detta ska finnas på relevanta språk så att alla föräldrar får tillgång till skolvalet. Information om alla skolor med jämförelsetal ska finnas tillgängligt på Trollhättans hemsida.

Våra verksamheter ska ligga i framkant när det gäller kunskaper om barn och ungdomars inläring och vår personal ska ha adekvat utbildning. Vi ska ha en tydlig strategi för att öka barn och ungdomars lärande för att minska antalet elever som inte når målen med tillräckliga betyg för att komma in på gymnasieskolan. Denna strategi ska implementeras redan på förskolan. Ju tidigare vi ser barn med särskilda behov, desto tidigare kan vi sätta in de resurser som krävs.

Trollhättan stad ska öka samarbetet mellan vårt lokala näringsliv och grundskolans högre åldrar för att underlätta för elever att förstå var framtidens arbeten kan finnas. Vi återupprättar *Gymnasiemässan* på nytt där både näringslivet och våra egna verksamheter har sin givna plats. Det är viktigt att våra ungdomar får god inblick i det totala gymnasieutbudet, och vad de kan söka för skiftande utbildningar. Och i sammanhanget få kännedom om de förväntningar som ett aktuellt och samtida arbetsliv kräver av morgondagens arbetskraft.

Förskolan

Barnen är vår framtid. De ska ha en trygg uppväxt och få sina behov tillgodosedda för att kunna utvecklas på bästa sätt. Ett faktum som kräver att vi lyckas skapa en god och anpassad miljö för våra barn. Därför anser vi att det är nödvändigt att på sikt minska barngrupperna till de riktlinjer som finns. Vi kommer därför att upprätta en tydlig strategi och plan för att kunna genomföra detta. En sådan strategi kommer samtidigt att underlätta för många av de barn som har särskilda behov eller neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, en målgrupp som har särskilt svårt att vistas i stora barngrupper.

Barnen behöver en god omsorg och det bör finnas en god tillgång till pedagogiskt utbildad personal. Vi behöver prioritera och stärka upp resurser så att pedagoger och barn får vistas

och arbeta i en miljö som inte störs av stress och hög ljudnivå. Vår personal, precis som våra barn, är viktiga och vi måste säkerställa att våra enheter bygger på en långsiktig, hållbar arbetsmiljö.

Personalen på våra enheter – förskolechef och medarbetare - ska ges friheten att vara kreativa för att hitta nya arbetsätt och former i syfte att utveckla våra förskolor.

Inom ramen för den här ambitionen är det viktigt att Trollhättans stad ger en bred och likvärdig information om samtliga förskolor, oavsett huvudman, i syfte att ge större valfrihet för barnfamiljer att hitta den lösning som passar bäst oavsett om det gäller närhetsprincipen eller annan pedagogisk inriktning. Det är viktigt att informationen kommuniceras och görs tillgänglig så att även föräldrar utan socialt och ekonomiskt nätverk, språkkunskaper eller kunskaper om vår förskola ges lika förutsättningar för sina val.

Skolan

Trollhättans stad ska ha likvärdiga skolor och det ska inte spela någon roll i vilken skola man går. För att uppnå denna likvärdighet ska även friskolorna ingå i det arbetet. Genom etablerat samarbete och strävan efter samsyn på denna utmaning hoppas vi kunna säkerställa samtliga kommunens elever rättighet till en god och likvärdig utbildning. Våra rektorer ska få mer stöd i sitt arbete för att säkerställa ett minskat administrativt arbete och i stället arbeta mer verksamhetsutvecklande genom bland annat kvalitetsuppföljningar. Våra rektorer är de pedagogiska ledarna ute på sina enheter och de måste få tid och möjlighet att sköta sina uppdrag och utveckla verksamhet, skolans varumärke och den egna organisationen.

En god undervisning som ger goda resultat börjar med en välutbildad lärare i klassrummet. Vi vill att våra lärare ska vara så tydliga som möjligt i sitt ledarskap. Ett viktigt och aktuellt fokus är elevernas studiero. Därför är det av stor vikt att vi satsar på behörig personal med lärarlegitimation. I de fall som krävs kommer vi också att påbörja arbetet med att införa tvälärarsystem. Vårt mål är att alla elever i Trollhättan ska ha tillräckliga betyg för att komma in på en gymnasieskola.

En god undervisning kräver tillgång på läromedel. Vi kommer att arbeta för att alla elever ska ha tillgång till adekvata läromedel. Att lära in på vetenskaplig grund bygger i hög grad på tillgång till läromedel, arbetsmaterial, utbildad personal och repetition.

För de yngre årskurserna är det viktigt att säkerställa att eleverna utvecklas i läsförståelse, i förmågan att kunna formulera sig och kommunicera och inte minst i matematik. Det är därför av största vikt att lärarna i dessa ämnen är legitimerade i ämnet och att de elever som har annan härkomst har tillgång till lärare i svenska som andraspråk.

Vi kommer att arbeta för att säkerställa rutiner och arbetsätt för att tidigt upptäcka kunskapsutmaningar hos våra elever för att kunna sätta in relevanta insatser med hjälp av specialpedagoger och speciallärare. I de fall där det krävs, ska det kunna genomföras mindre

undervisningsgrupper. Läxhjälp ska också kunna ges till de yngre åldrarna och en frivillig sommarskola ska också kunna inrättas i de tidiga åldrarna. Om vi kan få ett större antal elever godkända i de flesta ämnen i årskurs 6, bör det på sikt också ge bättre resultat även för årskurs 9.

För de högre årskurserna är det nödvändigt att ha tillgång till bra och relevanta elevhälsoteam. Psykisk ohälsa ökar årligen och för att dessa elever ska kunna genomföra sin skolgång är elevhälsoteamet av största vikt. Vi kommer att arbeta för att vi ska ha fler kuratorer och liknande behovsorienterade resurser ute i våra skolor.

Lovskolan kommer att fortsätta men med inriktning på de elever som saknar ett eller ett fåtal betygsriterier få att nå godkänt i ämnet. Läxhjälp bör finnas som ett komplement innan lovskolan.

Trollhättan ska verka för att samverka med friskolorna för elevens bästa och skattebetalarens mesta möjliga resursutnyttjande. Därför vill vi införa ett obligatoriskt skolval för våra elever och vårdnadshavare. Information om alla skolor ska finnas på stadens hemsida på olika språk. Där ska också jämförelsetalen ifrån Skolverket finnas med. Även andra kreativa kommunikationsinsatser som gagnar detta syfte ska övervägas.

Stadsplanering

Trollhättan skall vara en tillgänglig och attraktiv stad för alla. Vi skall se till att planer arbetas fram i en högre takt än tidigare, så att Trollhättan uppfattas som en smidig partner vid stadsutvecklingsprojekt. Trygghet och tillgänglighet skall alltid finnas med från start. En katalog med byggklara markområden skall tas fram under mandatperioden så att vi gör vad vi kan för att korta ledtiderna. När Trollhätteborna pratar gott om vår stad, då får vi den bästa marknadsföringen av vår plats.

Kommunikationer Idag ser vi att det finns hinder som måste avhjälpas samt strukturer rörande mobilitet som måste stärkas. Cykelvägar måste hänga ihop så att just cykeln blir ett enkelt och naturligt val som transportmedel. Under mandatperioden skall planerade cykelvägar till Öresjö och Åsaka byggstartas, och cykelvägen till Sjuntorp skall färdigställas.

I centrala staden behövs en översyn för att se hur trafikflöden kan öppnas upp så att centrum blir mer tillgängligt och konkurrenskraftigt som handelsplats.

För att få till ett tågstopp i Upphärad kommer vi att genomföra ett planprogram som anger hur vi kan utveckla Upphärad som samhälle, så att vi möter möjligheten som ett tågstopp innebär.

Fastigheter och gestaltning Vid om- och nybyggnation skall vi se över hur vi kan nyttja möjligheten att bygga på befintliga strukturer och vi ser med fördel att vissa byggnader kan bli av högre modell eftersom vi då nyttjar infrastrukturen mer effektivt.

För att vara en stad som attraherar människor att vilja bo i Trollhättan, vill vi erbjuda fina boendemiljöer. Planer för sådana skall utarbetas så att vi alltid kan erbjuda möjligheten för den som vill bygga hus eller flerbostadshus att kunna göra det utan långa ledtider. Vi skall i det här avseendet även reflektera över vad som krävs för att utveckla våra centrummiljöer och skapa förutsättningar för etableringar som attraherar människor, besök och nyetableringar.

Speciella satsningar Vårviks gård skall utvecklas till ett pedagogiskt besöksmål. Vi ser att Vårviks gård kommer vara ett bra pedagogiskt verktyg för förskola och grundskola men också en plats öppen för allmänheten. Kunskapsspridning kring biologi, miljö och klimat kommer vara centralt både praktiskt och teoretiskt.

Fler i jobb, bättre välfärd

En av de viktigaste förutsättningarna för god hälsa är egen försörjning och tillgång till arbete eller annan sysselsättning. Att människor kan försörja sig själva och sin familj, är grundläggande för att ett samhälle skall fungera. I Trollhättan skall vi ha en bra välfärd och då behöver fler människor arbeta och den arbetskraftsbrist som finns idag behöver minska.

Fler behöver utbilda sig inom bristyrken och öka sina möjligheter att bli anställningsbara. Egen försörjning är både en frihetsfråga och en jämställdhetsfråga. Rätten till arbetsdeltagande utifrån sin personliga förmåga liksom viktiga upplevda egenskaper som självständighet, självrespekt och att vara oberoende ska vara grundläggande för det arbete som genomförs.

Under den kommande mandatperioden ska arbetet för att ge fler Trollhättebor förutsättningar att bidra till sin egen och vår gemensamma välfärd intensifieras. De arbetsmarknadsåtgärder som utförs i stadens regi skall utformas för att leda till arbete eller studier.

Eget arbete är förebyggande arbete Egen försörjning bidrar till att minska utanförskap och kriminalitet. Barn som växer upp i familjer där föräldrarna arbetar eller studerar tenderar i större utsträckning att själva välja arbete och studier i vuxen ålder. Inte minst av den anledningen ska målgruppen vara prioriterad i de insatser som genomförs inom ramen för stadens verksamheter. Att fler Trollhättebor har en egen försörjning bör ses som en förebyggande insats i kampen mot kriminalitet och minskad segregation.

Språket som nyckel En viktig nyckel för att komma in på den svenska arbetsmarknaden och på sikt också kunna försörja sig själv, är kunskaper i svenska språket. Vi kommer under mandatperioden se över i vilka former vi skall tillhandahålla SFI-undervisning. Att behärska svenska språket är att ta eget ansvar för att bli anställningsbar. Högre krav på deltagande och närvaro skall ställas på de som deltar i SFI. Vi kommer även se över möjligheterna att i större utsträckning arbeta med att kombinera SFI-studier med Yrkessvenska och praktik.

Genom att bygga kedjor av insatser skapas bättre förutsättningar för utrikesfödda att kunna försörja sig själva.

Kraften i mångfald Ett väl fungerande trygghetssystem är en förutsättning för att människor ska kunna komma tillbaka till arbetslivet om de drabbats av arbetsrelaterad ohälsa, sjukdom eller förlorat sitt arbete. De personer som på grund av ohälsa behöver ändra sin yrkesinriktning ska ges möjlighet till arbetsplatsanpassad rehabilitering, utbildning och praktik inom ramen för stadens verksamheter. Trollhättans stad skall vara en kommun som ligger i framkant när det kommer till att se kraften hos människor med funktionsvariationer. Genom ett nära samarbete med till exempel Arbetsförmedlingen och Samordningsförbundet ska vi arbeta aktivt för att skapa förutsättningar för att fler sociala företag startas och att öka mångfalden inom våra egna verksamheter.

Näringslivet som partner Att Trollhättan har lönsamma företag och ett varierat näringsliv är helt avgörande för att lyckas i vår ambition att få fler i arbete. Samverkan med näringslivet är samtidigt en förutsättning för att fler Trollhättebor ska kunna försörja sig själva.

Under mandatperioden kommer vi arbeta aktivt med att identifiera vilka bristyrken som finns i kommunen samt skapa förutsättningar för att fler utbildar sig inom dessa områden. För att lyckas med det behövs samverkan mellan olika aktörer och stadens näringslivsenhet kommer där att spela en viktig roll. Vi behöver också arbeta aktivt med att skapa attraktivitet kring Trollhättan så att fler företag väljer att etablera sig här, men också erbjuda goda förutsättningar för redan befintliga företag att utveckla sina verksamheter.

Äldreomsorg

Utgångspunkten för en god vård och omsorg ska vara att varje människa är unik med olika förutsättningar och egna önskemål. Rätten till självbestämmande är lika viktig oavsett ålder eller funktionshinder. Den välfärd som betalas med våra gemensamma resurser ska därför präglas av egenmakt, valfrihet, hög kvalitet och ett värdigt bemötande.

Det skall vara tryggt att åldras i Trollhättans kommun. Vi vill utforma omsorgen om våra äldre invånare på ett sätt som är bättre anpassat till nya generationer. Ju äldre man blir desto mer ökar behovet av vård och omsorg, och när den enskilde inte längre klarar av att bo kvar hemma ska det finnas möjlighet flytta till ett särskilt boende. Alla bör ges möjlighet att välja vilket boende som skall bli ens nästa hem och kunna välja vem som ska utföra den omsorg man behöver. Det ökar trivseln, den upplevda tryggheten och välbefinnandet för den äldre.

Byggnation av vård- och omsorgsboenden ska ske inom kommunens olika stadsdelar och ytterområden vilket möjliggör större valfrihet för berörda. Vi vill under 2023 starta förstudier för dessa boenden. På sikt ska man kunna få ansöka om en plats på ett specifikt boende som man önskar att få bo på.

Vi vill också tillskapa fler Trygghetsboenden, gärna i samverkan med privata byggaktörer. Denna boendeform möjliggör för seniora invånare att bo bekvämt och ha tillgång till gemensamhetslokaler där social samvaro möjliggörs för att minska ensamheten.

Alla äldreboenden i Trollhättan skall kvalitetssäkras så att de ger en vård och omsorg av hög kvalitet. Senior Alert är ett unikt och modernt kvalitetsregister som används inom äldreomsorgen för att minimera risken för fall, trycksår, undernäring och ohälsa i munnen bland annat. BPSD-registret är ett nationellt kvalitetsregister. Syftet med detta register är att genom multiprofessionella vårdåtgärder minska beteendemässiga och psykiska symtom (BPSD) och därigenom minska lidandet och öka livskvaliteten för personer med demenssjukdom. Dessa två kvalitetsregister skall till fullo vara införda på samtliga äldreboenden senast vid årsskiftet 2023/24.

Under 2023 skall fokus läggas på god, näringsrik och vällagad mat för våra äldre omsorgstagare. Detta är avgörande för livskvalitén. För att nå dit skall Omsorgs- och serviceförvaltningarnas samarbete stärkas.

Projektet "Ung omsorg" som har införts under 2022 på prov har fallit väl ut. Vi vill fortsätta detta arbete för att erbjuda omsorgstagarna en "guldkant i vardagen" och för att introducera ungdomar i vårddyrket.

LSS är en rättighetslag som skall garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor. De boendeformer som idag erbjuds behöver vid renovering och nybyggnation anpassas efter Socialstyrelsens rekommendationer och i samband med detta så kan privata byggaktörer och fastighetsägare bli aktuella. Dessa boenden skall vara lokaliserade i olika delar av kommunen.

Den översyn av LSS-boenden som nu genomförs skall följas upp och utvärderas för att säkerställa att staden uppfyller lagkraven. För att säkerställa att vi i framtiden har tillräckligt antal boendeplatser inom LSS behöver vi under 2023 göra en översyn av hur stort framtida behov vi har i målgruppen.

Den dagliga verksamheten ska fortsätta att utvecklas för de personer som inte står till arbetsmarknadens förfogande. Alla mår bra av att ha en meningsfull sysselsättning som ger stimulans, personlig utveckling, gemenskap och delaktighet i samhället.

Socialpsykiatri Vi vill utöka samverkan mellan Omsorgsförvaltningen och Arbetsmarknads- och socialförvaltningen med syfte att personer med missbruksproblematik och psykisk sjukdom får en väl fungerande omsorg.

Omsorgspersonal är grunden för en god vård och omsorg i verksamheterna. Vi vill att personalen ska trivas, stanna kvar och utvecklas på sin arbetsplats. Alla ska ha rätt till att arbeta heltid men det ska inte vara en norm.

Under 2023 vill vi göra en översyn av nuvarande schemaläggning och planering. Vi bedömer att denna åtgärd är nödvändig för att sänka sjuktal och behålla kompetent personal inom

verksamheterna. Den övertaliga tiden ska läggas mer på aktiviteter och social samvaro med omsorgstagarna.

Omsorgsförvaltningen behöver göra en kompetensinventering av all omsorgspersonal under första kvartalet 2023. En kompetensförsörjningsplan ska därefter utarbetas som tar sikte på att attrahera, rekrytera och behålla medarbetare inom förvaltningen.

Undersköterskans yrkesroll skall renodlas. De arbetsuppgifter som inte kräver undersköterskeutbildning skall utföras av vårdbiträde eller annan servicepersonal.

Vid rekrytering av medarbetare skall förvaltningen säkerställa att den sökande har förmåga att förstå och uttrycka sig i svenska språket. För de som erbjuds en tillsvidareanställning och inte uppfyller språkraven skall en riktad utbildning i svenska språket ingå under introduktionen. Detta vill vi prioritera under 2023.

Vi vill också skapa möjligheter för senior personal att erbjudas anställning som mentorer och rådgivare ute i verksamheterna.

Alla enhetschefer ska erbjudas utbildning och stöttning från ekonomer för att säkerställa att de har tillräcklig kompetens kring ekonomiuppföljningar.

Kultur och Fritid

Ett starkt Trollhättan byggs av flera delar. Civilsamhället, frivilligorganisationer, samfund och föreningsliv är oerhört viktiga, inte minst i arbetet med att bryta utanförskap och förbättra integrationen. Men också för att fortsätta utveckla den starka tradition av ett rikt idrotts- och kulturliv som staden utvecklat under många år. Det främjar också det personliga ansvarstagandet och för att bidra till ett Trollhättan som håller ihop.

Konsten och kultur hjälper oss att förstå oss själva och den vi möter – hur vi förhåller oss till vår samtid och hanterar vår framtid. Att kulturen och konsten kan utvecklas fritt utgör därför grunden till vårt demokratiska samhälle. Kulturen är också en viktig del av ett attraktivt Trollhättan och därför är det av största vikt är öppna och tillgängliga aktiviteter för både invånare och besökare under hela året. Ett rikt kultur- och fritidsliv är dessutom en mycket viktig faktor för att hålla en attraktiv position som ett starkt besöksmål.

N3 är den naturliga noden för ungas kulturverksamheter och ska framgent fortsatt vara det. Då det blir kärvare tider ekonomiskt i Trollhättan är det viktigt att våra resurser inom kulturverksamheten riktas mot barn och unga.

Idrotten är en källa till stor glädje och livslångt lärande för många människor. Den skapar samtidigt förutsättningar för att fler ska kunna leva friskare högre upp i åldrarna. Därför är det oroande att barn och unga i större utsträckning än tidigare slutar eller aldrig ens börjar med idrott. Idrotten i Trollhättan måste fortsätta att utvecklas både avseende spets och bredd och att kunna erbjuda alla barn och ungdomar möjligheter till träning och tävling på

olika nivåer. Detsamma gäller den framstående position som Trollhättan etablerat på senare år när det kommer till välbesökta och uppskattade friluftsområden inom kommunen.

All idrott ska bedrivas ur ett barnrätts- och jämställdhetsperspektiv med respekt för alla människors lika värde.

Peter Eriksson

Sofia Lindholm

Ricky Karlsson

Moderaterna

Centerpartiet

Kristdemokraterna